

YENİ ÇAĞ

- **B. Ponomaryov:** Reel sosyalizm barışın güvenilir kalesidir
- **G. Filipov:** Yaratıcı Marksizm-Leninizm'in gücü
- **N. Aşhab:** Ülkenin geleceği için sorumluluk duygusuyla hareket ediyoruz
- **S. Halvadjis:** Gençlik değişiklik istiyor
- **xx:** Barış için savaşıma ara verilmez
- **V. Zagladin:** Büyük, tükenmez bir miras
- **O. Millas:** Antifaşist savaşım ve Şili katolikleri
- **L. Tolkunov:** Sovyet toplumunun sınanmış öncüsü

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi
- **xx:** TKP Merkez Komitesi Sekreterliği'nin çağrısı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Komanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK Genel Sekreteri S. Batmunh yoldaşa mesajı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı

9

Eylül
1984

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI

YENİ ÇAĞ

9 (243)
Eylül
1984

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Boris Ponomaryov</i>	
Reel sosyalizm barışın güvenilir kalesidir	3
<i>Grişa Filipov</i>	
Yaratıcı Marksizm-Leninizm'in gücü	20
<i>Naim Aşhab</i>	
Ülkenin geleceği için sorumluluk duygusuyla hareket ediyoruz . . .	31
<i>Spiros Halvadjis</i>	
Gençlik değişiklik istiyor	39
xx: Barış için savaşıma ara verilmez	47
<i>Vadim Zagladin</i>	
Büyük, tükenmez bir miras	68
<i>Orlando Millas</i>	
Antifaşist savaşım ve Şili katolikleri	83
<i>Lev Tolkunov</i>	
Sovyet toplumunun sınanmış öncüsü	94

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	99
xx: TKP Merkez Komitesi Sekreterliği'nin çağrısı	103
	1

xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Romanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	104
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK Genel Sekreteri S. Batmunh yoldaşa mesajı	105
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	106

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 31 Temmuz 1984

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İŞVEÇ	Czechoslovakia

Reel sosyalizm barışın güvenilir kalesidir

Boris Ponomaryov

*Sovyetler Birliği Komünist Partisi
MK Politik Büro Aday Üyesi, SBKP MK Sekreteri*

Reel sosyalizm ülkelerinin komünist ve işçi partileri arasındaki işbirliği, büyük tarihsel ve politik önemi olan bir faktördür. Gözlerimizin önünde, çağdaş dünyanın gelişmesinin ana yönlerini gitgide daha çok belirleyen yeni, sosyalist uygarlık oluşuyor.

Tarihsel ilerlemenin hızı, 20. yüzyılda çok büyük boyutlara ulaştı. Bir kuşağın yaşam uzantısı içinde iki dünya savaşı oldu ve dünyanın birçok ülkesinde sosyalist devrimler gerçekleşti. Bu kuşak, Büyük Ekim Devrimi gibi, dünya tarihindeki büyük dönüşümlere katılmıştır. Gözlerimizin önünde daha o yıllarda dayanıklılığı ile dünyayı hayretler içinde bırakan ve dünyanın her yerinde emekçilerin ezeli istemlerinin gerçekleşmesi yolunu açan, dünyada ilk sosyalist toplum oluştu.

V. İ. Lenin şöyle yazdı: Biz ya ayakta kalacağız, ya da bizi beyaz orduların onyıllık korkunç kanlı terörü bekliyor. ⁽¹⁾ Yeni toplum o dönemde ayakta kalmayı başardı ve yirmi yıl sonra da, tüm halkları ölümle ya da kölelikle tehdit eden faşizmle ölüm kalım savaşında yine ayakta kaldı.

Hitler faşizmine ve Japon militarizmine karşı kazanılan büyük utkudan sonra birçok ülke halkı sosyalist geleceklerini kendi elleriyle kurmaya başladı. Sovyetler Birliği, dünyada tek sosyalist ülke olmaktan çıktı. Dün-

(1) Bak: V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 43, s. 383 (Rusça).

ya sosyalist sisteminin doğması, dünya tarihinin Ekim Devrimi'nden sonra ikinci dönüm noktasını oluşturdu.

O zamandan bu yana, sosyalist topluluk ülkeleri büyük ve şanlı bir yol geçti. Onların yeni toplumu kurmadaki başarıları, tüm komünist hareketin ortak enternasyonal davasına, tüm insanlığın sosyal ilerleme davasına bir katkıdır.

Yeryüzünde sosyalist topluluğun varlığı insanlık için bir mutluluktur. Burada elele veren devlet ve halklar insanlığı dünya savaşından korumak gibi, boyutları bakımından eşi görülmemiş bir görevi önlerine koymuşlardır. Bugünkü çok tehlikeli ve gergin uluslararası durumda sosyalist ülkeler, bu amaca ulaşmak için gerekli ve olanaklı olan herşeyi yapıyorlar. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EKY) üyesi ülkelerin Moskova'da (Temmuz 1984) yüksek düzeyde yapılan ekonomik toplantısı, bunun açık kanıtıdır. Toplantıya katılanlar, emperyalizmin korkunç askersel programlarının ve saldırgan politikasının karşısına, barışçı ekonomik kuruculuğun onyılları kapsayan programıyla çıktılar. Böylece onlar tüm dünya önünde kendi güçlerine olan güveni, bir toplumsal sistem olarak sosyalizmin üstünlüğünü, sosyalizmin insancıl ülkülerinin er veya geç utkuya ulaşacağına güveni, sosyalist toplumun bir nükleer felaketi önlemek için yaptığı çalışmaları sergilediler.

EYK üyesi ülkelerin toplantıda kollektifçe hazırladıkları ekonomik alanla ilgili uzun erimli stratejik plan, sosyalist devletlerin gerçekten barışı amaçladıklarının ve ekonomilerini barışçı gelişmeye yönelttiklerinin yeni bir kanıtıdır. Toplantının bu ana sonucu kapitalist «yedilerin» Londra toplantısının sonuçları ve NATO'nun eylemleriyle kesin çelişiyor.

Emperyalizmin militarist çağrılarına yanıt veren Moskova toplantısı, sorumluluk içinde şunu vurguladı: «Sosyalizm ile kapitalizm arasındaki tarihsel çatışma da içinde, hiçbir dünya sorunu savaş yoluyla çözülemez.»⁽²⁾

Bu saptama, tüm halkların, bütün insanlığın çıkarlarına yanıt veriyor. Sosyalist topluluk ülkeleri kardeşlik bağlarını güçlendirirken, bir çizgide omuz omuza hareket ederken, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi bayrağını yükseklerde dalgalandırırken, barışın sağlanması için elinden geleni yapıyorlar.

Kardeş ülkelerin dayanışması ve karşılıklı desteği, sosyalist enternasyonalizm, çağdaş ilerleme için büyük *maddi güçtür*. Bu gücün doğru ve tam olarak kullanılması karşısında, emperyalizmin komünizme karşı açtığı yeni «haçlı seferi» geçmişte birçok kez olduğu gibi, bozguna uğrama mahkumdur.

(2) «Pravda», 16 Temmuz 1984.

Bugün dünya devrimci süreci, Lenin'in deyimiyle «devrimin gücünün, baskının gücünün, enerji ve kararlılığının ve onun etkisinin aynı zamanda burjuvazinin karşı koyma gücünü de hızlandırdığını açığa vuran yasanın kökleştiği bir aşamadan geçiyor. Bizim elde ettiğimiz başarılar karşısında kapitalist sömürücüler daha çok birleşmeyi öğreniyor ve daha kararlı saldırılara geçiyorlar.»⁽³⁾ Elbette şimdi devrimlerin gücü, bu sözlerin söylendiği 1920'lerdekiyle kıyaslanamayacak kadar daha güçlüdür. Bunlar sosyalist toplulukla birlikte, tüm insanlık için ölüm demek olan emperyalist karşı saldırı politikasını bozguna uğratmada yeteneklerini güvenli bir biçimde ortaya koyuyorlar.

SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun Aralık 1983'te kabul ettiği kararda vurgulandığı gibi, «Sovyetler Birliği, Batı'dan olsun, Doğu'dan olsun hiçbir ülkenin güvenliğini tehdit etmiyor. O, tüm ülkelerle barış içinde yaşamak istiyor ve sosyal ekonomik sistemlere bağlı devletler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkesini yaşamda uyguluyor. Sovyet devletin en yüksek organı, sağduyunun insanlığı nükleer yıkımdan koruyabileceği, koruması gerektiği yolunda güven ifade ediyor.

SBKP yönetimi, Amerikan yönetimi ve NATO'nun oluşturduğu tehlikeli ortamdan çıkış için yükselttiği programı kararlı, girişimci bir biçimde savunarak aktif ve amaca yönelik hareket ediyor. Bu, herşeyden önce SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı K. U. Çernenko yoldaşın, SBKP Merkez Komitesi Politik Büro üyelerinin yazı ve demeçlerinde, Sovyet hükümetinin açıklamalarında, dış politika sorunlarını içeren diğer ilkesel çıkışlarda ifadesini buluyor. Kardeş sosyalist ülke yöneticilerinin, bu ülkelerin önde gelen parti ve devlet adamlarının konuşmalarının büyük önemi vardır. Bunlar, burjuva propagandasının örtüsünü delikdeşik eden, sosyalizmin uluslararası politikasına karacıların maskesini indiren büyük politik eylemlerdir.

SBKP, uluslararası alanda aktifliğini artırıyor. Kendi ilkesel çizgisinin ardıcılığını ve dayanıklılığını vurgulayan SBKP MK ve Sovyet devleti Şubat (1984) Plenumu'ndan başlayarak bir dizi yeni öneri ileri sürdüler. Değişen koşullara uygun olan barış savaşımı programı zenginleştirildi ve geliştirildi. Özellikle bu doğrultuda Sovyet hükümetinin uzayın militaristleştirilmesinin önlenmesi için Sovyet-Amerikan görüşmelerinin başlaması amacıyla yaptığı somut önerilerin büyük önemi vardır. Bugün bu sorun kilit önem kazanıyor. Çünkü, silahlanma yarışının uzaya sıçraması, genel olarak silahlanmanın sınırlandırılması ve azaltılması perspektiflerini tümenden yokedebilir.

Tüm bunlar SSCB'nin, öteki sosyalist ülkelerin girişimciliği güçlü bir biçimde ellerinde tuttuklarını, sosyalizmin dünya sorunlarındaki otoritesi-

⁽³⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 40, s. 244.

nin çok yüksek olduğunu gösteriyor. Geçen birkaç ay içinde Moskova'yı ve sosyalist topluluk üyesi ülkelerin diğer başkentlerini dünyanın her yerinden devlet yöneticileri ziyaret etti. Bunlar arasında ABD'nin NATO'lu ve diğer bağlaşıklık devletlerinin (FAC, İtalya, İngiltere, İspanya, Fransa, Avustralya), tarafsız ve bloklar dışı ülkelerin yöneticileri, erkteki ve muhalefetteki partilerin temsilcileri de yer alıyordu. Batı'nın birçok yöneticisinin, sosyalist ülkelerin yasal çıkarlarını hesaba katmadan hiçbir uluslararası büyük sorunun çözölemeyeceğı olgusunu anlayışla karşıladıklarını gösteriyor.

Yönetimimizin, toplum adamlarının ve örgütlerin çağrılarına gösterdiği dikkat ve ilgi, dünyada büyük yankılar uyandırıyor. K. U. Çernenko'nun Sosyalist Enternasyonal'in yöneticilerine, «yeşillerin» temsilcisi P. Kelly'ye, Amerikan bilim adamları R. Garwin ve C. Sagan'a vb. verdiği yanıtlar, bunun somut kanıtıdır.

Bunun şundan ötürü de büyük önemi vardır ki, burjuva propagandası kamuoyuna (ve yalnız Batı kamuoyu söz konusu değildir) sözde SSCB'nin, sosyalist topluluğun politikasına «hiçbir biçimde haklı gösterilemeyecek bir sertlik» özgü olduğu savını aşölamak için büyük çabalar sarfediyor. Reagan'ın bugün başkanlık seçimi kampanyasının iyice kızıştığı bir dönemde Beyaz Saray'dan adeta püskürdüğü «barışçı» çağrılarının sözde Moskova'da «sağır bir duvara» çarptığı iddia ediliyor. Bu, ABD'nin kendi saldırgan politikasını örtbas etmek için alçakça başvurduğu politik bir yöntemdir.

Sosyalist ülkelerin uluslararası güvenliğın temellerini, uluslararası alandaki yasal çıkarlarını, kendi devrimci kazanımlarını kararlı olarak savunurken izledikleri ilkesel ve ardıcıl tutumları, şimdiki dönemin nesnel durumu ve ABD egemen çevrelerinin sosyalizme yönelttikleri karalamaların niteliğı de gerektiriyor.

ABD'nin bugünkü politikasının özü nedir?

Birincisi, Reagan'ın, bundan iki yıl önce ilan ettiğı «haçlı seferi», boş sözlerden ibaret değildir. Bu, çatışma, silahlanma yarışını hızlandırma çizgisinin somut politikasını yansıtır. Askersel-sanayi kompleksinin iradesini yerine getiren ABD yönetimi, sınıfsal çatışmayı uluslararası alanın askersel rekabet kanalına yöneltmeye çalışıyor. Bu ise, militarist stratejinin yalnız sivri ucunun yönelik olduğu ölkemiz için değil, yalnız diğer sosyalist ölkeler için değil, aynı zamanda tüm ilerici, demokratik devletler, tüm ölkeler ve sonuç olarak da uygarlığın varlığı için büyük bir tehliktir.

İkincisi, ABD askersel üstönlük elde etme önlemlerini *planlama* aşamasından, bunlarla ilgili programı pratikte uygulama aşamasına geçmiştir. En önemlisi de, özü bakımından dünya savaşının maddi hazırlı-

ğının hızlandırılmasına eşit olan politikanın hiç te tek halkası sayılmayan Amerikan roketlerini Batı Avrupa'ya yerleştirmeye başlamıştır.

Reagan yönetimi, 80'li yılların sonuna doğru silahlanmanın-nicel ve en başta da nitel-çok önem

Bu amaçlar için önümüzdeki beş yıl içinde (1984-1988) yaklaşık 1,8 trilyon dolar harcama yapılması öngörülmüştür. Artık önümüzdeki yıl içinde yeni stratejik saldırı silahlarının yaygınlaştırılması hazırlıkları, roketsavar savunma sistemleri, uydusavar silahları vb. için 10 milyar dolar ayrılmıştır.

Üçüncüsü. Egemen devletlerin içişlerine kabaca karışmak, devrimci ve kurtuluş hareketlerini cezalandırmak, abluka yöntemlerinin yardımıyla ve işgallerle boğmak, devlet terörizmine ağırlık vermek, işte Washington'un egemenlik stratejisinin araçları bunlardır. Dünyanın her bir köşesinde «güce başvurma» yöntemi, Washington'un hegemonyacı planlarının başlıca aracı olmuştur. ABD'nin Pasifik ve Hint okyanusu bölgesinde, genel olarak Asya anakarasında artan aktifliği, «Çin kozunu» oynama girişimleri vb. bunu gösteriyor. Latin Amerika ve en başta da Orta Amerika'da izlenen çizginin korkunç boyutlara ulaşması, bunu gösteriyor. ABD, Nikaragua'ya yönelik silahlı saldırıları hem örgütüyor hem de destekliyor ve bu saldırılara doğrudan katılmanın eşiğinde bulunuyor.

ABD, Arap topraklarını işgal eden İsrail'i, komşularına saldıran Güney Afrika Cumhuriyeti'ni (GAC), kendi halkına karşı savaş yürüten Salvador cuntasını, ülkesini Nikaragua'ya karşı saldırı alanına çeviren Honduras yöneticilerini, Afganistan'da eylem yürüten karşı devrimcileri, tek sözle tüm gerici rejimleri ve saldırganları açıkça destekliyor. Pentagon, İran-Irak savaşını kendi stratejik çıkarları için kullanarak Basra Körfezi'nde silah şakırdatıyor.

Eski çatışma ocaklarının körüklenmesi, yenilerinin ortaya çıkması, bunların genel bir yangına dönüşmesi tehlikesinin artması, artık *onbinlerce kişinin canına kıyan* böylesi bir politikanın sonucudur.

Dördüncüsü. ABD, SSCB ile imzalayıp yürürlüğe koyduğu (karşılıklı ilişkiler temel anlaşmasından (1972) başlayarak) bir dizi önemli anlaşmayı bozdu. ABD, SSCB ile imzaladığı SALT-2 de içinde ilkesel önemdeki birçok anlaşmayı torpilledi. ABD temsilcilerinin hiçbir manevrası ve söz oyunları, bunların silahlanma yarışının sınırlandırılması, ya da nükleer silaha ilk başvurulmasının yasaklanması, genel olarak devletlerarası ilişkilerde güce başvurulmaması için herhangi bir yükümlülük almak istemedikleri gerçeğini gizleyemez.

Beşincisi. Sınıf düşmanımız, gerici tasarılarını uygulama yolundaki en büyük engelin sosyalizmin, sosyalist ülkeler topluluğunun oluşturduğunu çok iyi biliyor. Bu nedenle, reel sosyalizmin temellerini sarsma, sosyalist

lkeleri bölme, bunları karşı karşıya getirme girişimleri, – eski ve iyi bilinen bir yöntemdir – gitgide daha keskin ve kstahca biçimler alıyor.

Altıncısı. Bundan bir süre önce yapılan NATO Bakanlar Konseyi'nin Washington toplantısının ve «yedi büyüklerin» Londra karşılaşmasının da gösterdiği gibi, emperyalist devletler, ABD'nin baskısı altında, aralarındaki ekonomik ve politik çelişkilere karşın onun dmen suyunda gidiyorlar.

Sosyalist ülkelerin, emperyalizmin yeni, belki de son on yıl içinde en tehlikeli kışkırtmaları karşısındaki çizgisi, bu ülkelerin parti ve devlet yöneticilerinin toplantılarında saptanmıştır. Bu, herşeyden önce, sosyalizmin politik ve askersel-stratejik konularını savunmadaki *dayanıklılık* çizgisidir. Bu, silahlanma yarışını gemleme, yumuşamayı canlandırma davasında pratik sonuçlar elde etmeye yönelik olan, aynı zamanda iyi uyumlaştırılmış *girişimci, aktif eylem* çizgisidir.

Son aylardaki gelişmelerin de gösterdiği gibi, dünya lsnde Reagan'ın *çizgisine karşı olan süreçler gelişiyor*. Bu süreçler en genel biçimlerde şöyle nitelenebilir:

Reagan'ın, SSCB ve öteki sosyalist ülkelerle olan ilişkileri gerginleştirme çizgisi, ABD'nin kendi içinde gitgide daha büyük bir muhalefette karşılaşılıyor. Demokrat Parti, onun başkan adayı, özellikle silahlanma yarışı ve Sovyetler Birliği ile çatışma alanındaki çizgiye karşı çıktılar. Hatta Cumhuriyetçi Parti içinde bile mayalanmalar gözleniyor.

Son zamanlarda Amerikan Kongresi'nde de bir karşı koyuşa tanık oluyoruz. Kongre, ekingen de olsa, kimi yerde Pentagon'un iştahını sınırlamaya alışıyor Kongre, «MX» roketlerine ayrılan yatırımları kıstı, iki bölümden oluşan kimyasal silahların üretilmesine başlanması için ayrılan harcamalara karşı çıktı, uydusavar silahların en geniş biçimde denemesi girişimlerine bazı sınırlamalar koydu.

Birleşik Amerika'da, başkan Reagan'dan, Sovyet-Amerikan ilişkilerinde iyileşmeye yol açabilecek gerçek adımlar atmasını isteyen sesler gitgide daha keskin yükselmeye başladı.

Amerikan iş çevreleri, Beyaz Saray'ın sosyal haklara yönelik programın, tümden destekleseler bile, aynı şeyi bu çevrelerin Beyaz Saray'ın dış politikasına ilişkin tutumu konusunda söylemek olanaksızdır. Amerikan-Sovyet Ticari-Ekonomik Komisyonu'nun bu yıl içinde yapılan toplantısı, bu bakımdan çok karakteristiktir. Bu toplantıda, iş çevrelerinin birçok etkin temsilcisi, SSCB ile ABD arasında güvenin sağlanması ve karşılıklı yarara dayalı işbirliğinin geliştirilmesini istedi. Burada söz konusu olan yalnızca ekonomik çıkar sorunları değildir. Antisovyetizm politikasıyla haklı gösterilmeye çalışılan korkunç silahlanma yarışı, ekonomi uzmanları ve iş

çevrelerinin de belirttiği gibi kredi ve mali yıkım tehlikesi oluşturan, dev boyutlara ulaşan (yaklaşık 200 milyar dolar) bütçe açıklarını doğuruyor.

Birleşik Amerika'nın tanınmış toplum adamları, dünyada isim yapmış büyük bilim adamları, sosyal bilimlerin geniş çevreleri, Reagan'ın dış politikasını, özellikle de onun uzayın militaristleştirilmesi planlarını gitgide daha açık ve kesin biçimde eleştiriyorlar.

ABD'de yapılan kamuoyu yoklamalarının da gösterdiği gibi, çatışma ve militarizm politikasına karşı tutumlar, ülkede derin kök salmıştır.

Batı Avrupa'da da Reagan'ın bencil ve serüvenci çizgisinden uzaklaşma çabaları güçleniyor. Bu, NATO içinde de görülüyor. ABD'nin Batı Avrupa'yı «köprübaşı», bir savaş sırasında onu kurban etmeye hazır askerel eylemler alanı olarak gördüğü gerçeğini, en geniş yığınlar giderek daha iyi kavıyorlar. Ve Avrupa'da birçok insan, güvenliğin ancak Washington'un stratejisini reddetmekle sağlanabileceği konusunda doğru sonuçlar çıkarıyor. Hollanda'da roketlerin yerleştirilmesi ile ilgili kararın ertelenmesi, Danimarka parlamentosunun Batı Avrupa ülkelerine yerleştirilecek olan roketler için altyapı oluşturulması çalışmalarına katılmayı öngören bildirisi, Yunanistan ve İspanya hükümetlerinin, NATO'nun son Bakanlar Konseyi toplantısı belgelerinin kimi maddelerini onaylamaları gibi olgular bunu doğruluyor. Hatta Amerikan politikasının kimi patentli taraftarları bile, Washington'un bunların ulusal-devlet çıkarlarını gözönünde bulundurmamak istemediğini ve bununla birlikte ülkelerinin güvenliğine zarar verdiğini istemiye istemiye de olsa tanıyorlar.

Hatta Atlantik Paktı'ndaki kimi kapitalist ülkelerin önde gelen politikacılarının ağızından, Sovyetler Birliği'nin saldırgan olduğu biçimindeki sözlerle inanmadıklarını işitmek olanaklıdır.

Bu, NATO'nun «Sovyet tehlikesi» yalanına karşı hiç de savunma amacıyla kurulmadığının açık bir itirafı değil midir? Soruyoruz: Öyleyse neden bu korkunç silahlanma yarışı? Bunun için akılları donduran harcamalar neden yapıyor?

Sosyal-demokratların savaşa karşı aktifliğinde meydana gelen önemli gelişmeler de dikkate değerdir. Bunlar arasından roketlere karşı çıkışlar, gözle görülür bir güç kazandı. Büyük etkinliği olan kimi sosyal-demokrat partiler (örneğin Federal Almanya, Yunanistan, İsveç, Finlandiya, Avusturya, İngiltere sosyal-demokrat partileri ve Avustralya İşçi Partisi) ABD'nin politikasına ters ve kimi zaman da sosyalist ülkelerin dış politika önerilerine uygun düşen önerilerini gitgide daha sık ve kararlı bir biçimde yükseltiyorlar. Batı Avrupa'daki sosyalist ve sosyal-demokrat partilerin ezici çoğunluğu (Fransız, Portekiz ve kimi diğer partiler dışında) Sovyet-Amerikan görüşmelerinin yeniden başlamasının ön koşulu olan roketlerin

sökülmesi zorunluluğu gibi kimi temel sorunlarda kararsızlık gösterebilirler de, «Pershing-2» ve kanatlı roketlere karşı çıkıyorlar.

Sosyalist olmayan dünya devletlerinin birçok önde gelen yöneticisi de, Washington'un konumlarına ters düşen yapıcı girişimleriyle giderek daha aktif bir eylem yürütüyorlar. Dört anakaradan altı devlet yöneticisinin, Arjantin Devlet Başkanı R. Alfonsin, Yunanistan Başbakanı A. Papan-dreu, Hindistan Başbakanı İ. Gandhi, Meksiko Devlet Başkanı M. de la Madrid, Tanzanya Devlet Başkanı J. Nyerere ve İsveç Başbakanı O. Palme'in ortaklaşa imzaladıkları bildiri bunun açık bir kanıtıdır. Bu bildiri, nükleer silah sistemleri ve taşıyıcı araç denemelerine, bunların üretimi ve yaygınlaştırılmasına son verilmesi, bunun hemen ardından da nükleer gücün azaltılmasına gidilmesi çağrısı yer alıyor. Bu ilk adımları, sonuç olarak genel ve tüm bir silahsızlanmaya götürecek olan silahların sınırlandırılması programının izlemesi gerekiyor.

Amerikan emperyalizminin Pasifik Okyanusuna yönelik saldırgan politikası, Asya ülkelerinde artan kaygılara neden oluyor. ABD bu bölgedeki askersel üs ve dayanak noktaları ağını yaygınlaştırmış, buraya nükleer silah yerleştirmiş, Japon militarizmini yeniden canlandırma ve güçlendirme yolunu tutmuş, Washington-Tokyo-Seul askersel üçgenini oluşturmaya başlamıştır. Amerikan Dışişleri Bakanı C. Shults, bundan bir süre önce Güney-Doğu Asya'yı ziyaret etti. «New York Times» gazetesinin yazdığı gibi, Shults bu geziden Çin'e Amerikan silahları satılmasıyla ilgili olarak kendisine yöneltilen sert eleştiriler yüzünden epey sinirli ve kızgın dönmüştür.

Son olarak, *savaş karşıtı hareket*, bu yılın başlarında görülen belli bir gerilemeden sonra *yeniden yükseliş gösteriyor*. Bu, Nisan'daki paskalya yürüyüşlerinde ve 1 Mayıs gösterilerinde, özellikle de Reagan'ın Haziran'daki Avrupa gezisiyle ilgili olarak yapılan yığinsal protesto eylemlerinde görüldü. Avrupa parlamentosu seçimlerinde, en başta yumuşama ve barış, Amerikan roketlerine karşı aktif savaş sorunlarını seçim kampanyasının ağırlık noktaları durumuna getiren partiler başarı gösterdi.

Hollanda'daki gelişmeler, savaş karşıtı hareketin somut olanaklarını kanıtıyor. Çünkü bu ülke hükümeti ve parlamentosunun aldığı karar, parlamento dışı savaşın, yığınların aktif bir biçimde karşı koyuşunun gözle görülür bir sonucudur. Bu, roketlere karşı yürütülen savaşımın iyi sonuç veren bir örneğidir.

Beyaz Saray, tüm bunların ve seçim öncesi kampanya ile ilgili görüşlerin etkisi altında, son aylarda taktiğini değiştirmek ve «barışçı» demagojilere sarılmak zorunda kaldı.

Kuşkusuz, deyimlerdeki değişiklikler de bir şeyler ifade ediyor. Çünkü, bu sonuç, sosyalist topluluğun dış politika çizgisinin, savaş karşıtı hare-

ketin etkinliğinin açık bir kanıtıdır. Ancak, Reagan'ın ve Batı Avrupa'da ona evet diyenlerin, onu taklit edenlerin çok ileriye uzanan ard niyetleri görmezlikten gelinemez. Birincisi, çığırtaan «barışçılığın» görevi, sürüp giden silahlanma yarışının, askersel programlara hız verilmesinin üstünü örtmek, Reagan yönetiminin militarist, serüvenci çizgisinin değişmediği olgusunu gizlemektir. İkincisi, Reagan, Demokrat Parti'deki rakiplerini etkisizleştirmeye ve kendisi için yerleşmiş olan «savaş başkanı» kavramını ortadan kaldırmaya çalışıyor. Üçüncüsü, böylece ABD yönetimi, savaş karşıtı hareketi arkadan hançerlemeyi tasarlıyor. Ve dördüncüsü, Reagan ve grubu, «Moskova'nın ödünsüzlüğü», «Sovyet tehlikesi», «dinsiz komünizmin ahlaksızlığı» vb. gevezeliklerle psikolojik propaganda savaşını yeni bir aşamaya yükseltme amacı güdüyor. Hız verilen «barış» demagojileriyle birlikte, Afganistan, ve Kampuçya, Küba ve Nikaragua vb. etrafında adına uluslararası terörizm denilen yeni bir antisovyet, anti-sosyalist kampanyanın yürütülmesine ışık yakılması, hiç te bir rastlantı değildir.

Bunun, sözde ABD temsilcilerinin ve NATO'cuların somut politikalarında bir tür değişiklikleri yansıtan «barış için karşı saldırı» olduğu hayallerine burada yer yoktur. Ancak bunun, bazı çevreleri yanıltabileceği olgusuna da göz yummamak gerek. Kimileri, bu sözcüklerin ardındaki sözümone hiçbir ön koşul ileri sürmeden görüşmeler için bir takım somut işlere hazırlılığın yattığının görülmesi gerektiği görüşüne yatkınlık gösteriyor.

Böylesi yanılgıları çürütmek, ABD'nin görüşmeler konusundaki tüm tutumlarını açığa vurmak için çok güçlü araç vardır. Bu, sosyalist ülkelerin ileri sürdükleri önerilerdir, silahlanma yarışına son vermeye ve uluslararası gerginliği azaltmaya olanak sağlayan bütünsel önlemler programıdır. Tüm bu öneriler, ABD yönetiminin masasındadır. Ama o, ya bu önerilere yanıt vermeyi uzatıyor, ya bunları reddediyor, ya da yalnızca eşitlik ve eşit güvenlik ilkesini ortadan kaldırmaya yönelik kabul edilmeyecek bir takım «girişimlerle» yanıt veriyor.

Anımsayalım:

- NATO ülkeleri, nükleer silaha ilk başvurmama yolunda üzerlerine yükümlülük alma önerisini reddediyorlar;
- ABD, yalnız sosyalist ülkelerin yaptıkları önerileri değil, altı devletin bilinen çağrısında da yer alan nükleer silah depolarının dondurulması önerisini eşikten çevirdi;
- ABD, denetim sorununun gereği gibi işlenmemiş olduğu gerekçesini ileri sürerek, nükleer silah denemelerinin tümünden yasaklanması görüşmelerinin yeniden başlamasına yanaşmıyor;
- NATO ve en başta da ABD, kimyasal silahlarla ilgili önerilerinde

öylesine önkoşullar ileri sürüyorlar ki, bunlar anlaşmaya varılmasını fiilen olanaksızlaştırıyor.

– NATO ve en başta da ABD, Varşova Antlaşması Örgütü ve NATO arasında güce başvurmama anlaşması imzalanması önerisini sabote ediyorlar. Reagan'ın Dublin konuşmasında, bunun ABD'nin tutumunda bir dönüm noktası olduğu yolunda yapılan tüm reklamlara karşın, ABD'nin böylesi bir anlaşmanın imzalanması *ilkesine nasıl yaklaşacağı* konusunda tek söz söylenmedi. Ne ki, Batılı ülkelerin bu öneriden tümünden vazgeçmeleri, gitgide daha da zorlaşıyor. NATO devletleri içinde, ABD'nin Stockholm'de yapıcı bir çizgi sürdürmek için hazırlıklı olmadığı konusunda ortaya çıkan huzursuzluk artıyor. Bununla birlikte, Washington temsilcileri, sosyalist ülkelerin önerilerinin sözde gösteriştten öteye gitmediğini iddia ederek, bilgiçlik taslamaya devam ediyorlar. Bu durumda, Birleşmiş Milletler'in Tüzüğü de sırf bir gösteriş Tüzüğü olarak ilan edilebilir. SSCB, Stockholm Konferansı ile ilgili olarak kesin bir çizgi izliyor. O, kuşkusuz istihbarat nitelikli değil, büyük politik güvenlik önlemlerinin ve askersel-teknik önlemlerinin birlikte ve paralel ele alınmasından yanadır.

ABD, SSCB'nin uzayla ilgili görüşmelerin yeri ve süresinin saptanması önerileri karşısında nasıl bir tutum takınmıştır? Sovyetler Birliği'nin bu girişiminin tüm dünyada uyandırdığı çok geniş ve ilgi çekici yankılar boşuna değildir. Ama ABD, utanmazlık örneği olan yöntemlere başvurarak bu öneriyi açıkça reddetti. ABD, iki ülke delegasyonlarının biraraya gelmesine, stratejik silahların sınırlandırılması ve azaltılması (SALT), Avrupa'da nükleer silahların sınırlandırılması (ANSS) gibi tartışma masasında olan sorunlara, yalnızca ABD'nin ileri sürdüğü koşulları dayatmak amacıyla razı gelebileceğini belirtiyor.

Önlemlerin böyle bir yöntemle kabul edilmemesinin anlamı nedir? Bilindiği gibi, ABD, Amerikan roketlerinin *Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi* planlarından vazgeçmiyor ve vazgeçmeye niyeti de yok. Amerikan yönetimi, «sıfır çözüm» tezini, hiçbir değişiklik yapmadan koruyor. Yalnızca sözlerden oluşan örtüleri değiştiriyor.

Böylesi koşullarda SALT ve ANSS görüşmelerinin yeniden başlaması, hiçbir biçimde nükleer savaş tehlikesini azaltmayacak ve burada anlaşmaya varılması için hiçbir ümit te yoktur.

SSCB, SBKP günümüz koşullarında büyük bir kendine hakim olma yetisi gösteriyorlar. Karşı yanıtlar, ABD'nin eylemleri sonucu oluşan tehlikelerin boyutları ve niteliği ile orantılıdır. K. U. Çernenko, bu konuda şunları vurguladı: «Sovyetler Birliği'ne gelince, biz, üstünlük elde etmek istemiyoruz. Ve eğer biz, Amerikan tarafından karşılıklı kabul edilebilecek kararlar alınması için gerçekçi ilgi belirtileri görseydik, sorun kalımdı». (4)

Dünya olaylarının tehlikeli bir yönde gelişmesini geri çevirmek, dünyanın nükleer yıkıma doğru sürüklenmesini durdurmak olanaklı mıdır? SBKP ve kardeş partiler bu soruya olumlu yanıt veriyorlar.

Bizim bu konudaki iyimserliğimiz gösteriştten uzaktır. Bu iyimserliğimiz, emperyalizmin saldırgan çevrelerinin planlarını bozguna uğratacak olan dünya güçlerinin büyük olanaklarının kavranılması temeline dayanıyor.

Bu, Sovyetler Birliği'dir, sosyalist topluluktur, bunların savunma ve ekonomik gücüdür.

Bu, yeni, yığınsallığı ve sosyal çeşitliliği bakımından eşine rastlanmayan savaş karşıtı harekettir.

Bu, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki antiemperyalist güçlerdir, emperyalizmin saldırgan ve yeni sömürgecilik çizgisine karşı duran bağılantısızlar hareketidir.

Bu, dünya işçi ve demokratik hareketin en ardıcıl ve örgütlü kesimi olan komünist harekettir.

Bu, kapitalist ülkelerdeki gerçekçi düşünen gruplar ve yöneticilerdir.

Böylesi güçlerin varlığı sosyalist devletlerin, halkların köklü istemlerini yansıtan dış politika çizgisinin, tüm diğer barışsever güçlerin irade ve enerjisiyle birleştirildiğinde, dünya olaylarının gelişme süreçlerini olumlu yönde değiştirebilecek yetenekte olduğu değerlendirilmesinin yapılmasına olanak veriyor.

Ama, bunun için emperyalizmin saldırgan çizgisinin milyonlarca insanda doğurduğu derin ve gitgide artan kaygıların eşi görülmemiş yoğunlukta ve güçte somut eylemlere dönüşmesi gerek. Halkların büyük ve gerçekten tükenmez savaş karşıtı gücünü harekete geçirmek demek, Amerikan ve NATO nükleer planlarının önüne aşılmaz bir set çekmek demektir.

Varolan durumu yapay bir biçimde olduğundan daha trajik göstermemek, ama artan nükleer tehlikeyi de küçümsemek gerek. Milyonların, insanlığı nükleer bir çatışmanın, «nükleer kışın», nükleer silahın diğer kullanım sonuçlarının beklediğini bilmesi gerek. Tanınmış bilim adamlarının, doktorların ve diğer uzmanların araştırmalarının sonuçları bunu kanıtlıyor. Eğer nükleer bir savaş başlarsa, bu insanlık uygarlığının yok olması demek olacaktır.

Ve bu konudaki gerçekler, insanların bilincinde gitgide daha çok yer yapıyor, onları aktif eylemlere zorluyor. Washington'un politikasına duyulan güvensizlik ve nefret artıyor. Bunu, görüşmelerin kesilmesinin sorumlusunun kim olduğu, bu görüşmelerin yeniden başlamasının önkoşulları,

(4) «Pravda», 5 Haziran 1984.

sosyalist ülkelerin karşı önlemlerinin anlamı nedir, NATO ve Varşova Antlaşması Örgütü'nün nükleer ve kimyasal silahsızlanma, uzayın militarleştirilmesine izin verilmemesi, konvansiyonel silahların azaltılması sorunlarındaki konumları nedir gibi insanlığı en çok kaygılandıran ve burjuva propagandasının utanmadan çarpıttığı konuların inandırıcı, kanıtli bir biçimde anlatılması buna yardım ediyor.

ABD ve öteki NATO devletlerinin egemen çevreleri, kendi büyük propaganda aygıtını kullanarak, yığınların uluslararası durumun kötüleşmesi ve nükleer tehlikenin artmasının gerçek nedenlerini öğrenmesini her bakımdan engellemeye, savaş karşıtı hareketin yükselişini engellemeye ya da onu yanlış yollara yöneltmeye çalışıyorlar. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan çıkarılan derslerin suskunlukla geçirilmesi ya da çarpıtılması girişimleri, bu amaca hizmet ediyor.

Önümüzdeki dönemde, Hitler faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde elde edilen utkunun 40. yıldönümü kutlanacak. Emperyalizmin saldırgan çevreleri, bu yıldönümünü kendi politikalarını haklı göstermek için kullanmaya kalkışacaklar. Buna izin vermemek gerek. Halkların tarihsel belleği çok güçlüdür ve bu da günümüzdeki savaş karşıtı hareketin önemli bir kazanımıdır. Dünyadaki tüm yeni kuşakların, «komünizmin kökünü kazıma» bayrağı altında savaş başlatan Hitler faşizm, halkların nazi köleliğinden kurtuluşunda Sovyetler Birliği'nin belirleyici rolü, tüm antifaşist ve yurtsever güçlerin katkısı üstüne gerçekleri bilmesi gerek. *İkinci Dünya Savaşı konusundaki gerçekler, yeni bir savaş hazırlığına karşı savaşımın etkin bir silahı olmalıdır.*

İntikamcı eğilimlere karşı savaşım sorunu da bütün keskinliği ile önümüzde duruyor. Bu eğilimler şimdi yeniden canlandırılıyor, «haçlı seferi»ne katılmaya çalışılıyor. Batı Avrupa Parlamantosunun, FAC'nin her türden kimyasal silahlar üretmesine konan son sınırlamaları da kaldırmayı öngören kararı, intikamcılık tehlikesine hız veriyor.

Sosyalist ülkelerde insan haklarının çiğnendiği yalanlarının temel yapıldığı yeni kampanya dalgasına kesin karşı koymak gerek. Barışın çıkarları için, insan haklarının yalancı savunucularının iftiracı saldırılarını yarıtsız bırakmamak, savaşımı saldırı konumlarından yürüten, kapitalist ülkelerde insan haklarının çiğnenmesi olaylarının açığa vurulmasına hız vermek, bunu yaparken burjuvazinin keyfi hareketlerine ve terörüne, barış savaşçıları da içinde, kurban gidenleri isimleriyle duyurmak, emperyalizmin soykırımlarda, ırkçılık ve ırk ayrımındaki, insanlar üzerindeki yığınsal baskılardaki suçunu göstermek, terörizmi devlet politikası düzeyine çıkaran ve aynı zamanda kurtuluş hareketlerini ve hatta bu hareketlere gösterilen desteği «terörizm» olarak ilan edenlerin demagojilerini açığa vurmak gerek.

Şu önemli olgunun da altını çizmek gerek: Tüm global sorunlar gibi,

savaş ve barış sorunları da varlıklarını kendiliğinden sürdürmüyorlar, bunlar dünyadaki sosyal çelişkilerden, sınıfsal savaşımın gelişmesinden ayrı değildir. İşçi hareketindeki yeni yükselişin belli ölçülerde kapitalist ülkelerdeki sosyal savaşım, savaş karşıtı savaşım, örneğinin daha şimdi den görmek olanaklıdır. Örneğin, ABD'nin askersel harcamalarının doğurduğu dev boyutlara ulaşan devlet borçlarının yükü yalnız Amerikalıların değil, aynı zamanda ABD'nin Batı Avrupa'lı bağlaşıklarının ve kuşkusuz mali kölelik altında bulunan gelişmekte olan ülkelerin de sırtına gitgide daha belirgin bir biçimde yüklendiği olgusunda görüldüğü gibi . . . Bu nedenle de, Washington'un silahlanma yarışının ağır yükünü diğerlerinin sırtına yükleme girişimlerine karşı koyuş yasal ve gitgide daha belirgin bir nitelik alıyor.

Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde halk yığınları uluslararası alandaki savaşa karşı savaşımın ve antiemperyalist savaşımın büyük bir gücünü oluşturuyor. Bu ülkelerin sanayice gelişmiş kapitalist ülkelerle ilişkilerindeki bunalım gitgide derinleşiyor. Ve silahlanma yarışı, burada da etkisini doğrudan gösteriyor. Eşi görülmemiş bir biçimde maddi ve moral kaynakları yutan silahlanma yarışı, zengin ve fakir ülkeler arasındaki uçurumu daha da derinleştiriyor.

«Yediler»in Londra toplantısında kabul edilen türden tüm propaganda amaçlı açıklamalar, Batı'nın Japonya ile birlikte gelişmekte olan ülkelere kendi egemenliklerini kabul ettirme, eski sömürge ve yarı sömürge halklarına karşı sömürü politikasını sürdürmeye ağırlık verdikleri gerçeğini gizleyemez. Bu arada, ABD ve bağlaşıkları sömürünün ekonomik, politik ve son zamanlarda da artan ölçüde askersel her biçimini tam olarak kullanıyorlar. Denebilir ki, «dolar diplomasisi» ile «süngü diplomasisi» kolkola gidiyorlar. ABD'de, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı adına «özel görevli güçler» denilen yeni askersel savaş araçları oluşturulması için çok geniş bir program uygulanıyor. Bu güçlerin bu yılın başlarında kurulan merkezi komutanlığı, görevi dünyanın herhangi bir bölgesinde kurtuluş hareketlerini bastırmak olan Amerikan silahlı kuvvetlerine bağlı tüm askeri birliklerin ortak özel operasyonlar yürütmesini sağlamayı amaçlıyor. Bu, kurtuluş hareketlerine karşı alınan çok tehlikeli bir önlemdir ve onun gerçek anlamını göstermek gerek.

ABD'nin işgal politikasının güçlü antiemperyalist çıkışlara neden olduğu, Latin Amerika örneğinde açıkça görülüyor. Bu yıl içinde, Havana'da, Orta Amerika ve Karayipler bölgesi ülkeleri antiemperyalist güçlerinin ilk danışma toplantısı yapıldı. Bu toplantıda, Washington'un bölgedeki saldırı planlarının kesin bir biçimde yerildiği, bağımsızlık savaşımının barış savaşımından ayrı ele alınamayacağı yolunda kesin kararlılığın ifade edildiği ortak bir bildiri, antiemperyalist savaş belgesi kabul edildi.

Bu yılın Temmuz başlarında, Buenos Aires'te, Güney Amerika ülkeleri

komünist partilerinin, Reagan'ın Latin Amerika'da ve özellikle de Orta Amerika'da uyguladığı saldırı politikasına ortak eylemlerle karşı koyma sorunlarının tartışıldığı bir toplantısı yapıldı. Görüldüğü gibi, dünyanın bu anakarasında yığınsal savaş karşıtı ve antiemperyalist hareketin yeni bir yükseliş gösterdiğini kanıtlayan nedenler çoktur.

ABD ve İsrail'in saldırgan militarist politikasına karşı koyuşlar gezegenimizin en «sıcak noktalarından» biri olan Yakındoğu'da da gitgide artıyor. Bu, Arap ülkeleri komünist partilerinin bu yılın Temmuz ayında yapılan toplantısından sonra yayınlanan bildiride vurgulandığı gibi, uluslararası alandaki savaş karşıtı hareketle gitgide daha büyük ölçüde birleşiyor.

Asya halklarının büyük savaş karşıtı gücünün nasıl harekete geçirileceği sorunu, bugün özellikle çok günceldir. Toplumsal güçlerin burada örgütleyecekleri büyük forumlar, bu yönde ciddi bir itki olabilir. Asya ve Afrika ülkeleriyle dayanışma örgütünün Cezayir'de yapılan 6. Kongresinde, böylesi öneriler yükseltildi. Bağlantısızlar hareketinin yapıcı önerileri, Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin, Vietnam, Laos ve Kampuçya'nın, KDHC'nin ve SSCB'nin bilinen önerileri ve girişimleri bu forumların tartışma konusu olabilir. Kuşkusuz burada büyük güçlükler de var. Bunların aşılması zaman gerektiriyor. Amaç ise çok açıktır: Askersel tehlikenin ortadan kaldırılması için, Asya halklarının seslerini daha gür yükseltmesi gerek.

Sovyetler Birliği toplumsal örgütlerine gelince, onlar değişik konferanslara ve savaş karşıtı eylemlere aktif katılıyor ve katılmaya ve sosyalist ülkelerin politikalarını açıklamaya devam edeceklerdir.

Komünist hareket, halkların savaş karşıtı savaşımalarında özgün ve hiçbir şeyle değişmeyecek bir role sahiptir. Baskıya, insanın insan tarafından sömürülmesine karşı daima aktif bir savaşım yürüten komünistler, gezegenimizde, yaşam üzerinde oluşan nükleer tehlike koşullarında da uygarlığın korunması, insanın yaşam hakkı savaşımının en ön sıralarında yer alıyorklar. Askersel tehlikenin gerçek nedenleri ve kaynakları üstüne derin bilgiye sahip olan komünistler, savaş karşıtı savaşımın amaçlarını kesin ve açık bir biçimde saptıyor, savaş karşıtı harekete iyimserlik ve savaşkanlık ruhu aşıyor, tüm barışsever güçler arasında, dünya görüşü ve politik eğilimlerine bakmaksızın diyalog ve işbirliğinden yana çıkıyorlar.

Marksizm-Leninizm'e ve proleter enternasyonalizmine bağlılık, sıralarının birliğini güçlendirmek, komünist hareketin önünde duran görevlerin başarıyla gerçekleşmesinin önemli önkoşuludur. Bunu aynı zamanda artan nükleer savaş tehlikesi, Amerikan emperyalizminin ilan ettiği «haçlı seferi» stratejisi, emekçilerin yaşam düzeyine ve sosyal haklarına karşı uyumlu saldırılarını yaygınlaştıran burjuvazinin sağcı güçlerinin birliği, reel sosyalizmle, Asya, Afrika, Latin Amerika halklarının kurtuluş savaş-

larıyla daha aktif ve etkin bir dayanışma gösterilmesi zorunluluğu da dayatıyor.

Deneyler, tüm güçlerin savaş karşıtı temelde en geniş biçimde birleşmesi zorunluluğunu, komünist hareketin kendine özgü tutumunu belirleyen komünistlerin sınıfsal ilkeler temelindeki enternasyonal dayanışma görevlerinin güncelliğini hiç de azaltmadığını yeni bir güçle kanıtıyor. Bununla birlikte, böylesi bir dayanışma, dünyanın sosyalist olmayan kesimindeki komünist partilerinin, sosyalist topluluğun kardeş partileriyle sağlam bir birlik içinde hareket ettikleri ölçüde en yüksek bir etkinlik gösteriyor.

Komünistlerin eylemlerinde savaş karşıtı savaşım sorunlarının ön plana çıkarılmasıyla sınıf savaşımının önemi azalmıyor, antitekel birliklerinin rolü ve aktifliği küçümsemedi. Dünyanın sosyalist olmayan kesimindeki kardeş partilerin çalışmalarındaki bu yönler pratik olarak birbirini destekliyor ve güçlendiriyor. Bundan başka, savaş karşıtı savaşımın kendisi, bu, özü bakımından emperyalizmin ve saldırgan ve gerici güçlerine karşı uluslararası burjuvazi içindeki «savaş partilerine» karşı bir savaşım-
dır. Dolayısıyla, bunun da nesnel sosyal, sınıfsal niteliği vardır.

Komünistlerin kendi girişimleriyle ve ortak eylemleriyle, kendilerini barış ve sosyal ilerleme savaşımında bağlaşıklık olan ve olabilecek olan diğer politik ve toplumsal güçlerden hiçbir durumda sınırlamadıkları kendiliğinden anlaşılır.

Kardeş partiler arasında yapılan karşılaşmalar, çok değişik barışsever ve antiemperyalist akımlar arasındaki, bunların kendi özgüllüklerini ve bağımsızlıklarını tam koruyarak, geniş yapıcı bir diyalog ve işbirliğine her zaman güçlü bir itki vermiştir.

Sosyalist ülkeler kardeş partileri Merkez Komiteleri Uluslararası ve İdeolojik Sorunları Sekreterlerinin son toplantısında (Temmuz 1984 – Prag) tüm komünist ve işçi partileri arasındaki dayanışma ve eylem birliğinin güçlendirilmesi istendi. Onlar, savaş ve barış gibi yakıcı sorunların yapıcı çözümüne, silahlanma yarışına ve en başta da nükleer silahlanmaya son vermeye götüren yolların bulunması amacıyla sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle, savaş karşıtı ve roketlere karşı hareketlerin sıralarındaki değişik toplumsal-politik güçlerle aktif politik diyaloga ve işbirliğine hazır olduklarını belirttiler.

Gerçek varlığını sürdüren sosyalist toplumun kurulması, gelişmesi ve yetkinleştirilmesinin dünya barışı için, tüm insanlığın geleceği için ne denli büyük, hatta belirleyici önemi olduğu açıkça görülüyor. Ülkemizde gelişmiş sosyalist toplumun yetkinleştirilmesini öngören somut program, SBKP Merkez Komitesi'nin 26. Kongesi'nde ve onu izleyen Plenumlarda

teorik açıdan temellendirildi ve onaylandı. Bu program, üretim güçlerinin gelişmesinden ideolojiye kadar toplum yaşamımızın her yanını kapsıyor.

Bu program, ardıcıl bir biçimde yaşama geçiriliyor. Düzenin, disiplinin, örgütlülüğün, kadroların sorumluluğunun güçlendiği ortadadır. Parti, bu faktörlere karşı dikkatleri zayıflatmayarak, bilim ve tekniğin yeni başarıları temelinde üretim fonlarının yenilenmesini, yönetim sisteminin kökten iyileştirilmesini, ekonomik mekanizmanın yeniden kurulmasını, politik ve ideolojik üstyapının yetkinleştirilmesini, sosyal ilişkilerin geliştirilmesini gerektiren *nitel değişikliklere* doğru ilerliyor.

Bilmsel-teknik devrim çağında ve dünyadaki iki sosyal sistemin günümüzdeki çatışması düzeyinde, bu yol: a) 20. yüzyılın sonunda sosyalizme yaraşır ekonomik bir gücün oluşturulmasına; b) sosyalist ülke halklarına, çağdaş uygarlığın en yüksek normlarına yanıt veren bir yaşam düzeyi, eğitim ve kültür düzeyinin sağlanmasına; c) *sosyalist kazanımların korunmasına* ve tüm dünyayı nükleer savaştan koruma amacına güvenilir bir biçimde hizmet edebilmesi için de ülkemizde barış koşullarında sosyalizm kuruculuğunu sağlaması için gereken savunma gücünün yaratılmasına; d) sosyalizmin dünya politikasında politik saygınlığı ve etkinliğinin kesintisiz yükselmesinin garantilenmesine; e) sosyalizm ile kapitalizm arasında insanların bilinci için verilen savaşta belirleyici bir üstünlük sağlayacak olan sosyalizmin çekicilik gücünün artırılmasına olanak sağlıyor.

SBKP Sovyet toplumunun yetkinleştirilmesi eylemlerine böylesi ölçülerle yaklaşıyor.

Sosyalist ülkelerde her kardeş parti ülkesinin özgül ulusal koşullarında ve topluluk çerçevesinde, sosyalizm kuruculuğunun ve gelişmesinin karmaşık sorunlarının çözümüyle uğraşıyor. Bu, erkteki komünist partilerinin büyük yurtsever ve enternasyonal özgörevinin somut olarak simgelenmesidir.

Sosyalist ülkeler kardeş partileri Merkez Komitesi Uluslararası ve İdeolojik Sorunlar Sekreterlerinin Prag toplantısının çalışmaları, uluslararası durumun kilit sorunlarının çözümüne ortak yaklaşımın sosyalist dünya için bugün ne denli güncel olduğunu göstermiştir. Bu ortak yaklaşım nasıl nitelenebilir? Bizce bu şu ana noktaları kapsıyor:

Bu, emperyalist çıkışların dayattığı tehlikeli ortamda, sosyalist düzenin gelişmesi için elverişli uluslararası koşulların sağlanması ve uluslararası alanda ortak saptanan çizginin diplomatik, ideolojik ve propaganda cephesinin tüm yönlerinde kesin olarak uygulanması zorunludur. Sosyalist ülkelerin artan birlik ve dayanışmalarının rolü, kardeş partilerimizin Marksizm-Leninizm ve sosyalist enternasyonalizm ilkeleri temelindeki *birliği* buradan kaynaklanıyor.

Bu, uyumlaştırılan dış politika çizgisinin uygulanmasındaki kesintisiz *aktiflik* ve sosyalist topluluk ülkeleri ve partilerinin elinde bulundurduğu bütün politik ve propaganda araçları deposunun kullanılmasıdır.

Bu, değişik ilerici toplumsal güçlerle yürütülen pratik işbirliğinin yaratıcı arayışlarının ve bunlarla dünyada moral-politik havanın iyileştirilmesi için diyalog ve işbirliğinin yoluna konulmasıdır.

Bu, iç ve uluslararası alandaki eylemlerin organik bağıdır. Kuşkusuz, sonuçta her ayrı sosyalist ülkede ve genel olarak da sosyalist toplulukta işlerin ne kadar başarıyla gittiği ve gideceği sorunu, bunların uluslararası ideolojik savaşındaki çabalarının etkinliğine bağlıdır.

SBKP, sosyalist topluluğun, diğer barışsever güçlerin, gezegenimizdeki tüm halkların ortak çabalarıyla emperyalizmin sosyalizm ile tarihsel çatışmayı nükleer savaş yoluyla çözme girişimlerinin önünü kesme, insanlığa karşı olan bu korkunç komplo suya düşürme olanaklarına inanıyor. Sosyalizm ile barış davası ayrılmaz bir bütündür.

Yaratıcı Marksizm-Leninizm'in gücü

Griša Filipov

BKP MK Politik Büro Üyesi
BHC Bakanlar Kurulu Başkanı

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde sosyalist devrimin etkisinden bu yana 40 yıl geçti. Tarih açısından bu dönem uzun sayılmaz, ama boyutları, cesaretle atılan adımlar ve sağlanan çok büyük başarılar bakımından ülkenin 13 yüzyıllık tarihinde eşi görülmedik bir dönemdir. Bulgaristan Komünist Partisi MK Genel Sekreteri ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov yoldaşın belirttiği gibi, bugün «Bulgaristan, insanlığı özgürlük dünyası komünizme götüren yolu döşeyen ülkelerin ana kafilesi içinde güvenli adımlarla ilerlemektedir.»⁽¹⁾

Bizim tarihsel deneyimimiz ve aynı zamanda öteki sosyalist ülkelerin deneyimleri kanıtlamaktadır ki, yeni toplumu kurma yönündeki tüm teorik ve pratik çalışmaların sarsılmaz bilimsel, ideolojik temeli, Marks, Engels ve Lenin'in yüce devrimci öğretisidir. Bulgaristan Komünist Partisi'nin Marksizm-Leninizm'e bağlılığı sonsuzdur. Kapitalizme karşı savaşımın, sosyalizm kuruculuğunun her aşamasında parti bu öğretiyi kılavuz edindi ve edinmeye devam ediyor, sürekli olarak toplumun gelişmesi genel yasallıklarına bağlı kalıyor.

Partimiz gücünü, Marksist-Leninist teoriyi eylem kılavuzu saymasından, her zaman yaşayacak bir öğreti, tarihsel süreç içinde, dünya devrimci deneyiminin birikimi sırasında sürekli gelişen ve zenginleşen bir öğreti olarak görmesinden alıyor.

Geçtiğimiz yol, BKP'nin pratikte sosyalizmle ilgili Marksist-Leninist öğretiyi benimsediğini, sosyalist toplum düzeninin yüksek ekonomik, politik ve sosyal niteliklerini sağlamayı başardığını, bu niteliklerin Bulgaristan koşullarında kendine özgü biçimde ortaya çıkışını gözönünde bulundurduğunu gösteriyor. Biz F. Engels'in sosyalizmin tam, değişmez bir şey olamayacağı, tersine sürekli gelişeceğini, değişeceğini yazarken ne kadar haklı olduğunu iyice kavıyoruz. Biz şunun da bilincindeyiz: Komünizme doğru ilerleme, halkların ve komünist partilerinin yaratıcılık sürecidir. Bu süreçte her ülke kendi katkısını yaparak, ortak teori hazinesini ve uluslararası işçi ve komünist hareketinin pratik kazanımlarını zenginleştirecektir.

(1) Todor Jivkov, BKP'nin 12. Kongresi ve olgun sosyalizmin daha ileri geliştirilmesi. Sorunlar, görevler, yaklaşımlar. Sofya 1982, s. 132 (Bulgarca).

Bulgar komünistlerinin partisi bundan 90 yılı aşkın bir süre önce bilimsel sosyalizm bayrağını yükseltmiş ve proletaryayı uzlaşmaz sınıf savaşımı yoluna yöneltmiş, işçi sınıfının politik öncüsü, emekçilerin yöneticisi olarak gelişip güçlenmiştir.

Özü bakımından başından sonuna kadar sosyalist olan devrimimiz, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin ana hatlarının yinelenmesi, kapitalizmden sosyalizme geçişin genel yasallıklarının yaşama geçirilmesi, proletarya savaşımı ilkelerinin Bulgaristan koşullarında yaratıcı biçimde uygulanması ve daha öte geliştirilmesidir.

Georgi Dimitrof'un yönetiminde Lenin'in tek cephe fikri pratikte yaşama geçirildi, komünistler ile Bulgaristan Çiftçi Halk Birliği'nin ⁽²⁾ sağlam güçleri arasında eylem birliği sağlandı. Parti tüm antifaşistleri birleştirdi, Vatan Cephesi'ni kurdu ve onun bayrağı altında kapitalizme, monarşiye, faşizme ve gericiliğe karşı silahlı savaşı örgütledi ve utkuya kadar götürdü. Sovyet Ordusu'nun Balkanlar'a gelişi 1944 yılında Vatan Cephesi'nin erki ele alması için çok elverişli bir durum yarattı. 9 Eylül Devrimi'nin utkusu, Marksizm-Leninizm'in somut biçimde gerçekleşmesinin bir örneği, ülkemizin özgül koşullarında proletarya savaşımı teorisinin yaratıcı biçimde geliştirilmesinin bir örneğiydi. Bu, her şeyden önce BKP'nin belirli koşullarda sosyalist erkin (proletarya diktatörlüğü) halk demokrasisi biçimini alabileceği görüşünü saptamasında ifadesini buldu. Devrim, Bulgar devleti tarihinde yeni bir aşamanın, sosyalizme ve komünizme götüren yolda çok büyük ekonomik, politik, sosyal, kültürel ve tinsel gelişmeler aşamasını başlattı.

BKP Merkez Komitesi'nin 1956 Nisan Plenumu partinin ve halkın tarihinde dönüm noktası oldu. Plenum, şahsa tapmayı sert biçimde eleştirdi, parti yaşamında Leninci ilkeleri ve normları yeniden yerleştirdi, ülkenin gelişmesiyle ilgili niteliksel yeni politik kararlar aldı. Plenum partinin Nisan çizgisinin, yaratıcı Marksist-Leninist çizgisinin başlangıcı oldu, Bulgaristan'da sosyalist toplumun ekonomik, sosyal-politik bakımdan daha öte gelişmesi stratejisinin temelini attı.

Yeni halk devletine geçmişten ağır bir miras kaldı. Yoksulluk, yüzyıllık gerikalımlık, gelişmemiş bir sanayi, en ilkel biçimde üretim yapan, birbirinden ayrı küçük köylü aileleri – 9 Eylül 1944'e kadar Bulgaristan işte böyleydi.

40 yılda ülke karasabandan elektroniğe, yoksul, yarı dilenci durumun-

(2) Bulgaristan Çiftçi Halk Birliği (BÇHB) geçmişte küçük burjuva köylü partisiydi. 1942'de bu birlikteki sol güçler Vatan Cephesi'ne katıldılar, daha sonra Birlik, BKP'nin öncülük rolünü ve onun programını kabul etti. BÇHB, ülkedeki devlet organlarında temsil ediliyor ve sosyalizm kuruculuğuna aktif olarak katılıyor. (Not Red.)

dan sosyal ve tinsel kurtuluşa ve bireyin her yönlü gelişmesi için olanaklar sağlanmasına kadar uzanan bir yol geçti. Sosyalizmin maddi-teknik temelini kurma, toplumsal ilişkileri yetkinleştirme, toplumun sosyal-sınıfsal yapısını değiştirme, insanların yaşam tarzını değiştirme, halkın genlik düzeyini yükseltme, ulusu tinsel bakımdan geliştirme yönünde çok büyük başarılar sağlandı. Kısa bir sürede Bulgaristan, daha önceleri, başka koşullarda, başka ülkelerin yüzyıllar boyunca elde ettiği başarıları sağladı.

Partinin ekonomik politikasının merkezinde özellikle BKP Merkez Komitesi'nin Nisan 1956 Plenumu'ndan sonra, yeni toplumun çağdaş maddi-teknik temelini, üretici güçlerin hızlı ve etkin gelişmesini, üretim ilişkilerinde önemli değişiklikler sağlayabilecek temel oluşturma sorunu duruyordu. Bulgaristan tüm savaş sonrası dönemde ekonomik gelişme hızı en yüksek olan ülkeler arasında yer aldı. Onun sosyal-ekonomik gelişmesi son 10 yılda da, ekonomik konjonktürün karmaşılaşmasına karşın, dinamik ve istikrarlı olmaya devam ediyor.

Sosyalist Bulgaristan 40. jübile yıldönümü öncesinde 1952 yılındakinden 10 kat daha güçlü bir maddi-teknik temele sahiptir. Şimdi her yıl 1939'da varolandan 2-3 kat daha fazla işletme üretime açılmaktadır. Geçen yıl üretilen kişi başına ulusal gelir savaş öncesi döneme kıyasla 9,2 kat daha fazlaydı. Üretim potansiyelinin yapısında ve teknik düzeyinde çok büyük gelişmeler oldu. Sanayinin ve tarımın üretim hacimleri arasındaki oran değişti. 1939 yılında bu oran 34 : 66 iken 1983 yılında 84 : 16 oldu. Sanayi üretiminde A grubu ile B grubu ⁽³⁾ arasındaki oran 1939'da 23: 77 iken 1983'te 62 : 38 oldu. 1971-1983 yılları arasında dünya piyasasında yakacak maddeleri, hammadde ve malzeme fiyatlarının artmasına, son yıllarda gelişmiş kapitalist ülkelerle ilişkilerin kötüleşmesine karşın, Bulgaristan'ın ulusal geliri yaklaşık 2,3 kat, temel fonları ise hemen hemen 2,7 kat arttı. Bugün ülkede üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin sayısı savaştan önceki orta okul öğrencilerinin sayısından fazladır, yüksek okullarda ders verenlerin sayısı ise savaştan önce liselerdeki öğretmenlerin sayısından iki kat daha fazladır. Bir zamanlar geri kalmış tarım ülkesi olan Bulgaristan şimdi gelişmiş sanayi-tarım ülkesine dönüştü.

Ekonomimizdeki köklü değişimler halk ekonomisinin sosyalist sanayileşmesinde en açık ifadesini buldu. Sosyalist sanayileşmenin üstünlüğü, yeni toplumu kurmanın temel yasallıklarından biri olan ağır sanayinin kurulmasını sağladı. Sovyetler Birliği'nin paha biçilmez yardımı sayesinde ve sosyalist ülkelerle kardeşçe dostluk içinde kurulan sanayinin gelişmesi ekonominin yeni baştan temellendirilmesini amaçlıyordu. Ekonomi, bir

⁽³⁾ Sosyalist ülkeler istatistiklerine göre A grubuna üretim araçları üreten dallar, B grubuna ise tüketim malları üreten dallar girmektedir. (Not Red.)

bütün olarak en yeni bilimsel-teknik başarıların düzeyine uygun duruma getirildi.

Parti, sanayileşmeye Bulgaristan koşullarına uygun bir biçim verdi, uluslararası sosyalist iş bölümünün olanaklarını ve ulusal ekonominin görece küçük boyutlarını gözönünde bulundurdu. Ekonominin yapısında (özellikle sanayide) ilerici değişimler yapmayı, üretimi yoğunlaştırmayı ve uzmanlaştırmayı, üretimin örgütlenmesini önemli ölçüde yetkinleştirmeyi, işletmelerin iç ve uluslararası pazarın değişen gereksinimlerine uygun esneklik ve hareketlilik gösterme koşullarını yaratmayı başardı.

BKP'nin sanayileşme sürecinde yaptığı ilkesel yeni teorik incelemeler ve bulduğu pratik yaklaşımlar, Marksist-Leninist teorinin yaşamda gerçekleştirilmesidir. Bunlar yaratıcı Marksizm-Leninizm'in gücünü, Bulgaristan'ın somut koşullarında büyük çağdaş sanayinin kurulmasında Sovyetler Birliği'nin deneyiminin ustalıkla uygulanmasının gücünü ortaya koyuyor.

Partimiz tarıma her zaman büyük önem verdi ve ona özel bir dikkat ayırdı. Ekonominin bu kolunu nitel bakımdan değiştirmede zor, ama başarılı bir yol geçti. Tarım sosyalist ekonominin sağlam bir bileşeni haline geldi. BKP'nin tarım politikası da Marksist-Leninist teoriyi sürekli yaratıcı zenginleştirme, gelişmenin her aşamasının somut sosyal, politik, ekonomik ve ideolojik görevlerine uygun olarak Sovyet deneyimini öğrenme ve bundan yararlanma temelinde biçimlendi ve uygulandı. Geçen 40 yıl içinde böyle iki başlıca aşama belirtilebilir. Birincisi, köyde kooperatiflerin kurulması ve güçlendirilmesi yoluyla toplumsal ilişkilerin sosyalist temeller üzerinde değiştirilmesi; ikincisi, tarım üretiminin sanayileştirilmesi ve tarımın sanayi ile bütünleşmesi.

Tarımın sosyalist temeller üzerinde değiştirilmesinde Lenin'in kooperatif planını yaratıcı biçimde uygulama ve değişimin Bulgaristan'ın ulusal ve sosyal-ekonomik koşullarına uygun biçimde kısaca TKZS denen Emek Kooperatif Tarım İşletmeleri kurulması, birinci aşamanın en karakteristik çizgileridir. Daha 1948 yılında G. Dimitrof bu alanda ana doğrultuları ve görevleri şöyle belirledi: Yoksul ve orta köylüleri adım adım kooperatiflere çekmek, makina ve traktör ağını genişletmek, toprak kirasını kaldırmak, toprak alıp satmayı sınırlandırmak ve daha sonra da yasaklamak, kooperatif üyesi köylülerin rızası ve kararı gereğince toprak rantını azaltmak, daha sonra da kaldırmak. Sonuçta toprak mülkiyeti sorunu pratikte öyle bir şekilde çözüldü ki, tüm topraklar köylülere ebedi olarak kullanıma verildi. Sovyetler Birliği'nden sonra Bulgaristan köyde yeni düzenin utkuya ulaştığı, burada da sosyalist üretim ilişkilerinin olduğu ikinci ülke oldu.

İkinci aşamada yeni örgütsel-ekonomik biçimler, tarım-sanayi kom-

pleksleri oluştu. Bu modern ve verimli üretim yapan sosyalist örgütlerin üretimde uzmanlaşma ve entansiflesme alanlarında yüksek düzeye ulaşarak, üstünlüklerini ortaya koydular. 1979 yılında Ulusal Tarım-Sanayi Birliği kuruldu. Bu, tarım-sanayi işletmeleri ile bilimsel – üretim örgütlerinin ulusal tarım-sanayi kompleksi çerçevesinde oluşmuş yeni, gönüllü ekonomik birliğidir.

BKP'nin 1971'de yapılan 10. Kongresi Bulgaristan'da gelişmiş sosyalist toplumu kurma Programını kabul etti. Bu Programın amacı adım adım komünizmin en yüksek aşamasına geçmek için gerekli olan maddi ve tinsel önkoşulları yaratmak, sosyalizmin olanaklarının tam olarak ortaya çıkmasına yolu açmak, sosyalizmin yaşamın tüm alanlarında üstünlüklerini ortaya koymasını sağlamak ve elbette Lenin'in yeni toplum düzeninin utkusu için en önemli etmen olarak gördüğü şeyi, kapitalizmden daha yüksek emek verimliliğini sağlamaktır. (4)

BKP'nin 1981 yılında yapılan 12. Kongresi'nin kararları partinin ekonomi politikasında önemli bir dönem oluşturmaktadır. 12. Kongre başta gelen sosyal-ekonomik görevi şöyle formüle etti: Ekonominin entansifleştirilmesi, yeni ekonomik yaklaşımı ve onun mekanizmasını uygulama, sosyalist toplum ilişkilerini yetkinleştirme temelinde halkın sürekli artan maddi, tinsel ve sosyal gereksinimlerini bütünsel biçimde ve daha tam olarak karşılamak.

Bulgaristan'ın sosyal-ekonomik gelişmesinin ana hattı, maddi üretimi, üretim dışı alanları, her tür toplumsal çalışmayı entansif yola koymayla sıkı sıkıya bağlıdır. Bu süreç, boyutları, yapılan değişimlerin derinliği ve bunun etkisi bakımından ancak sosyalist sanayileşmeyle kıyaslanabilir.

Her yönlü ve her yerde entansifleştirme nesnel gerekliliğini çağdaş bilimsel-teknik devrim ve aynı zamanda yeniden üretimin bir dizi iç ve dış koşulu doğuruyor. Burada sözkonusu olan bir yandan üretime ek emek gücü çekme olanaklarının tükenmesi, başlıca hammadde ve enerji kaynaklarında açığın artması, dünya piyasasında enerji, yakacak maddeleri ve bazı başka hammadde ve malzemelerin fiyatlarının artması, öte yandan Bulgaristan'ın uluslararası iş bölümüne giderek daha aktif katılmasıdır. Günümüz aşamasında ekonominin gelişmesinin nesnel koşulları, her şeyden önce üretimin üç temel faktöründen, yani para, üretim araçları ve iş gücünden en verimli biçimde yararlanmayı gerektiriyor. Buradan da üretimin sosyalist örgütlenişini ve emek sürecini köklü biçimde iyileştirme gerekliliği doğuyor.

Yeni toplumun temelinde yatan üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyet, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlanması, gelişmiş sosyalist topluma uygun maddi-teknik temelin kurulması için geniş olanaklar yaratıyor.

(4) Bak: V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 39, s. 21.

BKP'nin üretim araçlarını daha da geliştirme stratejisi, bilimsel ve teknik devrimin başarıları ile sosyalist toplumsal ilişkilerin zengin olanaklarını organik biçimde birbirine bağlamasına dayanıyor. Bunda üretimin komple biçimde makineleştirilmesi ve otomatikleştirilmesi, teknolojik süreçlerin ve yönetimin elektronik ve kibernetik tekniğiyle gerçekleştirilmesi, ülkemizdeki ve yurtdışındaki öncülerin deneyiminin yığınsal olarak benimsenmesi, tüm ekonomi dallarında, tüm işletmelerde rezervlerden tam olarak yararlanılması ön plana çıkıyor. Biz üretimin teknik düzeyinin yükseltilmesine ve verimliliğin artırılmasına, üretilen malların kalitesi ve rekabet gücü yüksek olmasına, sınırlı enerji ve hammadde kaynakları kullanarak ekonomik gelişme hızının yüksek ve istikrarlı tutulmasına özel bir dikkat ayırıyoruz.

Bununla ilgili olarak makine yapımı sanayiinin önünde otomatikleştirilmiş esnek üretim sistemleri kurmak, robotları, teknolojik modül ve bantları, programlı yönetilen makineleri, lazer tekniğini, mikro bilgisayarları geniş olarak kullanmak, ulaşım ağını yeni elektronik sistemlerle donatmak, verimliliği önemli ölçüde artırılmış başka makineleri üretime sokmak görevi duruyor. Bundan ötürü ağır sanayiye hızla geliştirmek gerekiyor.

Partinin bugünkü tarım politikasının özünü komple makineleştirme ve otomatikleştirme temelinde, kimya ve biyolojinin en yeni başarılarından yararlanarak, her yerde endüstriyel yöntemi yerleştirerek, tarım üretiminin endüstrileştirilmesi ve entansifleştirilmesi oluşturuyor.

Kırk yılda sağladığımız başarıların gerçekçi açıdan değerlendirilmesi, olgun sosyalizmi daha öte geliştirme alanında yeni sorunları doğru şekilde görmeye yardım ediyor. Yaptığımız çözümlemeler gösteriyor ki, şimdiki aşamada çalışmaların hızla iyileştirilmesi gerekliliği kendini en kesin biçimde hissettiriyor. Bu, yaşamın öne koyduğu nesnel istemdir, başta gelen teknolojik, ekonomik, sosyal ve ideolojik bir görevdir. Bunu tüketicilerin istemlerinin hızla artması da dayatıyor. Ekonomimizin kapılarının dünyaya açık olması ise üretilen malların rekabet kabiliyetinin yükseltilmesini gerektiriyor. Ülkemizin dinamik gelişmesi şu belgi altında sürmelidir: «Her yerde ve her işte yüksek kalite!» Bu, ancak olgun sosyalizm kuruculuğunun nesnel yasallıkları gözönünde bulundurularak, genel, bütünsel bir yaklaşım uygulayarak yerine getirilebilir.

Üretilen malların kullanma değerindeki belirli artış, varolan tekniğin, teknolojinin ve malların, her şeyden önce ilkesel yeni bilimsel ve teknik çözümler temelinde yenilenmesi gerekliliğini dayatıyor. BKP, politikasını belirlerken ve bunu uygularken yeniden üretim sürecinin tüm halkalarında kalitenin yükseltilmesine özel bir özen gösteriyor. Bulgar mallarının yüksek kaliteli olup olmadıklarının ölçütü dünya çapındaki en iyi gelişmeler, en üstün başarılarıdır. Biz bunları incelemeye özel bir dikkat ayırıyoruz.

Partimizin politikasında sosyal yönetim sisteminin geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesiyle ilgili sorunların çok büyük önemi vardır. Tüm sosyalizm kuruculuğu dönemi boyunca biz Lenin'in, işçi sınıfının politik erki ele almasından sonra sosyalist üretim biçiminin yerleşmesi ve gelişmesi çalışmalarında devletin temel görevinin ekonomiyi örgütlemek olduğu yolundaki sözlerini kılavuz edindik. Bu, «hesap işlerini, mal üretimini ve dağılımını denetlemeyi düzenleme, emek verimliliğini yükseltme, ... tek sözle ekonomiyi yeniden örgütleme»⁽⁵⁾ görevidir.

Sosyal yönetimle ilgili sorunların çözümü, sosyalizmin ekonomik gelişme yasalarının istemlerine, üretim güçlerinin gelişme düzeyi, bunların örgütlenmesi, ile üretim sürecinde, dağıtım ve tüketimde toplumsal ilişkiler arasında daha iyi bir uyum sağlama gerekliliğine bağlıdır. Bu çalışmalarımızda sosyal yönetimin genel yasallıkları, biçim ve yöntemlerini, şimdiki aşamada ülkemizin politik, sosyal-ekonomik koşullarıyla akılcıca birleştirmeye çalışıyoruz. Bulgaristan'da 20 yılı aşkın bir süredir ekonomiyi daha iyi yönetmek için, bütünsel sosyal yönetim sistemini biçimlendirmek, sürekli yetkinleştirmek için gerekli yaklaşımlar, yöntem ve normlar üzerinde çalışılıyor.

Sosyalist ekonomi için planlı, dengeli gelişme yasası özel bir önem taşıyor. Bu yasanın istemleri öteki yasaların istemleriyle organik biçimde bağlandığı zaman ekonomik bakımdan sağlam temele oturtulmuş kararlar alınmasına yardım ediyor. Günümüzde planlı, dengeli gelişme yasası, sosyalizm için karakteristik olan meta-para ilişkileri aracılığıyla daha tam biçimde gerçekleşiyor. BKP, sosyalist üretimin meta niteliği olduğunu belirtirken, bu kategorinin yeni sosyal-ekonomik içeriğini gözönünde bulunduruyor. Partimizin kanısınca sosyalizmde meta ve paranın toplumsal rolü, kapitalizmdeki rolünden farklıdır (bu iki toplum sisteminin, bunların mülkiyet biçimlerinin ve bunlarda dağıtımın birbirinden farklı olduğu gibi). BKP'nin politikası halk ekonomisinin planlı gelişmesini olduğu gibi, pazarı, meta-para ilişkileriyle ilgili ekonomik yasaları, kendi giderlerini kendileri karşılayarak (ekonomik hesap yöntemiyle) çalışmayı açık veya gizli biçimde görmezlikten gelmeye, bunu küçümsemeye kesin biçimde karşıdır. Bunların küçümsemesi masa başından yönetme gibi kötü yöntemlerin yerleşmesine, işletmelerin ve ekonomi kurumlarının ekonomik bağımsızlığının çinlenmesine yol açar.

Parti, meta, para kategorilerinden sosyalizmin çıkarına geniş olarak yararlanmaya, bunları üretimin artırılması ve yetkinleştirilmesinin itici gücü haline getirmeye çalışıyor. Bu amaçla maddi üretimde ve maddi üretim dışında öngörülen bir dizi yeni, etkin biçimler kullanılmasını öngören ekonomiyi yönetme yöntem ve mekanizmaları saptanıyor. Aslında sosyal yönetim sisteminde, ülkenin hızla gelişmesi, Bulgaristan'da geliş-

(5) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 36, s. 130.

miş sosyalizm kuruculuğunu daha öte geliştirme sorunlarının başarıyla çözümü için gerekli tüm ekonomik, sosyal, ideolojik ve politik önkoşulları yaratacak köklü bir reform yapıyor. Yeni ekonomik yaklaşım ve ona uygun mekanizma, ekonomik gelişmenin özendirilmesine, üretim ile pazar arasında dolaysız bağ kurulması için gerekli temelin sağlanmasına, ardıcıl olarak her yerde ekonomik hesap yönteminin ve onun en önemli ögesinin – işletmelerin kendi masraflarını kendilerinin karşılamasına, tüm ekonomik kaldıraçlardan en etkin biçimde yararlanılmasına ağırlık veriyor.

Ekonomik yaklaşımın teorik temelini sosyalist mülkiyetin sahibi ve gerçek kullanması hükmü oluşturuyor. Kanımızca sosyalist toplumun şimdiki gelişme aşamasında devletin elinde bulunan üretim araçlarının gerçek sahibi doğrudan doğruya emek kolektifleridir. Devletin kendilerine verdiği üretim araçlarını istedikleri gibi kullanan emek kolektifleri. Bundan ötürü ekonomiyi yönetmede yeni ilişkileri biçimlendirmek çok önemlidir.

Yeni ekonomik yaklaşımı ve onun mekanizmasını uygularken biz şu büyük boyutlu temel amaçlara ulaşmak istiyoruz:

– Toplumun, kolektifin ve bireyin çıkarları sistemini yönetmeyi daha iyi örgütlemek, bunlar arasındaki birliği daha da güçlendirmek.

– Tüm alanlarda, yeniden üretim sürecinin tüm halkalarında, tüm kaynaklardan en verimli biçimde yararlanarak, ekonomide ekstansif (yaygın) üretimden entansif (yoğun) üretime geçmek.

Yönetmede bilimsel yaklaşım ve yöntemlerden daha geniş olarak yararlanmak, kalite sorununu kökten çözmek, ulusal gelirin ve emek verimliliğinin artış tempolarını yükseltmek için bilimsel-teknik devrimin başarılarının pratikte uygulanmasını hızlandırmak.

– Kadrolara yeni yaklaşımın özünü iyice kavratmak, onlarda yeni düşünme ve eylem tarzı oluşturmak, onların yaratıcı faaliyetini artırmak.

Ekonominin gelişmesinin dengeli olmasını sağlamada planlamanın rolünü artırmak amacıyla planlama sisteminde bir dizi değişiklik yapıldı. Ama devlet ekonomi birimlerini himayesi altına almıyor; bu birimlerin çalışmaları karşılık planlarla ⁽⁶⁾ düzenleniyor. Sosyalist üretim ilişkilerinin

⁽⁶⁾ Devlet planı dikkatini ekonomik gelişmenin ana yönleri üzerinde yoğunlaştırıyor, bu gelişmenin orantılı, dengeli oluşunu, Bulgaristan'ın uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlıyor. İşletme kolektifleri devletin verdiği birkaç mecburi göstergiyi gözönünde bulundurarak, bunlar temelinde bağımsız olarak karşılık plan adını taşıyan ayrıntılı bir ekonomik faaliyet ve sosyal gelişme programı hazırlıyorlar. Bu planlar, devletin verdiği planın yerine getirilmesini garanti etmekle kalmıyor, aynı zamanda yeni rezervlerin ortaya çıkarılmasına ve böylece işletmenin çalışmalarında verimin artmasını sağlıyor. (Not Red.)

taşıyıcıları ve sosyalist mülkiyetin gerçek sahibi olarak ekonomi kurumları ve emek kolektifleri planları doğrudan kendileri hazırlıyorlar ve bunların yerine getirilmesi çalışmalarını örgütlüyorlar. Karşılık plan emek aktifliğinin artması için sosyal teşvik yaratıyor, her yönlü entansifleştirme yönünde yeni yeni rezervler ortaya çıkarmak için kolektif düşünme ve kolektif yaratıcılıktan daha geniş olarak yararlanılmasını sağlayarak, giderek örgütsel-ekonomik faaliyetin temel aracı haline geliyor.

Sosyalist Bulgaristan'ın büyük başarıları arasında halkın sosyal kazanımları, toplumsal zenginliğin tüm kapıları kendilerine açılan emek insanı için en iyi yaşam koşulları oluşturmak birinci sırada gelmektedir. Sosyalizm geniş emekçi yığınlarını eski düzenin bir tür baş edemediği hastalıklardan, sömürüden, işsizlikten, yoksulluktan kurtardı. İnsanın başta gelen hakkı, çalışma hakkı anayasayla güvence altına alındı. Devlet, iş-gücünden daha iyi yararlanılmasının, bunların ekonominin çeşitli dallarında en rasyonel biçimde dağılımının sağlanmasına özen gösteriyor. Bundan başka devlet kişinin her yönlü gelişmesi için başka önemli koşullar da yaratıyor. Tüm yurttaşların parasız eğitim yapmaları sağlandı, konut sorunu başarıyla çözülüyor, emekçilerin çalışma ve dinlenme koşulları iyileştiriliyor.

Bugün Bulgaristan vatandaşı sosyal bakımdan tamamen güvence altındadır. Sosyalist bilinç yurttaşların gelişmiş sosyalizmi kurmaya aktif katılmalarını sağlıyor, onlarda tükenmez tarihsel iyimserlik yaratıyor.

Partimiz ve devletimizin sosyal politikasında halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesine özel bir önem veriliyor. 1972 yılında bu amaçla özel bir program kabul edildi. Bu program, uluslararası durumun karmaşılaşmasına, dünya pazarında fiyatların artmasına, iklim bakımından birkaç elverişsiz yıl olmasına karşın başarıyla uygulanıyor. 11 yılda reel ücretler yaklaşık % 55 oranında arttı. Başlıca gıda maddeleri tüketimi ve dayanıklı mal kullanımı bakımından Bulgaristan bilimin belirlediği normlara iyice yaklaştı, bazı alanlarda hatta ekonomik bakımdan daha gelişkin ülkeleri geride bıraktı. Toplumsal fonlar (kişi başına hesabıyla) hemen hemen % 86 oranında arttı, üretim dışı alanda fon birikimi yaklaşık 3 kat arttı. Sağlık hizmetleri, eğitim ve kültür alanlarında büyük başarılar sağlandı. İşte bu nedenle halkın yaşam düzeyini yükseltme yönünde öne koyduğumuz hedefler, ekonomik olanaklarımıza ve başarılarımıza dayanmaktadır. Partinin sosyal politikasının gerçekleştirilmesinin, bunun maddi-tekniğin geliştirilmesinin, ekonominin her yönlü entansifleştirilmesinin aktif etmenine, güçlü aracına dönüştürülmesinin anahtarı budur.

Parti ve devlet bu politikaya uygun olarak, yaşam düzeyinin yükseltilmesi çalışmalarına emek kolektiflerinin, tüm emekçilerin aktif katılımını sağlamak için gerekli örgütsel-ekonomik koşulları da sağlıyor. Biz eme-

ğın niteliği ve niceliğine göre ücret ödeme sosyalist ilkesine uygun olarak gelirin özendirici ve örgütleyici rolünü artırıyoruz, bölgesel birimlerin boşluca tarım ürünleri vb. bakımından kendi kendilerine yeterli duruma gelmelerini sağlamaya çalışıyoruz.

Sosyal politika, halkın genlik düzeyinin yükseltilmesi ile sosyalist yaşam tarzının yerleşmesi arasında bir birlik oluşturuyor. Bu politikanın karakteristik çizgisi, insanın sağlıklı olması, ömrünün uzaması, kültürünün yükselmesi, kişinin gelişmesi için gerekli serbest zamanın artması ve bundan akıllıca yararlanılmasıyla ilgili en yüksek gereksinimleri hızlı biçimde karşılamaktır.

BKP'nin tüm sosyal-ekonomik politikası, toplumumuzun kurucu, yaratıcı bir toplum olduğunu kanıtıyor. Sosyalist toplumda ilerleme için çok büyük olanaklar vardır, çünkü kapitalizmden farklı olarak, gelecek sosyalizmdir. Bu bağlamda gelişmiş sosyalizmi kurma savaşımı tüm insanlığın insancıl istem ve çabalarıyla, insanlığın günümüzdeki gelişme eğilimiyle sıkı sıkıya bağlıdır.

Şimdiki gergin uluslararası durumda, en başta Reagan yönetimi olmak üzere militarist emperyalist çevrelerin nükleer felaket tohumları saçtıkları koşullarda, BKP, olgun sosyalist toplumu kurma çalışmalarını barış için, nükleer yıkıma karşı, Balkanlar'ın nükleer silahlardan arındırılmış bölge olması için savaşımıyla birleştiriyor. Böylesi bir tutum, öteki kardeş partilerin görüşleriyle ve gelişmiş sosyalizmi yetkinleştirme çalışmalarını barış savaşımıyla organik biçimde birleştiren SBKP'nin politikasıyla uyum içindedir. Bu, doğal olarak kardeş sosyalist ülkelerin uluslararası alandaki eylemlerinin birleşmesine yol açıyor, çünkü sosyalist topluluk üyesi tüm ülkelerin dış politikasının koordine edilmesi nesnel bir zorunluluk haline gelmiştir.

Sosyalizm dünyasına, Sovyetler Birliği'ne karşı beslediği kin hastalık derecesine varan ABD'nin başı çektiği dünya emperyalizmine biz birliğimizle, sürekli artan ekonomik gücümüzle (bu, barış, yumuşama ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği politikasının maddi temelidir, savunma potansiyelimizin temelidir) karşı koyuyoruz. Amerikan emperyalizminin dünya çapında yitirdiği konumlar için sosyal öç almak niyetiyle ilan ettiği «haçlı seferi»ne, sosyalist ülkeler topluluğunun artan birlik ve dayanışmasıyla karşı koyuyoruz.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerin Haziran 1984'te en yüksek düzeyde yapılan toplantısının kararlarına uygun olarak partimiz ve devletimiz çabalarını bütünleşme çalışmalarına Bulgaristan'ın en aktif, en yararlı biçimde katılması için gerekli koşulların yaratılmasına yöneliyor. Bunlar bilimsel-teknik ilerlemenin başarılarının hızlı biçimde pratikte uygulanması, her yönlü entansifleşme, sosyal-ekonomik yaşamın tüm

alanlarında verimliliği hızla artırma, reel sosyalizmin konumlarını aktif biçimde savunmanın yolunu açıyor.

Bulgaristan'da 40 yıllık sosyalist kuruculuk dönemi gibi günümüzdeki çalışmalarımız da çağımızın temel gerçeklerinden birini kanıtıyor: Yeni toplumun başarıyla kurulmasının temel güvencesi Sovyetler Birliği'dir; o, dünya barış hareketinin en önemli gücüdür, dünya devrimci sürecinin dayanağıdır. Biz dünyada sosyalist devrimin ilk utkuya ulaştığı ülkeyle dostluk ve işbirliği ilişkilerini her yönlü geliştiriyoruz. Bulgaristan-Sovyetler Birliği ilişkileri örnek olabilecek ve ancak sömürü düzeni boyunduruğunu ebedi olarak atan halklar arasında olanaklı olan, nitelik bakımından yepyeni, eşit, dostça ilişkilerdir.

EYK çerçevesinde ekonomik ve bilimsel-teknik işbirliğini daha da genişletme ve derinleştirme genel çizgisinde yansımasını bulan politikamız, dünyadaki tüm ülkelerle karşılıklı yarar, eşitlik, iç işlere karışmama temelinde, ticari-ekonomik ve bilimsel-teknik bağları geliştirmeye açıktır.

Sosyalist Bulgaristan'ın üstün başarıları, komünist fikirlerin yenileştirici, dönüştürücü gücünü, özgür ulusların emek ve yaratıcılığının olanaklarının sansuz aldığını, halk ile partinin kopmaz bir bütün oluşturduğunu, sosyalist ülkelerle dostluğun ve her şeyden önce yüce Sovyetler Birliği'yle dostluk ve işbirliğinin son derece bol ürün verdiğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Tüm başarılarımız Bulgaristan Komünist Partisi'nin, başında uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin yöneticisi, sınanmış Marksist-Leninist Todor Jivkov'un bulunduğu Merkez Komitesi'nin uzun görüşlü politikasının ürünüdür. Halkın politik öncüsü olan parti devrimci atılım ve politik olgunlukla, cesaret ve bilimsel öngörüyle, ülkemizin gelişmesinin ana doğrultularını belirliyor, toplumsal yaşamdaki sorunları inceliyor, öğreniyor ve başarıyla çözüyor.

Yaratıcı Marksizm-Leninizm yaşamın sınavından geçti. Sağladığımız başarılardan haklı olarak gurur duyuyoruz ve bunlar bizde daha büyük başarılar elde etmek için çalışma arzusu yaratıyor. Biz, sosyalizmin kendi tabanı üzerinde olgun sosyalist topluma götürecek olan görece uzun bir gelişme aşaması geçtik. Bu aşamanın karakteristik çizgisi, eriştiğimiz başarılarla yeni ölçütlerle yaklaşmak, dünün norm ve istemlerine göre değil, yarının norm ve istemlerine göre hareket etmektir.

Kendi gücüne güvenen ve partinin Leninci çizgisi etrafında sınıksız birleşmiş olan halkımız güvenle özgürlük dünyası komünizme doğru ilerliyor.

Ulkenin geleceği için sorumluluk duygusuyla hareket ediyoruz

FİLİSTİN KOMÜNİST PARTİSİ BİRİNCİ KONGRESİ'NİN SONUÇLARI ÜSTÜNE

Naim Aşab

Filistin Komünist Partisi MK Politik Üyesi

Partimiz Şubat 1982'de kuruldu. ⁽¹⁾ İki yıl sonra Birinci (Kuruluş) Kongresi'ni topladığını açıkladı. Kongre delegeleri, partinin kuruluşundan bu yana partinin faaliyetini çözümlediler. FKP Program ve Tüzüğünü kabul ettiler ve yönetim organlarını seçtiler. Kongrede, Gazze Şeridi' ⁽²⁾ndeki Filistin komünistlerinin örgütü ile birleşme de gerçekleştirildi; tarihsel nedenlerle kardeş partilerin çerçevesinde şekillenmiş ve gelişmiş olan komünist gruplar da, kabul edilen belgeler temelinde partiye geldiler.

Tüm Filistinli komünistler için gerçekten büyük bir anlamı olan Birinci Kongre, olağanüstü zor koşullarda toplandı. Parti, faaliyetini hem işgal altındaki bölgelerde, hem de Filistin diasporasının olduğu bir dizi ülkede yürütüyor ve yer altında çalışmak zorunda. Bütün bunlar parti için bağların korunmasını son derece güç bir sorun haline getiriyor. Yine de, şu sağlam ilkeden yola çıktık: Kongre belge ve kararları, her şeyden önce de politik Program, hem Filistin topraklarındaki hem de onun sınırlarının dışındaki tüm yoldaşların kolektif düşüncesinin bir ürünü olmalıydı.

Tartışmaya sunulan belgeler, ciddi ve sorumlu bir şekilde görüşüldü, hava ise gerçekten demokratikti. İki nokta daha belirtilmelidir. Birincisi, delegelerin çoğunluğu gençti ve bu partimizin kendi gençliğinin doğal bir yansımasıydı (üyelerin ortalama yaşı 24 civarındadır). İkincisi, Kongreye katılanların büyük bir kısmı proleter kökenliydi. Bir bakıma, bunun nedeni komünistlerin birçoğunun işçi olması olgusudur (yaklaşık %50) ⁽³⁾ Öte yandan belirlenen temsil normları uyarınca, her 30 işçi sınıfı kökenli

(1) Filistin Komünist Partisi'nin kurulmasına ilişkin daha ayrıntılı bilgi için bak: Naim Aşab, Sıkı İlkeler, Esnek Taktikler, BSS, Sayı 2, 1983. (Not Red.)

(2) 1948'de Filistin'in paylaşımının ardından, bölge 1967'de İsraillilerin işgaline kadar Mısır yönetimi altındaydı. Yerel komünistler, Gazze Şeridi'ndeki Ulusal Kurtuluş Birliği'nin bir seksiyonu olarak çalışmayı sürdürdüler. 1953'de bu, Gazze Şeridi Filistin Komünist Partisi aldını aldı.

parti üyesi için bir, öteki toplumsal tabakalardan 50 üye için bir delege seçildi. İsrail işgalcilerine karşı ölüm kalım savaşı verilirken, işçi sınıfının temsilcilerine tanınan bu öncelik, partimizin ideolojik ve politik dayanıklılığını artırma ve proleter ideolojiye yabancı olan, mevcut zorlu koşullarda baskısını sürekli artıran eğilimlere karşı bir engel oluşturma amacına yönelikti.

Birinci Kongre'nin özel anlamı, FKP'nin politik Programı'nı kabul etmesindedir. Ve bu, yalnızca bunun ilk programımız olmasından dolayı değildir. Olağanüstü önemli bir nokta da şudur: Parti, son derece karmaşık Filistin sorununu, Filistin ulusal hareketinin öteki müfrezelerinden farklı bir yaklaşımla, yalnızca komünistlerde olan enternasyonalist yaklaşımla ele alıyor.

Program, Filistin devriminin şimdi geçmekte olduğu bunalım ortamının çözülmesine ve ulusal kurtuluş için yolların bulunmasına partimizin önemli katkısıdır. Bir anlamda, Filistin komünistlerinin, içinde eylem göstermek zorunda kaldıkları örgütler ne olursa olsun, ve özellikle geçmişte, her şeyden önce de halkımıza karşı komplolara kalkışan gerici çevrelerin sürekli saldırılarına karşı, onyıllar boyunca ardıcıl olarak izledikleri politikanın doruğudur. Yaşamın kendisi, bu ilkesel ve sürekli politikanın doğru olduğunun inandırıcı kanıtı olmuştur ve Filistin sorununa burjuva-milliyetçi yaklaşımların tamamen bir fiyasko olduğunun ortaya çıktığı günümüzde, bu politik çizginin sağlam temelleri daha da görülür olmaktadır.

Filistin halkının savaşımının mevcut aşamasının niteliğini, «ulusal kurtuluş aşaması ve ulusal kurtuluş devriminin görevlerinin yerine getirilmesi» aşaması olarak tanımlayan bilimsel, Marksist-Leninist tanımlama, FKP Programı'nın bize verdiği en önemli ideolojik ve politik silahtır.⁽³⁾ Bu tanımlama, bölgedeki öteki halklardan farklı olarak ve uzun yıllardır süren çetin savaşım ve bu savaşım boyunca verilen ağır kayıplara karşın, halkımızın henüz yabancı baskısının boyunduruğunu atamamış olması olgusuyla belirlenmektedir.

FKP Programı'nın «İşgal altındaki Filistin topraklarının kurtarılması için, Filistin halkının elinden alınmaz haklarının gerçekleştirilmesi için» adını taşıması bir raslantı değildir. Bunun nedeni vardır ve Program bu aşamanın görevlerini özlü bir biçimde şöyle formüle etmektedir:

(3) Bu olgu, kendi payına, bir ölçüye kadar, işgalci yetkililerin politikası sonucunda, işgal altındaki topraklardaki toplumsal yapıdaki değişimlerin bir yansımasıdır. İnsanların topraklarından atılması ve nüfusun sürekli yoksullaşması, nüfusun proleterleşmesinin hızlanması eğilimini getiriyor.

(4) Filistin Komünist Partisi Programı, «İşgal altındaki Filistin topraklarının kurtarılması için, Filistin halkının elinden alınmaz haklarının gerçekleştirilmesi için», s. 13 (Arapça).

1) İsrail işgalinin bozguna uğratılması ve 1967'de işgal edilen Arap topraklarının kurtuluşunun sağlanması.

2) Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkının, Kudüs'ün Arap kısmı da içinde Ürdün nehrinin Batı Yakası'nda ve Gazze Şeridi'nde kendi bağımsız devletini kurması yoluyla sağlanması.

3) Göçmenlerin, BM kararları uyarınca yurtlarına ve evlerine dönmelerinin sağlanması.

4) Emperyalizmin, siyonizmin ve gericiliğin Filistin sorununu ortadan kaldırmaya, Filistinlilerin ulusal kimliklerini yoketmeye yönelik planlarını (her şeyden önce tüm Camp David anlaşmalarını, yönetsel özerklik ve işgal altında sivil yönetim projelerini, Filistinliler için «alternatif bir anayurt» yaratılması tasarılarını, Reagan planını vb.) boşa çıkarmak ve bölgede hakimiyet kurmak isteyen ABD emperyalizminin saldırısını geri püskürtmek.

Bu yurtsever görevlerin yerine getirilmesi, siyonist yayılmacı emeller ve İsrail'in emperyalizmin bölgedeki jandarması olarak faaliyetine engel olmayı amaçlamaktadır. Bu, şimdilik saldırgan şovenist tutumların sis perdesi arkasında kalan İsrail toplumunun iç çelişkilerinin ortaya çıkmasına yardımcı olacaktır. Programın mevcut aşamaya ilişkin bilimsel tanımlaması ve görevleri, partiye ve bir bütün olarak Filistin ulusal hareketine, olgunlaşmamış belgeleri ileri sürmekten ya da bu aşamada öne ulaşılamaz olan hedefler koymaktan, – ki bu İsrail işgaline karşı ortak savaşıma geniş güçlerin katılmasını daha da zorlaştırabilir – kaçınmasına yardımcı oluyor. Filistin halkının yüz yüze olduğu görevlerin, Ürdün halkı da içinde bölgedeki öteki halkların çözdükleri görevlerden açıkça farklı olduğuna işaret edilmesi de, özel önemdedir. Her şeyi karşın Amman rejimi her iki halkın – Ürdün ve Filistin – kaderlerinin aynı olduğunu ve yalnızca dış görünüş açısından farklılık gösterdiğini ileri sürerek farklılığın üzerini örtmeye çalıştı. Onun amacı, Filistin halkını kendi kaderini tayin hakkından yoksun bırakmaya yönelik boş çabaları doğrulamak ve Filistin halkı üzerinde Amman'ın vesayetini yeniden dayatmaktır.

Ancak, FKP kendini savaşımının acil, en önemli hedeflerini belirlemekle sınırlamadı. Programımızın son bölümü şu başlığı taşıyor: «Partinin uzun erimdeki amacı: Sosyalizm». Bu bölüm, Filistin alanında eylem gösteren öteki yurtsever güçlerinkinden kökten ayrılan önermeler içermektedir. Bu güçler, mevcut aşamanın görevinin 1967'de işgal edilmiş olan topraklarda bağımsız bir devletin kurulması olduğuna inanıyor ve böylece sonul stratejik amaç olarak bir zamanlar Filistin mandası altında olmuş olan toprağın tümünde laik bir Filistin devletinin kurulmasını görüyorlar. Partimizin Programı'nda ise, uzun erimdeki ya da stratejik amaç «bağımsız bir Filistin devletinin özgürlüğünün korunması, ekonomik, politik ve as-

kersel potansiyelinin güçlendirilmesi ve bir sosyalist dönüşümler politika-sının izlenmesi, böylece sosyalizmin kuruluşuna kadar tüm yol boyunca bölgede ve tüm dünyada antiemperyalist cephenin bileşen bir parçası haline gelmesi» olarak tanımlanıyor. ⁽⁵⁾ Program aynı şekilde, genç ba-ğırmsız devletin büyük olasılıkla yüz yüze geleceği koşulların, her şeyden önce de İsrail'in siyonist yöneticilerinin saldırı ve yayılma tehditinin, siyonizmin ırkçı ideoloji ve uygulamalarına karşı savaşımın, İsrail'in içinde demokrasiden yana olanlar da içinde, bölgedeki tüm devrimci kurtuluş güçleriyle yakın işbirliği içinde sürdürülmesini gerektireceğini belirtiyor.

Başka bir deyişle, biz komünistler, enternasyonalistiz ve öteki her hangi bir ulusal sorun gibi Filistin sorunun kesin çözümünün, uluslar ve topluluklar arasındaki düşmanlıkların nedenlerini kazıyacak ve aralarında kardeşçe dostluğun temellerini atacak sosyalizmin kurulmasından ibaret olan toplumsal bir çözüm olması gerektiğine inanıyoruz. Ancak bölgede sosyalizmin utkusuna kadar, Filistin sorununun gelişmesi, Filistin halkı da içinde halkların emperyalizmin hakimiyetine ve bencil çıkarlarına, İsrail egemen çevrelerinin saldırgan yayılcı davranışlarına karşı yoğun sava-şımının sonuçları tarafından belirlenme devam edecektir. Bu, yaşamın tüm alanlarına ve hatta olasılıkla coğrafi gerçekliklere de damgasını vuracaktır.

Mevcut aşamanın görevlerinin tanımı ışığında Program bunları yerine getirecek güçleri de belirliyor: İşçi sınıfı, köylülük, diğer emekçiler, devrimci aydınlar, öğrenciler, bir bütün olarak küçük burjuva katmanları ve ulusal burjuvazinin bunlara yakın olan ve işgalcilerle ya da gerici rejimlerle ilişkisi olmayan çevreleri. Komünistler, ulusal kurtuluş devrimi aşamasında anahtar önemde olanın işgale karşı çıkan ve samini olarak ba-ğırmsızlığı kazanmak isteyenlerin tümünü birleştiren en geniş ve en istikrarlı ulusal cephenin kurulması olduğuna inanıyorlar. «İşçilerin, yoksul köylülerin ve öteki Filistin emekçilerinin devrimci birliği» ⁽⁶⁾ böylesi bir cephenin çekirdeği ve öne konan amaçlara ulaşma yeteneğinin güven-cesi olacaktır.

Sözkonusu cephenin genişliği üzerindeki özel vurgu ve buna katılacak-ların geniş yelpazesi, Filistinlilerin çoğunluğunu yurtdışında yaşamaya mahkum eden ve kalanları göçmenlere dönüştürmeyi amaçlayan, böylece de siyonist yerleşmecilere «insanı olmayan topraklar» miras bırakmak isteyen İsrail işgalinin doğası tarafından belirlenmektedir. İşte bu ne-denle, Filistin toplumunun çeşitli sınıf ve katmanları arasında varolan tüm politik farklılıklar, «sağcılar»la «solcu»lar değil, şimdi temel olan «yurt-severlerle» «yurtsever olmayanlar» arasındaki ayrıklıktır.

⁽⁵⁾ Agy, s. 28.

⁽⁶⁾ Agy, s. 17.

Ayrıca, somut koşullara bağlı olarak, ulusal cephenin çeşitli biçimler alabileceği açıktır. FKP Programı, bizim için, «en geniş birleşik ulusal cephenin örgütsel çerçevesinin, Filistin ulusal kimliğinin politik simgesi olan ve savaşım sürecindeki üstün eyleminin Filistin halkının tek yasal temsilcisi kıldığı Filistin Kurtuluş Örgütü'nce sağlanabileceği»ni belirtiyor. (7)

Ulusal ödevlerine bağlı olan Filistin komünistleri, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün ardıcıl yurtsever ve aynı şekilde gerçekçi politik bir çizgi temelinde birliğinin ve iç bütünlüğünün korunması için ellerinden gelen çabayı gösterdiler. Bu örgüt, Filistinlilerin yasal iradesinin bir ürünüdür ve hem Filistin'deki hem de sınırlarının dışındaki halkımızın ezici çoğunluğunun desteğini almakta ve dostları tarafından, özellikle Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist topluluk ülkeleri tarafından, anlayışla karşılanmaktadır. Bu çizgi, inanıyoruz ki, Filistin Ulusal Konseyi'nin 16. Oturumu kararlarına geniş bir şekilde yansımıştır. (8) Bizim hareket noktamız şudur: FKÖ'nün Arap dünyasında ve uluslararası arenada Filistin halkının tek yasal temsilcisi olarak tanınması, 1948 yılındaki sınır dışına kovulma trajedisinden bu yana büyük özveriler pahasına elde edilen başlıca tarihsel kazanımdır. Bu organik olarak ve ayrılmazcasına Filistinlilerin kendi kaderlerini tayin ve 1967'deki saldırı sonucu İsrailliler tarafından işgal edilen toprakların kurtarılmasından sonra bağımsız ulusal bir devlet kurulması hakkıyla bağlıdır.

Partimiz, birleşik bir ulusal cephenin kurulması ve tüm Filistinli yurtseverlerin birleştirilmesindeki büyük sorumluluğunun derin bilincindedir. Parti, her bir partönerin toplam ulusal özelemlerle çatışmadığı sürece ideolojik, politik ve örgütsel bağımsızlığını korumasıyla birlikte, karşılıklı saygı ve güven temelinde aralarında gerçekten demokratik ilişki normlarının yerleştirilmesi ve geliştirilmesi için aktif olarak çalışıyor. Öteki yurtsever güçlerle birlikte komünistler FKÖ'nün yalnızca tabanda değil, aynı zamanda yönetim düzeyinde de etkin bir ulusal cephe haline gelmesi için ellerinden geleni yapıyorlar. Bu, gerçekten kolektif hale gelmeli ve hem işgal altındaki hem dışındaki Filistin sahasında eylem yürüten tüm yurtsever güçlerin temsilcilerinden oluşmalıdır. Komünistlere ve partisine karşı gösterilen ayrımcılığa son vermenin zamanı gelmiştir. Yönetim organlarında temsil edilmek yalnızca savaşımın yer almanın doğal bir hakkı olmakla kalmamaktadır. Bu aynı zamanda, Filistin Direniş Hareketi'nin 1982'de Beyrut'dan çekilmesiyle başgösteren yeni ve tehlikeli karmaşıklıkların üstesinden başarıyla gelmenin de tek yoludur. Başka bir deyişle, yalnızca bu, tekrar geçmişe sürüklenme tehlikesinin önüne geçebilir.

FKÖ içinde mevcut bunalım patlak verdiğinde, partimiz, kimden gel-

(7) Agy, s. 16.

(8) Şubat 1983'te Cezayir'de toplandı. (Not Red.)

diğine ve öne sürülen bahanelere bakmaksınız, örgütün birliğini dinamitleyecek herhangi bir girişimin karşısında ikircimsiz ilkeli ve kararlı tutum aldı. Öteki Filistinli müfrezelerle, her şeyden önce Kuzey Lübnan'daki Trablus kentinde kardeşin kardeşi öldürdüğü çatışmalara katılmayanlarıyla birlikte, komünistler FKO'nün yerine başka bir benzerinin yaratılması girişimlerini geri püskürttüler. Böylesi bir adım, halkımızın tek yasal temsilcisi olarak örgütün likide edilmesinin başlangıcı olabilir ve bu en temelde, Filistin karşıtı güçlerce dövüşen yığınların istemini çarpıtan kararlık «alternatif senaryo»ları yürütmeye kullanılabildi. FKO'nün bağımsızlığının güçlendirilmesi için, karar almada Filistin ulusal bağımsızlığının yerleşmesi için, ve bu bağımsızlığın sınırlandırılması ya da yedeğe çekilmesi girişimlerine karşı kavga verdik ve vermeyi sürdüreceğiz. Partimiz Filistin Ulusal Konseyi'nin 16. Oturumunun kararlarına ve FKO aygıtının demokratik olarak yeniden biçimlendirilmesi, her şeyden önce de kolektif önderliğinin sağlanması çizgisine ardıcıl olarak bağlı kalıyor ve örgütün çerçevesi içinde birliğin yeniden kurulması amacına yönelik toplantı ve temaslarda aktif yer alıyor. FKP'nin derin yurtseverliğini doğrulayan bu ilkel çizgi, Filistin halk yığınları, Arap dünyasının yurtsever güçleri arasında ve uluslararası alanda otoritesinin ve prestijinin kaydadeğer ölçüde artmasını getirdi.

Parti Programı, halkımızın en canlı ve dinç kesiminin, 1967'den bu yana İsrail işgalinin boyunduruğu altında yaşaya gelen kesiminin koşullarının bir analizini içeriyor. Program, işgal altındaki Filistin topraklarında, istilacılara karşı ulusal savaşım cephesinin, bu topraklarda FKO'nün dayanağı ve tek temsilcisi olacak bir cephenin yeniden kurulması için çalışmanın gereğini vurguladı.

Filistin Direniş Hareketi müfrezelerinin Beyrut'tan çekilmesinden sonra, İsrail yöneticileri daha da saldırganlaştı. İşgal altındaki toprakların «Yahudileştirilmesi» hızlandırıldı ve ABD-İsrail-Ürdün'ün halkımızı ve temsilcisi FKO'nü hiçe sayarak, Filistin sorununu görüşme yönünde ortak faaliyetlerinin artması bekleniyor. Bu durumda, işgal altındaki topraklarda ulusal cephenin tekrar canlandırılması olağanüstü önem kazanıyor (ve bu yalnızca bir yürütme organı olarak değil, aynı zamanda şimdi ana savaşım sahası olan yerde etkinlikle ve yaratıcılıkla işleyen bir kumandanlık olarak). Partimizin önemli bir rol oynadığı, bu cephenin yeniden kurulmasına yönelik güncel çabalara ilişkin tutum, Filistin hareketinin çeşitli müfrezelerinin, Filistin halkına ve haklı davasına karşı gittikçe artan ve çeşitlenen biçimlerdeki komploları geri püskürtme görevine yaklaşımdaki ciddiyetlerinin denek taşıdır. Program, kardeş Arap ülkelerindekiler de içinde olmak üzere diyasproya uğramış Filistinlilerin koşullarını da görmezlikten gelmiyor, bunların yerli ilerici-yurtsever güçlerle ilişkilerinin ikili özü diyalektik olarak çözümleniyor.

Filistinlilerin bulundukları ülkenin politik yaşamının doğası, içinde bulundukları koşullar Filistinlilerin üzerinde doğrudan ve belirleyici bir etkide bulunuyor. Sözkonusu ülkenin halk yığınları ile birlikte, bunlar çeşitli baskı ve cezalara uğruyorlar, demokratik özgürlüklerin olmayışından zarar görüyorlar ve sık sık Filistinli adını taşımadan yoksun bırakılıyorlar. Savaşın genel hedefleriyle birleştirildiğinde ve halkımızın ulusal kavgasına bir katkıda bulunmanın gereği olarak bu, onların önüne, emperyalizmle bağların koparılmasında ve ulusal demokratik devrimin hedeflerine ulaşılmasında ısrarlı olan Arap ülkeleri devrimci güçleriyle dayanışma gösterme görevini de koyuyor.

Ürdün'deki Filistinli yığınların özgül durumu, bir dizi tarihsel, coğrafi ve demografik etmen tarafından belirleniyor. Burada İsrail işgalini ortadan kaldırma ve kendi bağımsız devletlerini kurma istemi, ülkede ulusal demokratik devrimin görevlerini yerine getirmenin gerekliliğiyle yakından bağlıdır. Bu, Filistinlilerin, kendi ulusal kimliklerini korurken, birleşik yığınsal yurtsever harekete doğrudan katılımlarını gerektiriyor.

Arap ülkelerindeki Filistinli toplulukların politik görevlerinin böyle saptanması, milliyetçi konumlar alan güçlerinkinden açıkça farklıdır.

Parti Birinci Kongresi'nce kabul edilen Program, FKP'nin sınıf doğasının ve ideolojisinin nitelendirilmesiyle başlıyor ve komünistlerin Filistin ulusal hareketinin aktif müfrezelerinden biri olduğu vurgulanıyor. Bu, halk yığınlarının bağrında kök salmış ve halkımızın savaştan mirasındaki yurtsever ve ilerici olan her şeyden esinlenen bir müfrezedir. Biz, halkımızın özellikle sömürgecilğe, emperyalizme ve siyonizme karşı savaşında, anayurdumuzun savunulmasında ve kendi kaderini tayin hakkı ve bağımsızlık için savaşların değişik aşamalarında kazanılmış olan zengin devrimci deneyimine büyük değer veriyoruz.

Aynı zamanda, Filistin Komünist Partisi, Arap ulusal kurtuluş hareketinin bileşen bir parçasıdır. Buna uygun olarak, parti, Arap birliği de içinde Arap dünyasındaki görevlerini de formüle ediyor. Tüm öteki devrimci ve ilerici güçlerle birlikte, komünistler, böylesi bir birliğin özgürlük ve demokrasi üzerinde sağlanmasına çalışıyorlar.

Uluslararası alanda, FKP uluslararası komünist ve işçi hareketinin bir parçasıdır. Parti, hareketin Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğin güçlendirilmesi için kararlı bir tutum alıyor ve bu birliği dinamitlemeye yönelik herhangi bir girişime karşı yılmaz bir savaşım yürütüyor. FKP, Marksizm-Leninizm'in arılığını savunuyor, yaratıcı gelişmesine katkıda bulunuyor ve ideolojide herhangi bir revizyonizm ve dogmatizm belirtisini geri püskürtüyor. En başından itibaren, parti Arap dünyası ve uluslararası alanda sağlam enternasyonalist bağlar kurmak için aktif olarak çalışmıştır ve bunun hızlı ve verimli

gelişmesinin kanıtı, Birinci Kongre'ye gönderilen, forumumuzdaki tüm delegeler tarafından yürekten karşılanan ve tümümüz için bir gurur kaynağı olan düzinelerce kutlama mesajları olmuştur.

Kısa varlık dönemi içinde, FKP'nin değişik alanlardaki büyük başarıları, Filistin komünistlerinin bağımsız bir parti kurma kararlarının tamamen doğru olduğunun inandırıcı bir biçimde doğrulanmasıdır. Bu, onyıllar boyunca izledikleri ve kahramanlıklarla dolu yoldaki başarıların bir devamı ve nitelikçe gelişimi olmuştur. FKP'nin kuruluşu, ulusal kurtuluş savaşımında işçi sınıfının ve öteki emekçilerin artan rolünü simgeledi, sübjektif faktörün – Filistin komünist hareketi – güçlendirilmesini belirledi ve bu savaşımın nesnel gereklerine yanıt verdi.

FKP'nin 1. Kongresi, tüm yoldaşlarımızın parti sıralarının birleştirilmesindeki ve onun Filistin ve Arap ulusal kurtuluş güçleri arasında ve uluslararası alandaki otoritesini ve etkisini artırmadaki yoğun çabalarına yeni bir güçlü itki verdi. Kongre, Filistin komünistlerinin ve tüm halkımızın savaşım günlüğüne unutulmaz bir kilometre taşı olarak geçecektir.

Gençlik değişiklik istiyor

Spiros Halvadjis

Yunanistan Komünist Partisi MK Üyesi

Yunanistan Komünist Gençliği Merkez Konseyi Sekreteri

Ülkemizde bugünkü politik ortam oldukça karışık. Sağ'ın iktidardan uzaklaştırılması belli demokratik kazanımların elde edilmesini olanaklı kıldı. Bu, halkın arasında birçok umutların yükselmesi ve yeni ufukların açılmasına neden olan bir gelişmedir. Fakat ivedi sorunları halkın çıkarları, özellikle genç kuşağın çıkarları doğrultusunda çözmediği için, hükümetin politikası giderek artan hayal kırıklığına neden oldu. Hükümet kendini, tekelci sistemin egemenliğini ve Yunanistan'ın emperyalizme bağlılığını etkilemeyecek reformlarla sınırlıyor. Bu, sağcı güçlerin büyüyen zorlukları, sözümona toplumda bir değişiklik amaçlıyormuş gibi demagogik maksatlarla kullanmasını kolaylaştırıyor. Gençliğin yaşamını doğrudan ve ağır bir şekilde etkileyen, kapitalizmin büyüyen bunalımı koşullarında, egemen sınıf genç insanların kendilerini mevcut sisteme, bunalıma ve etkilerine teslim etmelerini istiyor.

Gençliğin bilinci kötüleşen uluslararası ortamdan, herseyden önce de ABD ve NATO'nun maceracı stratejisinin neden olduğu artan nükleer çatışma tehdidinden güçlü bir şekilde etkileniyor.

Aralık 1982'de yapılan YKP'nin 11. Kongresi'nin Politik Kararı'nda şu belirtildi: «Partimiz, gerçek değişimleri amaçlayan bir programın uygulanması için doğrudan savaşıyor... Komünistler için gerçek değişimin hedefleri, ivedi savaşım programı ve halk birliğinin temellerinin ve her cephede öteki ilerici güçlerle işbirliğinin bir biçimidir. Bu hedefler, antiemperyalist, antitekel değişimlerin gereksinimleriyle uyumludur.» Biz genç komünistler bütün çalışmalarımızı, Parti Kongresi'nin sonuçları üzerine temellendiriyoruz. Faaliyetimizin çizgileri, Yunanistan Komünist Gençliği (KNE)'nin Aralık 1983'de yapılan 3. Kongresi'nde tartışıldı ve belirlendi.

WASHINGTON'UN BASKISINA «HAYIR!»

Yunan halkı ve gençliği durumun kritik olduğunu farkediyorlar. ABD'nin bölgeyle ilgili planlarında Yunanistan'ın NATO'nun «Güney kanadı»ndaki stratejik yeri, ülkemizi emperyalist güçlerin açık baskı ve şantajının bir hedefi yapıyor. Onlar ülkemizi tümüyle militarist politikalarına bağımlı kılmak istiyorlar. Bazı konularda, Yunan hükümeti baskıya teslim

olmayı reddediyor. Batı Avrupa'ya «Pershing-2» ve kanatlı roketlerin yerleştirilmesini 6 ay erteleme önerisi ya da Balkanlar'da işbirliğini ilerletme yanlısı eylemleri örnek olarak belirtilebilir.

Bu, önemli ölçüde gençlik dahil, halkın barış için ve emperyalizme karşı yoğun eylemlerinin sonucudur. Genç erkek ve kadınlarımız barış yürüyüşlerine ve barış için yapılan diğer eylemlere katılıyorlar. Okullar, üniversiteler, mahalleler ve fabrikalarda Yunanistan'daki ABD üsleriyle ilgili referandumlar gençlerin girişimiyle yapıldı. Binlerce okul öğrencisi, Başkan Reagan'a yazılmış «Pershing-2» ve kanatlı roketleri protesto eden mektubu imzaladılar. Genç insanlar barış kampları düzenlediler, savaş karşıtı konserler verdiler, ABD üslerinin etrafında gösteriler düzenlediler, «Balkanlar'a roket sokmayalım» ve «Akdenizi bir barış denizi yapalım» sloganları altında kampanyalar açtılar.

Temel hedeflerimiz, mümkün olduğu kadar genç insanı katarak savaşa karşı eylemleri yaymak ve aynı zamanda barış hareketinin antiemperyalist eğilimini vurgulamaktır. Barışı savunmada faaliyetimizi YKP 11. Kongresi'nin çağrıda bulunduğu ülkede tüm gerçek değişimler yanlılarını birleştirme çabasıyla bağlamayı hedefledik. Bu, gençlik tarafından ileri sürülen «NATO için değil, eğitim için harcama!» ya da «Silahlar için değil, emekçiler için harcama» gibi istemlerde yansıtıldı.

Halkı nükleer tehdidin kaynağının ABD'nin militarist ve maceracı politikasında yattığı konusunda uyarmak son derece önemlidir. Gençlik, Washington'un saldırgan heveslerine direniş temelinde yönlendirildiğinde onun hareketliliğinin en etkin olduğunu deneyimden biliyoruz. Tersine burjuva basınınca arkaalan kimi güçlerin «iki süper güçten de eşit uzaklıkta» durmak yanlısı gösteriler düzenleme girişimleri önemsiz sonuçlar getiriyor.

Bizim savaş karşıtı hareket içindeki faaliyetimiz, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkelerin barış politikasından büyük bir ikna gücü kazanıyor. Onların barışı korumada kararlılıkları, özgürlük ve bağımsızlık savaşçılarına yardımları yalnız komünistlere değil, aynı zamanda tüm barış yanlılarına güven veriyor. Bu politika «güçlü» ABD ve «zayıf» uluslar efsanesinin boşa çıkarılmasına yardım ediyor, ki Yunan egemen sınıfı bu efsaneyi halkı etkilemek ve onun savaşımını engellemek için kullanıyor. Burjuva propagandası tarafından yayılan antisovyet kavramların barış hareketini bölmeyi ve zayıflatmayı amaçladığını gözlemliyoruz. «Pershing-2» ve kanatlı roketlerin Batı Avrupa'ya yerleştirildiği, sosyalist topluluk ülkelerinin karşı önlemler almağa zorlandığı ve tekel denetimindeki iletişim araçlarının utanmazca antisovyetizmi kullanarak insanları şaşırtmaya ve onlar arasında bu propagandaya hizmet eden bir ortam yaratmaya çalıştığı günümüzde bu kavramları çürütmek ve silkip atmak özellikle önemlidir.

YKP, emperyalizme boğulacak derecedeki bağımlılığın, Yunanistan tarafından ileriye doğru atılacak herhangi bir adıma başlıca engel olduğunu önemle belirtiyor. Gençliğin antiemperyalist amaçlar için savaşıma, geçmişte olduğu gibi, şimdi de öncelik vermesinin nedeni budur. Bu savaşım her zaman gençlik hareketinin radikalleşmesinde temel etmen olmaktadır. Gençliğin antiemperyalist, antitekel yönelimi her geçen gün daha da belirginleşiyor, deneyimimiz iyimser olmamıza olarak veriyor. Yunan gençliği Nikaragua, El Salvador, Türkiye, Lübnan, Filistin, ve Güney Afrika halklarıyla dayanışma içindedir. Doruğuna her yıl yapılan KNE komünist gençlik örgütünün ve onun haftalık gazetesi «Odigidis»in festivalinde ulaşan başlıca girişimlerdeki hakim ruh, antiemperyalist dayanışmadır. Biz Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu tarafından açılan gösteri ve kampanyalarda aktif yer alıyoruz ve 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin gelecek yıl Moskova'da yapılması önerisini destekliyoruz.

EKONOMİK BUNALIMIN GETİRDİKLERİ

Genç kuşağın bilincini ciddi olarak koşullandıran işsizlik, bugün Yunanistan'da en büyük sorunlardan biridir. Giderek büyümekte ve kalıcı bir karakter kazanmaktadır. 1984 başında yaklaşık % 65'i genç olan aşağı yukarı 350 bin insanı sardı. Genç erkek ve kadınlar aynı zamanda eşit olmayan ödeme ve çıraklığın, aşırı sömürünün bir biçimi haline getirilmesinden etkilenmektedirler.

Önceki yıllarda eğitim alanında sağcı güçler tarafından alınan önlemler yüksek öğrenimi amaçlayanların daha katı sınıf elemesine tabi tutulmasına yol açtı. İşler öğretim düzeyinin düşüklüğü, ders kitaplarındaki tarih hataları ve eğitim ve üretim arasındaki bağın zayıflığıyla daha da kötü hale geldi. Mevcut öğretim sistemi gençlerin bilime susuzluğunu gittikçe daha az bir şekilde karşılamaktadır.

Askerlik hizmetini yapan gençler de ciddi sorunlarla yüz yüzedir. Yunanistan'da askerlik hizmeti diğer NATO ülkelerinden daha uzun sürüyor. Silahlı kuvvetlerin demokratikleştirilmesi yolunda hiç bir değişiklik olmadı. Buna sadece KNE değil, diğer demokratik gençlik örgütleri de dikkat çekiyorlar.

Boş zamanlar sorununun giderek keskinleşmesi, mantıklı dinlenme ve yaratıcı çabalar için olanakların giderek azalması eğilimini gösteriyor. Gençliğin çözüme kavuşmamış önemli sorunlarının baskısı, genç insanları, kapitalist ekonomik bunalımın insan ilişkilerindeki sosyal etkileri kadar kaygılandırıyor ve onların kendilerini savunmasız hissetmelerine neden oluyor.

Komünist Partisi, ancak halkın savaşımının olumlu değişimler getire-

bileceğine işaret ediyor. Mevcut hükümet gençliğin demokratik haklarını genişletme yolunda bazı adımlar atarken, genellikle onların temel sorunlarıyla ilgilenmiyor. Oligarşik egemenliğe ve emperyalizme karşı olan bir politika benimsemedikçe de çözüm bulamayacak.

Mevcut durum gençliğin bilincine çok çelişkili bir şekilde yansıyor. Savaşım isteği doğurabiliyor ya da eylemsizliğe neden oluyor ya da sakat, cansız bir protestoya, kişinin kendisine «güneşin altında» bir yer arayışına girmesine ve tutucu davranış biçimlerinin kabulüne yol açıyor. Doğru konum seçimi, geniş ölçüde sınıf savaşımındaki katılıma ve komünistlerin ideolojik etkilerine bağlı kalıyor.

Egemen sınıf gençliği şaşırtmak için bunalımdan en çeşitli yollarla yararlanıyor. Sağcı güçler sözde işsizliği sona erdirmek anlamında özel girişimcilığe tam özgürlük verilmesini öneriyor. Herhangi bir kimsenin zorluk olmadan kendi işini kurabileceği ve işveren olabileceği yolunda boş hayaller propaganda ediyor. Kapitalizmi «mükemmelleştirmek» gibi sosyal reformist fikirleri yayıyor. Acımasız gerçek ve komünistlerin açıklayıcı çalışmaları bu hayallerin geniş yayılmasını engelliyor.

Öteki AET ülkelerinin örneğini uygulayarak, Yunanistan burjuva propagandası işsiz ve iş sahibi, yaşlı ve gençler arasındaki farklılıklarla oynuyor ve kısmi istihdamı reklam ediyor. Önerilerinden biri genç insanların işlerini «korumak» için daha az ücretlerle çalışmaları gerektiğidir, ya da onların bunalımın sorumluluğunun bir kısmını paylaşmaları gerektiğidir. Hem de bu fedakarlık bunun için suçlanacak olan tekeller tarafından değil de bundan zarar görenler tarafından yapılmalıdır. Tüm bunlar genç işçilerin sınıf birliğini dinamitleme ve onların bilinçlerini reformist çizgilerde küflendirip, böylece gençlik hareketinde öncü rol oynamaktan alıkoymaya yöneliktir.

Gericilik aynı zamanda gençleri, özellikle henüz Sağ'a karşı savaşım okullarından geçmemiş ve birçoğu yabancı ve yerli tekellerin çıkarlarını dile getiren Yeni Demokrasi Partisi'nin politik özünden habersiz olan, öğrencilerin beynini yıkamaya çalışıyor. Bu parti ve genel olarak gericilik sahtekarca bir tavırla onların desteğini almak için gençliğin sorunlarıyla ilgileniyormuş gibi görünüyor.

BİRLİĞE DOĞRU YÖNELİM

KNE'nin 3. Kongresi Yunanistan gençlik hareketinin bugün yadsınamaz bir gerçeklik olduğuna ve birçok zorluklarla karşılaşmış olmasına karşın halkın içinden gittikçe artan bir destek kazanarak yükselmekte olduğuna işaret etti. Genç işçiler sendikalar ve diğer yığın örgütlerinde aktiftirler ve işçi sınıfının davası için savaşanların ön sıralarında yer almaktadırlar.

Öğrencilerin çoğu da kendi örgütlerindeki yönetim organları için seçimlere katılıyorlar. Öğrenci hareketinin büyük bir saygınlığa sahip birleşik bir örgütü vardır.

Bunalım yeni genç erkek ve kadın kesimlerine incelemek ve çözmek zorunda olduğu sorunlar yaratıyor. İşsiz gençliğin savaşımları ve emekçi halkla birlikte ortak cephesi nasıl örgütlenmeli? Gençliğin bir bölümünde artan derecede değişken olan ruh haline pratikte nasıl karşı koyacağız? İşçi sınıfı hareketi özellikle gerici propagandanın yanlış yönlendiriciliğinden zarar gören genç işçiler ve mevsimlik işçiler (köylü gençlik, ilk işini arayan kadın ve erkekler, iş bulamayan diplomalı uzmanlar) yeni kategorilerini nasıl özümseyecek?

Biz, bu militan gençlik sıralarının büyümesi ve çabalarının eşgüdümü gibi sorunların çözümüne büyük önem veriyoruz. Genç emekçilerin sendikalar ve belediyelerle işbirliği, fabrika gençlik komisyonlarının çalışması ve kendi çatıları altında spor sekiyonları, kültürel ve boş zamanları değerlendirme gruplarının oluşturulması kuşkusuz yararlıdır. Aynı şekilde öğrenci birlikleri gibi okul yaşamının örgütsel biçimlerini de aynı amaçla kullanıyoruz.

Gençlik hareketinin sürekli genişlemesi ve doğru yönelimi için başlıca koşul, hareket içinde genç işçilerin ve genel olarak genç emekçilerin paylarını artırmak ve onların artan ölçüde toplumsal ve politik savaşıma katılımını sağlamaktır. KNE'nin genç işçilerin çalışma haklarını savunmada faaliyetlerini artırma önerileri, 11. YKP Kongresi tarafından kabul edilen programla uyum içindedir. Emekçi insanların ivedi istemlerine destek ve bunalımın gençlik üzerindeki baskısını hafifletmek için yapılan hergünkü eylemler köklü değişimlere ilerlemeye yardımcı oluyor.

Eğitim alanındaki amaçlarımız da benzerdir. Biz geniş demokrasiyi, halkın gereksinimlerini doğrudan karşılayan eğitim ilkelerini, eğitimin özünün mümkün olduğunca Marksist bilimsel düşünceyle zenleştirilmesini ve gerici teorilere direnilmesini savunuyoruz.

Geçen on yılın gençlik hareketleri, gençliğin ilerici örgütlerinin öncelikle KNE ve PASOK (!) gençliğinin eylem birliği ve militan işbirliğinin etkili bir «tarih öncesi»ydi. Hükümetin gerici güçlerle uzlaşmasından ve buna paralel olarak yönetimindeki partinin gençlik örgütünün konumundaki değişimden doğan oldukça önemli güçlüklerle karşı karşıya olduğumuz bugün bile bu tarih öncesinin olumlu bir etkisi vardır. Barışın savunulması, ABD nükleer füzelerine karşı, nükleer füzelerden arındırılmış Balkanlar için, ordudaki gençlerin hakları ve benzeri konularda ortak eylem için her olanağı kullanmaya devam ediyoruz. Komünistlerin ardıcıl politikasıyla üstüste düşen bu ısrarlı çaba olumlu sonuçlar veriyor.

Gençlik hareketinin yerleşik yönelimini gözönüne alarak, başta genç işçiler ve öğrenciler olmak üzere yığınlar içindeki çalışmada eylem bir-

liğini hedefliyoruz. Bu doğrultuda ilerlediğimiz ölçüde bu birliği örgütler düzeyinde de gerçekleştirmenin potansiyelleri artıyor. Etkin ideojik savaşımı ve bağımsız politik eylemi başarı için ön koşul olarak görüyoruz. Deneyim göstermiştir ki, örgütümüz güçlü olduğu oranda gençlik hareketinin birliğine ulaşılması ve bunun üzerinde etkimizin yayılması olanakları da artmaktadır.

BURJUVA «IDEALLERİ»NİN ALAŞAĞI EDİLMESİ

Yunanistan'daki politik durumun karmaşıklığı ve çelişkili karakteri ve kapitalist ekonomik bunalımın etkileri sınıf savaşımında ideolojinin rolünün büyümesini getiriyor.

Egemen sınıf ideolojik alanda çalışanların önüne şöyle görevler koyuyor: Gençleri politik savaşımın dışında tut, onları ilerici güçlerin örgütlü gençlik hareketinden kopar ve hareketin çekici gücünü sınırla. Buna bağlı olarak «partilerden bağımsızlığınızı koruyun» ya da «politikadan uzak durun «gibi çağrılarla genç insanları bombardıman eden keskin propaganda kampanyaları başlatıldı. Örgütlü savaşımda yer alıma «genç insanların özgürlük ve kişiliğini bastırır» fikrine çok yer veriliyor. Kampanyanın ana amacı, kuşkusuz, gençliği komünist politika ve ideolojiden, sosyalist fikirlerden soğutmak ve KNE'nin etkisini baltalamaktır.

Gençliğin durumunun kapitalizm koşullarında «iyileştirmek» anlamında sunulan neoliberalizm şimdi Yunan egemen sınıfının ideolojik saldırısının başlıca bileşenidir. Gençliği AET içinde kapitalist entegrasyonun yaşam düzeyini yükselteceğine inandırmayı amaçlayan «Avrupa ideali» de aynı şekilde reklam ediliyor. Bu, öncelikle gençlik arasında yığınsal işsizlik gibi ülkemizin AET'ye girişinin ciddi sonuçlarıyla tamamen çürütüldü.

Gerçekte gericiğin başlıca «idealleri» olan ve binlerce kanal aracılığıyla yayılan antisovyetizm ve antikomünizm genç kuşağa düşman tüm burjuva ve revizyonist eğilimlerin ortak temellerini oluşturuyor. Ideolojik eylemimizin en önemli görevi, reel sosyalizmi, özellikle gençliğin hakları alanındaki kazanımlarını göstererek, bunlara karşı direnmektir.

İlerici gençlik hareketinin yönelimini saptırmak için reformist girişimler son yıllarda epeyce bol oldu. Reformistler hareketin, mevcut hükümet denetiminde kurulan yeni kuruluşlar aracılığıyla yetkililere yardım etmek için, bir «katılım hareketi»ne dönüşmesini istiyorlar. Komünistler emekçi halkın istemlerinin karşılanmasında, bugüne kadar elde edilmiş demokratik kazanımların sunduğu olanakları hiçbir şekilde küçümsemiyorlar. Aksine, bunların önemini vurguluyor ve gençliğin hükümet organlarına, eğitim sistemine ve gençlik açısından önemli olan sorunların çözümüne

(1) Yunanistan Sosyalist Hareketi, Yunanistan'da şimdi yönetimde olan Parti. (Not Red.)

ilgili genel olarak tüm kurumlara daha etkin katılmaları için ısrar ediyorlar.

Genç komünistler, gerici güçlerin demokratik kazanımlara yönelik saldırılarına karşı dikilen savunmacıların ön sıralarında yer alıyorlar. Onlar, **aynı zamanda**, emekçi halkın genel ekonomik ve politik çıkarlarına ters olarak katılımı araçtan amaç haline getirenleri geri püskürtmede ideolojilerinden yararlanıyorlar. Biz bu çarpık mantığa karşı savaşıyoruz. Çünkü bu aynı zamanda, gerçekte devrimci değişimleri reddetmek anlamına gelen, sosyalizme yapısal reformlar yoluyla tedricen geçiş gibi bilinen eski oportünist kavramla üst üste düşüyor.

Çevre sorunu ve yaşam düzeyinin kötüleşmesi, kadınların ve öteki nüfus gruplarının uğradığı eşitsizlik gibi bugün bunalımın ağırlaştırdığı sorunlar, gençlik arasındaki hoşnutsuzluğu artırıyor ve gençliğin önemli bir kesiminde radikalleşmeye doğru bir eğilim doğuruyor, ki bu beraberinde önümüze yeni ideolojik görevler çıkarıyor. Revizyonistler halkın bu konulardaki savaşımını, sözde antiemperyalist antitekelci ırmağın yerini alacak bir «günlük devrim»in dereleri olarak tanımlıyorlar. Sınıfsal kaynaklarından yalıtlanmış biçimde ele alarak, böylesi konulara bağımsız bir anlam yüklüyorlar. Ne ki, biz, gençliği hareketlendiren herşeyi Marksist-Leninist bir konumdan kalkarak yanıtlamaya çalışıyoruz. Genç insanları, çeşitli alanlardaki eylemlerinin antiemperyalist, antitekel gerçek değişimler için savaşımın ana çizgileriyle birleştirilmesi gerektiğine ikna etmek istiyoruz.

Şimdiye kadar, bu alanda çok büyük deneyim kazandık. Örnek olarak çevreyi korumayı alırsak, bu konuda baş rol bireysel «çevreyi koruma grupları»na değil, gençliği aktif katılımcı olarak işe katan emekçi halkın yığınsal örgütlerine aittir. Protesto yürüyüşleri, gösteriler, hükümetten çevreyi kirleten tekellere karşı adımlar atmasını isteyen dilekçeler gibi özgül amaçlı birçok eylem biçimini kullanıyoruz. Marksizm-Leninizm ideolojisi ve YKP politikası doğrultusunda, genç komünistler gençlik hareketinin önündeki yeni sorunları derinliğine inceliyor ve oportünist eğilimleri sergiliyorlar. Marksist ilkelere bağlılık, bizi gençlikten uzaklaştırmıyor, aksine onları düzenli bir şekilde kendi tarafımıza kazanmamızı sağlıyor.

Kültürel sorunlara ve genç kuşağın yaşam tarzına büyük dikkat ayırıyoruz. Yunanistan'da bir avuç tekel, tüm müzik yapımlarının ve filimlerin yüzde 80'inden fazlasını denetliyor. Egemen sınıf, buna büyük miktarda politik ve ekonomik sermaye yatırıyor. Genç insanları emperyalist «yığın kültürü»nün sahte yapıtılarının «Amerikan yaşam tarzı»nın örneklerine, kozmopolit ve «estetik çoğulculuk, seçkincilik», «seçkinler için sanat» gibi liberal burjuva kavramlarını ilerici gençliği, herşeyden önce de tüm öğrencileri ve aydınları etkilemek için kullanıyor. Fischer, Garaudy ve öteki oportünistlerin teorilerini göklere çıkarıyor.

Genç komünistler, gençlik arasında yığinsal bir ilerici kültür hareketinin gelişmesine büyük önem veriyorlar. YKP'nin bu alandaki faaliyetinden yola çıkarak, Yunan halkının ve öteki halkların ilerici kültürünün en iyi kazanımlarını popüler hale getiriyor, böylece genç insanlara burjuva beyin yıkamasına karşı korunmada yardımcı oluyoruz.

Her yıl genç insanların yüzbinlercesini çeken KNE-«*Odigdis*» festivali, önde gelen bir politik ve kültürel olay ve halkın eğitimine önemli bir katkıdır. Kitaplar ve sürekli yayınlar yayınlıyoruz. Gençlik klüplerinin ve işçi kültür gruplarının kurulması ve kolektif kültürel faaliyet ve sanatsal yaratıcılık için başka biçimlerin kullanılması önerilerimiz belediyeler tarafından uygulamaya konuluyor. Biz bu çabaları, genç kadın ve erkeklerin yaşam karşısında daha döğüşken ve iyimser bir tutum geliştirmelerinde yardımcı olmanın ve bunların gittikçe daha fazlasını emekçi halkın örgütlü hareketinin içine çekmenin yolları olarak görüyoruz.

Yunanistan Komünist Gençliği, genç insanların en etkin politik birliğidir. Emek alanında temsil edilen tek örgüttür. Öğrenciler arasında, KNE tarafından destek gören bir dernek, 1975 yılından bu yana başı çeken bir yere sahiptir. Öğrenci birliklerinin yönetim konseyleri seçimlerinde, her üç öğrenciden biri ona oy verir. Örgütümüz, orta öğrenimde de benzer bir etkiye sahiptir. Oportünist gruplar, gençlik hareketinin kıyılarında faaliyet gösteriyorlar.

Açıktır ki, sağlanan başarılarla yetinmek diye bir şey olamaz. Bunun aşırın belirtileri, örneğin uyuşturucu madde kullanımı, yozlaşma ya da artan faşist faaliyet, ne kadar sınırlı olursa olsunlar, göz önüne alınmamazlık edilemezler. Bütün bunlara en iyi yanıtın, gençlik hareketinin eylem birliğinin daha da ilerletilmesi olduğu görüşündeyiz. Geçen yıl, KNE en değişik koşullar altında, askersel faşist diktatörlüğe ve sağcı güçlere karşı savaşım, daha sonra, mevcut hükümetin 1981'de iktidara gelmesiyle, yeni, daha elverişli bir ortamda yürüttüğü faaliyetinin 15. yıldönümünü kutladı. Komünist Partisi'nin ideolojik ve politik yönetiminde, örgütümüz öncelikle genç işçiler olmak üzere gençlikle ilişkilerini genişletiyor.

KNE 3. Kongresinin kararlarıyla donanmış olarak, genç komünistler ileriye iyimserlikle, aynı zamanda da işçi sınıfının ve bir bütün olarak halkın çıkarları için savaşımın yeni sorunları ve önemli görevlerini göz önüne alarak büyük bir sorumluluk duygusuyla bakıyorlar. Yunanistan Komünist Partisi'nin öne koyduğu amaçlar olan barış, demokrasi ve sosyalizmden yana gerçek değişim için harekete daha canlı bir şekilde katılmasını sağlamak için, gençlik içinde daha etkin bir öncülük rolü oynamamız gerektiğinin bilincindeyiz.

Bariş için savaşıma ara verilmez

SAVAŞ KARŞITI HAREKET YENİ BİR AŞAMADA KOMÜNİSTLERİN DENEYİMLERİ VE GÖREVLERİ

*Birçok Batı Avrupa devleti topraklarına ABD nükleer ilk darbe füze-
lerinin yerleştirilmesi uluslararası durumda nitel değişimlere neden oldu,
durumu çok daha kötüleştirdi ve patlamaya hazır hale getirdi. Bu, aynı
zamanda milyonlarca Avrupalının içinde yaşadığı ve barış güçlerinin
eylemlerini içinde yürütmek zorunda olduğu politik ortamı da önemli öl-
çüde etkiledi. Barış savaşımlarını ümitsizliğe düşürmek ve sıralarından
kopmalar sağlamak amacıyla emperyalist servislerin ideolojik baskıları ve
militarist propaganda artırıldı.*

*Batı Avrupa, ABD ve Kanada'da savaş karşıtı güçlerin bugünkü durumu
nedir ve yeni koşullarda karşılaştıkları sorunlar nelerdir? Barışı savunma
hareketi genişletilebilir mi ve eylemleri daha etkin hale getirilebilir mi?
Son olarak, bugünkü son derece karmaşıklaşan uluslararası durumda
komünistlerin önünde duran görevler nelerdir?*

*Savaş karşıtı savaşımın gelişmesinde bugünkü aşamanın öne koyduğu
bu ve daha başka güncel sorunlar «Barış ve Sosyalizm Sorunları» der-
gisince Prag'da düzenlenen görüş alış-verişi toplantısında ele alındı. Bu
toplantıyı BSS Parti Çalışması Deneyimleri Alış-Verişi Komisyonu ve BSS
Barış ve Demokratik Hareketlerin Sorunları Komisyonları ortaklaşa düzen-
lediler. Tartışmaya katılanlar arasında ABD, Avusturya, Batı Berlin, Dani-
marka, FAC, İngiltere, İrlanda, İspanya, Kanada, Kıbrıs, Portekiz, Yuna-
nistan komünist ve işçi partilerinin temsilcileri kulunuyordu.*

Aşağıda tartışmaların özetini sunuyoruz:

*«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Başredaktörü Yuri Sklarov açış
konuşmasında komisyonların olağanüstü önemde bir konuyu seçtiklerini
belirtti. Emperyalizm, en başta da ABD egemen çevreleri silahlanma yarı-
şını yoğunlaştırarak ve insanlığı doğrudan nükleer felaket tehlikesiyle
yüzyüze getirerek, saldırgan eylemleriyle uluslararası durumu olağanüstü
gerginleştirmiş bulunuyor. Bu koşullarda yığınsal savaş karşıtı hareketin
gelişmesi olağanüstü büyük önem kazanıyor. Bu durum Lenin'in «Barış
yalnızca yukarıdan gerçekleştirelemez. Barış aşağıdan kazanılmalıdır» (1)
derken ne kadar haklı olduğunu tekrar tekrar gösteriyor.*

*Barış hareketi hiçbir zaman şimdi olduğu kadar geniş çaplı olmadı.
Tüm kapitalist ülkelerde yığınsal füze karşıtı eylemler oluyor. Barış güç-
lerinin eylemleri şimdiye dek olduğundan daha da çok yönlüdür ve saf-*

(1) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 88 (Rusça).

larına daha geniş sosyal güçler katılıyor. Bu koşullarda barış güçlerinin sağlamlığı, aralarındaki sıkı işbirliği ve etkileşim ölçüsüz öneme sahiptir. Yığın eylemlerinin birbirleriyle kaynaşması ve aralarındaki uyum, nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılabilmesinin belirleyici önkoşuludur.

Barış savaşımının daha üst bir aşamaya yükseltilmesi gereği, öne yeni görevler koyuyor ve savaş karşıtı hareketin karakterinin, yönelimlerinin ve çevrenlerinin dikkatle incelenmesini gerektiriyor. Sanayileşmiş kapitalist ülkeler komünistlerinin, barış güçlerinin bugünkü koalisyonunu oluşturan çeşitli eğilimlerin temsilcileriyle işbirliği oluşturmada kazandıkları deneyimleri irdelemek güncellik kazanıyor. Bunu yaparken, Lenin'in somut durumun somut analizi gereği üzerine iyi bilinen sözünü hatırdı tutmak önemlidir. ⁽²⁾ Dünya çapında süreçler, ya da belli bir ülkedeki durum da söz konusu olsa, savaş karşıtı savaşım sorunlarının incelenmesine yardımcı olacak olan analiz bu tür bir analizdir.

Bu sorunlar çok çeşitlidir. Yukarıda belirtilenlerin dışında kimi öteki sorunları, örneğin, komünistlerin çeşitli ideolojik ve politik güçlerle işbirliğinin ilkeleri, barış için savaşımında bağlaşıklar arasında çeşitli düzeylerde işbirliğinin biçimleri ve yöntemleri, barış hareketi içinde ortak eylemin, diyalogun ve tartışmanın diyalektiği gibi sorunları ekleyelim.

Başka bir soruna daha dikkat çekmek istiyorum. Reel sosyalizmin şimdi barışın korunması ve bir bütün olarak insanlığın geleceği konusundaki büyük rolü herkesce biliniyor. Sovyetler Birliği ve bağlaşıkları, emperyalizmin yeni bir dünya savaşı başlatmasını engelleyen temel güçtür. Sosyalist ülkeler, silahlanma yarışını kontrol altına almayı, silahsızlanma konusunda ilerleme sağlamayı ve iki toplumsal sistemin barış içinde yanyana yaşama ilkelerini yerleştirmeyi amaçlayan sayısız girişimlerde bulundular. Kardeş partilerin, sosyalizm üzerine gerçekleri ve onun uluslararası alandaki politikasını ülkelerindeki yığınlar arasında yayma çabaları bu yüzden bu kadar önemlidir.

Bu yaşamsal sorunlar üzerine tartışma, kuşkusuz kardeş partilerin nüfusun geniş kesimlerini savaş tehlikesine karşı birleştirmede kazandıkları yeni deneyimleri toplantıya katılanlara aktaracaktır. Bu, aynı zamanda «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin, ilerici güçlerin bir termonükleer savaş önleme savaşımını daha derinlemesine ve daha çok yönlü olarak sunmasını sağlayacaktır.

GENEL DENEYİM VE KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLER

Tartışmaya katılanlar, NATO'nun «ikili kararı»na karşılık olarak ortaya çıkan barışı savunma hareketi gözönüne alınmaksızın, savaş karşıtı ve

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 136.

füze karşıtı savaşımın bugünkü aşamasının içeriğinin ve özgüllüklerinin analizinin tam olamayacağı konusunda birleştiler.

Günümüz barış hareketi bir yandan 1950'ler ve 1960'lardaki barış kampanyalarının geleneklerini sürdürüyor, öte yandan onlardan farklıdır, çünkü günümüzde en geniş halk yığınlarının kendiliğinden gelme hareketlerini ve sayısız politik güçlerin bilinçli girişimlerini temsil ediyor. Günümüz barış hareketinin önemli moral ve politik otoritesi vardır, önceden öngörülemeyen ölçüde geliyor ve dünyadaki durum üzerinde gözle görülür etkisi oluyor.

Şimdiye dek görülmedik yığınsallığı ve toplumsal genişliği, hareketin en önemli özelliğidir ve gücünün kaynağıdır. Birçok kapitalist ülkede füze karşıtı hareket toplumun tüm sınıf ve katmanlarının temsilcilerini içine alıyor: Sanayi işçileri, köylüler, memurlar, sanat ve kültür alanında çalışanlar, işadamları, bilim adamları, memurlar, din adamları ve askerler. Bu tür eylemler Batı Avrupa'da NATO üyesi ülkelerin çoğunda gerçekten ulusal çapta olageliyor. ABD'de ve Kanada'da şimdiye dek olduğundan daha yığınsal bir hal alıyor. Barışı savunma eylemleri bazı ülkelere (İrlanda, Portekiz ve İspanya) çok geniş boyutlara varmış bulunuyor, böylece tüm halkın savaş karşıtı cephesinin şekillenmesi için sağlam bir temel sağlıyor.

Komünistlerin, sosyalistlerin ve sosyal demokratların, hristiyanların, liberallerin, pasifistlerin, «Yeşiller»in ve Alternatifçilerin, *yani politik güçlerin görülmedik ölçüde geniş bir yelpazesinin temsilcilerinin nükleer tehlikeye karşı eyleme katılmaları* bunun diğer bir karakteristik yanısıdır. Bazı tutucu çevreler de savaş karşıtı harekete yaklaşıyorlar. «Silahsızlanmada Adımlar Atılmasından Yana Hristiyan Demokratlar» (FAC) veya «Kanatlı Roketlere Karşı Toriler» Büyük Britanya) adlı organların NATO'nun füze kararının gerçekleştirilmesine karşı tutumları buna örnektir. Kanada'da Reagan yanlısı İlerici Tutucu Parti bile savaş karşıtı hareketi gözardı edemedi ve nükleer silahlara karşı savaşımın sorunlarını inceleyen bir komite kurmak zorunda kaldı.

Nüfusun çeşitli toplumsal, mesleki ve yaş gruplarının görüşlerini dile getiren çok sayıda yeni ulusal, bölgesel ve yerel savaş karşıtı grupların ortaya çıkışı da bu alanda günümüzdeki değişimlerin başka önemli belirtisidir. Böylece ABD'de barış hareketi yaklaşık 4000 grup, komite ve koalisyonu içine alıyor. FAC'nde füze karşıtı protestolar yaklaşık 2000 örgüt ve grup tarafından dile getiriliyor. Bunların arasında «Sanat Adamları Barış İstiyor», «Köylüler Ek Silahlanmaya Karşı», «Orta Menzilli Füzelelerin Yerleştirilmesine Karşı Olan Er ve Subaylar», «Silahsızlanmadan Yana Hristiyanlar», «Öğretmenler Nükleer Deliliğe Karşı» ve Sporcular Barıştan yana Nükleer Füzelere Karşı» gibi örgütler de bulunuyor.

Tartışma sırasında, böylesi çok renkli, geniş bir yelpaze oluşturan politik ve toplumsal organları bir araya getiren savaş karşıtı hareketin *genelinde özerk ve partilerden bağımsız olduğu* belirtildi. Hiçbir parti bu hareketi tamamen kendisine mal edemez. Komünistlerin destekledikleri tam da bu tür bir harekettir, çünkü onların kanısınca bu hareket partilerarası tartışma arenasına dönüşürse, olanaklı en geniş toplumsal barış yelpazesinin birliğini engeller.

Hareketin belli bir amaca yönelek, istemlerinin açık, kolay anlaşılır olması ilkesel bir öneme sahiptir. Hareket, şimdi yeni duruma uygun sloganlar formüle etmiş bulunuyor. Bunlardan başlıcaları «Pershing» ve «Cruise» füzelerinin yerleştirilmesinin durdurulması ve yerleştirilmiş olanlarının geri çekilmesi istemidir (çünkü bu, Sovyetler Birliği ve bağlaşıklarının aldıkları karşı önlemlerin iptalini getirecektir), uzayın militarizasyonunun önlenmesi istemidir.

Günümüz savaş karşıtı hareketinin karakteristik özelliği, *bağlayıcı ilkelere veya kuralların olmaması, esnek, merkezi olmayan bir yapıya sahip olması ve çoğu durumlarda çalışmalarının ortak görüş ilkelerine dayanmasıdır*. Bu, hareketin çeşitli kollarının çabalarının sağlamlaşmasını olanaklı kılıyor, onu bölünmelerden koruyor. Barışın savunulmasında somut hedefler ve eylem biçimleri, çok sayıda parti, grup ve örgütlerin temsilcileri tarafından, oylama ile değil, tartışma ile saptanıyor. Öte yandan *bağlayıcı kararlar* alınmıyor ve tartışmalar herkesçe kabul edilebilir bir görüş ortaya çıkıncaya kadar sürdürülüyor.

Komünister barış hareketinin tek tek elemanları arasındaki ilişkilerde hoşgörü, açıklık, karşılıklı saygı ve her katılanın *bağımsızlığı havasını* yaratmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Komünistler, barış hareketinin faaliyetlerini katı örgütsel bir çatı içine sokma girişiminin bu hareketin sonunu getireceği kanısındadırlar.

Son olarak günümüz savaş karşıtı hareketinin başka bir özelliği de *harekete katılanların eylem biçimlerinin çeşitliliğidir*. Onların yaratıcılığı, girişimciliği ve heyecanlılığı barışın savunulması uğrunda eski savaşım yolları anlayışlarını önemli ölçüde geliştirdi. Protesto yürüyüşleri, gösteriler, imza toplama, mitingler, toplantılar ve sempozyumlar yaygın olarak kullanılan ve geleneksel olan eylem biçimleridir. Bunların yanı sıra, barış savaşçıları nükleer manyakların politikalarına karşı tepkilerini, ABD füzelerinin bulunduğu yerlerde kamplar kurarak, küçük gösteriler yaparak ve bu yerleri insanlardan oluşan zincirler içine alarak, *askersel tesislere* girişleri engelleyerek, askersel-sanayi şirketlerinin karargahlarının yakınına «bekçi» yerleştirerek, ulusal protesto günleri, «barış konvoyları» düzenleyerek, halk oylaması yaparak vb. dile getiriyorlar.

Nüfusun çeşitli katmanlarının ilgisine hitaben yeni, ilginç girişimlerin çok

çeşitli oluşu barış hareketinin kapsamını genişletiyor ve daha dinamik, çekici ve esnek olmasını sağlıyor, çünkü bunlar herkesin günümüzün ana sorunu karşısındaki tutumunu dile getirmesini olanaklı kılıyor.

ULUSAL HAREKETLER İÇİNDE KOMÜNİSTLER

Çeşitli ülkelerde savaş karşıtı güçlerin kazandıkları deneyimlerin ortak yanları çoktur. Ancak komünistler çalışmalarında her ülkenin özgüllüklerinden, politik gerçeklerinden ve tarihsel koşullarından kaynaklanan önemli farklılıkları görürler ve hesaba katarlar. Konuşmacılar tartışmada ulusal barış hareketlerinin durumunun ve komünist partilerinin bu hareketler içindeki çalışmalarının analizine özel bir önem verdiler.

ABD KP MK Politik Büro üyesi John Pittman konuşmasında şunları söyledi: Milyonlarca Amerikalının Reagan yönetiminin tehlikeli ve sonu nereye varacağı düşünülemeyen politikasına ve nükleer çağın gerçeklerini dikkate alma isteksizliğine son verme kararlılıkları ABD tarihindeki en geniş savaş karşıtı hareketin ortaya çıkmasını sağladı ve bu, Vietnam'daki «kirli savaş»a karşı hareketin boyutlarını aştı. Nükleer silahların üretiminin ve yerleştirilmesinin dondurulması, askersel bütçeden toplumsal gereksinimlere para aktarılması ve ABD'nin Ortadoğu ve Orta Amerika'ya müdahalesine son verilmesi gibi başlıca istemler Amerikalıların giderek artan desteğini kazanıyor. Bunlar, örneğin, 12 Haziran 1982'de New York'daki milyonluk güçlü gösteri gibi veya 1983 Ağustosunda Washington'da 400.000 kişiyi biraraya getiren «Barış, İş ve Eşitlik» sloganlarının haykırıldığı yürüyüş gibi, şimdiye dek ABD'de görülmedik protesto gösterilerinde dile getirildi.

ABD'de barış savaşımı şimdi, ırkçı baskı ve aşırı sömürüye karşı hareketle, yoksulluğa son verilmesi, iş ve konut, ücret artışı ve yaşlılıkta güvenceli yaşam istemleriyle çok daha sıkı bağlıdır. Komünistlerin kanısına göre, bu protesto kollarının birleşmesi barışı savunma hareketinin daha da büyümesi ve güçlenmesinin güvencesidir.

Ne var ki, gözle görülür başarılarına karşın, barış ve nükleer silahların dondurulması hareketi kimi ciddi güçlüklerle de karşı karşıyadır. Barış hareketinin kimi kolları örgütlülüğünden, kaynaşmadan ve eşgüdümlü eylemden yoksundur. Ama ana sorun, ABD'de toplumsal yaşamın her yanına sıızan ırkçılıktır. Esas olarak «Beyaz Amerika»nın orta katmanlarından gelenlerden oluşan birçok barış örgütünün yöneticileri, Afrika kökenli Amerikalıları, kızılderiileri ve öteki etnik azınlıklar mensuplarını barış savaşımına katmak için fazla bir şey yapmıyorlar. Komünist Partisi'nin kanısına göre, eğer barış hareketi gerçekten çokırklı ve çokuluslu olacaksa, ırkçı tutumların üstesinden gelinmelidir.

ABD komünistleri barış savaşımına aktif biçimde katılıyorlar ve birçok harekette verimli bir şekilde çalışıyorlar. «Barış ve Özgürlük İçin Uluslararası Kadınlar Birliği», «ABD Barış Konseyi», «Barıştan Yana Anneler», «Tedirgin Dinsel Çevreler», «Yaşam, İş ve Barış İçin Hareket» vb. gibi etkin örgütler bunların arasında sayılabilir. Parti son zamanlarda yapılan geniş çaplı savaş karşıtı gösterilerin girişimcileri ve örgütleyicileri arasında yer aldı.

Komünist Partisi'nin gerçekte yarı legal konumuna ve üyelerinin FBI ve CIA tarafından sürekli izlenmelerine, bu çok zor koşullara karşın komünistler Kasım 1983'de toplanan ABD Komünist Partisi 23. Ulusal Kongresi'nin öne koyduğu ana görevi, bu yılın Kasım ayında yapılacak olan başkanlık seçimlerinde Reagan'ı yenilgiye uğratabilecek geniş bir halk koalisyonunun oluşturulması görevini yerine getirmek için çabalarını artırıyorlar.

Kanada Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi aday üyesi Jack Phillips şunları söyledi: Kanada'da her ana toplumsal konuya ülkenin ABD ile ilişkileri açısından bakılması gerekir. Ülkenin ABD'ye politik, askersel ve ekonomik bağımlılığının ulusal yaşamın birçok yanına olumsuz etkisi olmaktadır. Böylelikle ve ülkenin ABD ile Sovyetler Birliği arasında bulunuşunu gözönüne alınca giderek daha çok Kanadalı, termönükleer bir çatışma çıkması halinde bunun feci sonuçlarından kaçmanın olanaklı olmayacağını farkına varmaktadır. Bu durum Kanada Komünist Partisi'nin kanısınca yakın dönemde gelişmesinde nitel bir sıçrama yapmış olan savaş karşıtı hareketin büyümesi üzerinde olumlu bir etki yapmaktadır.

İlerleme her şeyden çok hareketin önceden öngörülemeden çapında, onun temsili karakterinde, kaynaşmasında ve hükümet üzerindeki artan baskısında hissediliyor ve hükümet nüfusun derin kaygılarını hesaba katmak zorunda kalıyor. Barış savaşçıları, ulusal bağımsızlığın güvence altına alınması, ardıcıl bir barış içinde yanyana yaşama politikasının işlenmesi ve Kanada topraklarında ABD «Cruise» füzeleri denemelerinin yapılmasının yasaklanması amacıyla, yetkililerin ABD ile ilişkilerde ikircimli tutumlarını bırakmalarını talep ediyorlar, bunun yanında onların her olumlu girişimini destekliyorlar.⁽³⁾ Kanada komünistleri işbirliği yapmaya hazır olduklarını gösteriyorlar ve sosyal-reformist Yeni Demokratik Parti temsilcilerini, sendikaların, kadın, gençlik, ekolojik ve dinsel örgütlerin olanaklı olduğunca çok sayıda üyelerini savaş karşıtı güçlerin saflarına katmaya çalışıyorlar.⁽⁴⁾

(3) Kanada Komünist Partisi'nin hükümetin dış politikasını değerlendirdişi için bak: William Kashtan, «Toplumsal Gelişme için Kilit Koşul», BSS, № 4, 1984.

(4) Kanada'da barış savaşımının somut biçimleri üzerine bak: Jack Phillips, «Kanada: Barış Cephesi Genişliyor», BSS, № 8, 1984.

Barış hareketi içindeki etkilerinin büyümesi sayesinde komünistler, parti yandaşlarının ve sempatanlarının çevresini genişletmeyi başardılar. Parti bugün, «soğuk savaş» döneminden farklı olarak, barış savaşçılarının eylemlerine diğer örgütlerle daha eşit bir durumda katılabiliyor. Komünistler uluslararası durumun kötüleşmesinin suçlularını gösteriyorlar, ancak polemikleri kızıştırarak bir aşırılıktan da kaçınmaya çalışıyorlar. Onlar, değişik barış güçleri arasında onay bulan bir çizgide ortak hedeflere erişmek için eylem birliğinin başlıca amaç olması gerektiğini vurguluyorlar.

Bert Ramelson (Büyük Britanya Komünist Partisi) şunları belirtti: İngiltere'de barış hareketinin ana belgileri, «Cruise» roketlerinin yerleştirilmesinin önlenmesi, «Trident» denizaltı roketlerinin modernize edilmesi programının reddedilmesi ve genel olarak askersel harcamaların kısılması gibi belgeler 80'li yıllarda doğdu. Öncelikle barış yandaşlarının en büyük örgütü olan Nükleer Silahsızlanma Kampanyası'na (CND) savunulan aktif tek yanlı silahsızlanma fikri vardır. Komünist Partisi, ister CND ve İngiliz Barış Asamblesi gibi ulusal olsun, ister partilerden bağımsız kendiliğinden ortaya çıkan çok sayıdaki bölgesel barış örgütleri olsun üyelerinin tüm barış örgütlerine katılmasını teşvik ediyor. Halk arasında, İşçi Partisi üyeleri, liberaller ve partisizler veya çevre korumacılarla işbirliğinin normal kurulduğu yerlerde, komünistler CND'nin bölgesel örgütlerinde çok etkin durumdadır.

«Morning Star» gazetesi barış eylemlerini sürekli hareketlendirmede, militarizme ve antisovyet propagandaya karşı koymada önemli bir rol oynuyor. Büyük Britanya Komünist Partisi «Comment» (şimdi «Focus» adıyla çıkıyor) «Marksizm Today» gibi periyodik yayınlarında, yüzbinlerce bildiri, broşür ve kitaplarda barış üzerine görüşlerini belirtmiştir.

Yine de antisovyet, antikomünist propagandanın ve aşırı sol unsurların çıkardıkları zorluklar oluyor. Bütün zorlukları sakın bir ortamda, anında, yerinde, kesin argümanlar ve diyologla yenmeye çalışıyoruz. Öte yandan «doğrudan eylem»lerin çeşitli biçimleri üzerine tutum konusunda da bazı anlaşmazlık konuları vardır. Büyük Britanya Komünist Partisi ilkesel olarak, doğrudan şiddete başvurmayan eylemlerin ne yanındadır ne de karşısındadır. Bazı durumlarda, örneğin Grenham Common'lı kadınların, yalnızca yaşadışı kampın işgali ile değil, aynı zamanda (üssün çevresindeki) çitleri yıkarak ya da «Cruise» konvoylarına engel olarak yasalara karşı gelmesi olayında olduğu gibi bu eylemler birleştirici ve olumlu bir etmen oluyor. Bu türden protesto biçimleri barış yanlıları arasında etkin dayanışmayı canlandırıyor. Öte yandan «doğrudan eylem»in zararlı olduğu koşullar da var. Bunlar özellikle çeşitli sol unsurların eylemleridir ve egemen çevreler bunları barış hareketine katılanlara baskı yapmak için ve halkın bir kesimini bu hareketten soğutmak, vazgeçirmek için kullanıyorlar. Bu nedenle komünistler tutumlarını somut duruma göre belirliyorlar.

Niall Farrell (İrlanda Komünist Partisi) şöyle dedi: İrlanda'da barış hareketinin görevleri ve niteliği, ülkenin tarafsızlığı, onun NATO blokunda yer alması ve Kuzey İrlanda sorunun varlığı gibi sorunlarda yansımasını bulan ulusal özellikler damgasını taşımaktadır. Bu özellikler büyük önem taşıyor. Örneğin İrlanda Cumhuriyeti'nde NATO üslerinin olmaması, yığın iletişim araçlarının, casusluk paranoyasını geliştirmesi ya da halk arasında potansiyel düşmana karşı kimi kışkırtma için neden yaratmıyor...

Henüz genç olan barış hareketi bu koşullar içinde gelişip serpildi. Hareketin ana örgütü olan, olumsuzluklardan çok olumlu olanı yapısında toplayan ve herkes için en iyi olanı arayan İrlanda Nükleer Silahsızlanma Kampanyası diğer tüm politik partilerden bağımsız, özerk kalmasına karşın, tüm politik renklerden insanlara açık bir örgüt durumuna geldi. Bu durum örgütün büyük ölçüde esnek olmasına yardımcı oldu. Ana amacı bütünüyle halkın duygularını yansıtıyor: Anayasa'da yazdığı gibi İrlanda'nın bağımsızlığına sahip olması. Bu amaç hareketin bölünmesine karşı sağlam bir güvence getiriyor, harekete katılanların sayısını artırıyor ve hatta sağ kanat politikacıların bu ulusal istemi desteklemelerini sağlıyor.

İrlanda Cumhuriyeti'nde, bu koşullarda, ciddi olarak ilk kez barış sorunundan sözlemeye zorlanan burjuva politik partilerinden ve politik çevrelerden barış hareketine karşı hiçbir saldırı yoktur. Dahası, etkin tarafsızlık kampanyası İrlanda'nın politik bakımdan bütün Avrupa'ya katılmasını aktif biçimde savunmaları susmak zorunda bırakmıştır.

Kuzey İrlanda'ya gelince, buradaki politik hava barış hareketi için çeşitli zorluklar doğuruyor. Sürekli bir kurşuna veya bomba patlamasına kurban gitme korkusuyla yaşayan insanlara nükleer savaş tehlikesini anlatmak ve onları bu tehlikeye karşı hareketlendirmek kolay olmuyor.

Bununla beraber, İrlanda'da barış savaşımı doğrudan doğruya Kuzey İrlanda sorunuyla bağlıdır. Çünkü bu ulusal sorunun çözüme bağlanmamış olması kaçınılmaz olarak durumu gerginleştiriyor. Bizim tarafsızlığımızı yazan İrlanda Cumhuriyeti Anayasası Kuzey İrlanda'nın devlet olarak yasallığını tanımamaktadır ve İrlanda hükümeti tüm adanın bir nükleer silahlardan arındırılmış bölge olarak ilan ederek, ülkenin kuzey-doğusunu işgalinde tutan İngiliz emperyalizmi ile karşı karşıya gelmiştir.

Georg Kwiatowski (Alman Komünist Partisi) barış hareketindeki diyalog ve tartışmaların ortak eylemlerin diyalektik gelişmesi üzerine komünistlerin görüşlerini özetledi ve şöyle dedi: Bizim deneyimimiz göstermektedir ki, komünistler sadece bildirilerinde kendilerinin öncü misyonu üzerine bağırarak değil, ancak yalnızca hareketin günlük eylemlerine tam olarak katılarak, bağlaşıklarının politik ve ideolojik eşitsizliğine saygı göstererek

ve görüşlerini bütünüyle kanıtlanmış olarak sunarak, barış savaşçılarınin sıralarına kabul ediliyorlar ve saygınlık kazanıyorlar. Biz barış güçlerinin koalisyonunda yönetici bir rol talep etmiyoruz ve kendimizi diğer tüm grup ve örgütlerle eşit haklara sahip bir partner olarak görüyoruz, onlardan da AKP'ye karşı aynı tutumu almalarını bekliyoruz. Barış savaşçıları arasında hiç kimsenin bir diğerine ideolojisini, politik programını, dünya görüşünü empoze etmeye ya da bunları hareketin akımları gibi göstermeye çalışmaması gerektiğine inanıyoruz.

Çeşitli ulusal, bölgesel, mahalli, fabrika barış gruplarında, her yerde AKP üyeleri, kendilerini, yaptıkları işlerle, bu geniş fikirler ve inisiyatiflerin sahipleri olduklarını ve çabalarını somut ortak eyleme yönelttiklerini gösteriyorlar. Komünistlerin açık ve istikrarlı davranışları barış hareketi içindeki saygınlıklarının artmasına yardımcı oluyor.

FAC, binlerce insanın hayatlarında ilk kez barış saflarında komünistlerle ilişki kurdukları bir ülke olduğu gözönünde bulundurulmalıdır. Bunların çoğu, yoğun burjuva propagandasıyla beyni yıkanmış, yerleşik anti-komünist ön yargılara sahiptirler. Bu nedenle onları, AKP üyelerinin dü-rüst partnerler olduğuna, olumlu yönde işbirliği yapabileceğine güvenmelerini sağlamak, onları ikna etmek çok önemlidir.

Soru: AKP'nin Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) ve Yeşiller Partisi ile işbirliği nasıl yürüyor?

Yanıt: Sosyal demokratların muhalefet döneminde partinin ve liderlerinin görüşü evrim geçirdi ve NATO'nun «ikili» kararını desteklemekten vazgeçip roketlerin yerleştirilmesine karşı direnişe yöneldi. Komünistler SPD'nin son Kongrelerinin⁽⁵⁾ belgelerinde yazılı olan bu politikasını memnunlukla karşıladılar. Biz sosyal demokratların geçmişteki hatalarını ortaya dökerek onları karalamaya değil, onlarla Avrupa'daki roketlerin sökülmesi için ortak savaşında işbirliği kurmaya çalışıyoruz. Barış saflarında böyle bir işbirliği elbette çelişkilerden uzak değildir. SPD'nin resmen ilan ettiği komünistlerle ilişki kurma yasağı durmaktadır ve uluslararası durumun gerginleşmesinin kaynakları ve nedenleri konusunda da onlardan ayrılmaktayız. Ancak tekrar ediyorum, komünistler bilinçli olarak bizleri bir araya getirecek şeyleri enbaşa alıyorlar ve ortak eylem yolunu açacak noktaları araştırıyorlar...

Yeşiller Partisi, birbirine benzemeyen güçlerin geniş yelpazesini oluş-

⁽⁵⁾ SPD'nin Hessen Kongresi (17–21 Mayıs 1984) Köln Kongresi'nde (Kasım 1983) kabul edilen ve Amerikan roketlerinin yerleştirilmesinin dondurulmasını ile üslere yerleştirilmiş olanların sökülüp atılmasını isteyen kararını bir kez daha onaylamakla kalmadı, aynı zamanda uluslararası durumun *işileştirilmesi* yönünde bir dizi öneride bulundu. (*Not Red.*)

turan, barış için ve roketlerin yerleştirilmesine karşı savaşım veren radikal-demokrat bir harekettir. Çoğu «iki süper gücün eşit sorumlulukta» olduğu gibi kabul edilmez görüşler ileri sürüyor ve biz onları kendi ilkelerimizin ışığında yanıtıyoruz. Ancak genelde AKP, özellikle barışın korunması, özgürlüğün ve demokratik hakların savunulmasında yeşillerle dostça ve dürüst işbirliği içinde bulunuyor.

Soru: Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine başlanmasından sonra, söylendiğine göre barış hareketinden komünistleri çıkarma girişimleri arttı. AKP bunu nasıl karşılıyor?

Yanıt: Buna karşı tek bir «önlem» olabilir: Bizim barış hareketi saflarında etkinliğimizi artırmak, komünistlerin herhangi bir şekilde «ihracıyla» tüm roket karşıtı hareketin zayıflayacağı gerçeğini bilen diğer barış yandaşları akımlarının bizi desteklemesini sağlamak. Şubat 1984'de toplanan barış konferansında fabrika barış komitelerinin önde gelen temsilcileri çalıştıkları fabrikalarda AKP üyelerinin en aktif, en ardıcıl barış savaşçıları arasında yer aldıklarını belirterek, komünistleri dışlama yeltenişlerini geri püskürtüler. Böylesine destek görenler barış hareketinden çıkarılamazlar...

İspanya Komünist Partisi MK Onursal Prezidyumu üyesi Raman Mendezona şunları belirtti: 11. Kongre (Eylül 1983) kararlarını yerine getirmede, partimiz her örgütü için barışı korumanın en önemli görev olmasına ve bu alanda daha çok kadro ve fonlar toplamaya çalıştı. Şu anki hedefimiz eylem alanını daha da genişletmek ve sosyalist hükümetin sözünü tutması ve ülkenin NATO'ya üyeliği konusunda referandum yapması için imza toplanmasını hızlandırmaktır. Bunun için her bölgede ve mahallede barış savaşçılarını toparlayacak gruplarla ilişki kurmak ve toplumun çeşitli katmanlarında karşılaşılan yaşamsal sorunlarla savaş karşıtı savaşımın görevlerini bağlamak, güçleri sürekli hareketlendirecek ortamı yaratmak gerekiyor.

İspanya barış hareketinin yığın tabanı hâlâ yetersiz. Daha oluşma aşamasında, iyi kurumlaşmış bir iç yapıdan yoksun ve daha çok sol kanat parti ve grupların desteklerine dayanıyor. Bundan başka savaş karşıtı harekete katılanların çoğu gerekli politik deneyimi olmayan gençlerden oluşuyor. Sonuç olarak önemli bir kampanyadan veya bir gösterinin yapılmasından sonra amaca ulaşıldığını ileri sürerek çoğu yığınları harekete geçirmek için çabalamaktan vazgeçiyor. Kısacası İspanyolların çoğunluğunu barış hareketine kazanmak ve merkeziyetçileri hatta tutucuları buna çekmek için yapılması gerek hâlâ çok şey var. Ancak o zaman ülkede, partilerden bağımsız gerçek popüler bir barış hareketinin oluşturulması olanaklı olacaktır.

Soru: «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerine karşı İspanya Komünist Partisi'nin tutumu nedir?

Yanıt: Diğer komünist partileri gibi, IKP de Batı Avrupa'ya Amerikan füzelerinin yerleştirilmesini kınadı. Komünistler dünya çapında halkların protestosuna karşın ABD emperyalizmi tarafından zorla dayatılan ilk vuruş silahlarının yerleştirilmesinin Avrupa'da barış davası için çok daha fazla tehlike doğurduğunu ve SSCB'nin karşı önlemler almasına yol açtığını yığınlara anlatıyorlar. Yerleştirme işleminin durdurulması ve Cenevre görüşmelerinin yeniden başlaması koşullarının oluşturulmasının gerekli olduğunu söylüyoruz . . .

Yunanistan Komünist Partisi MK aday üyesi Stratis Korakas şunları söyledi: Bizim ülkemizde, barış için komünistlerin öncü rolünü vurgulamaya ya da göstermeye gerek yoktur. Çünkü bu, kimsenin şüphe edemeyeceği tarihsel bir gerçektir. Komünistler daha önce 1950'lerde gerici-lik tarafından ülkeye dayatılan şiddetli terörizm altında NATO'ya ve ABD askersel üslerine karşı, barış için çabalarını ve yaşamlarını esirgmeden savaştılar. Bugün de hiçbir güç Yunanistan Komünist Partisi kadar barış ve ulusal bağımsızlık ülkülerini savunmamaktadır. Biz, komünistlerin etkinliklerinin hiçbir şekilde barış hareketini daraltacağına inanmıyoruz. YKP üyelerinin öteki sosyal-politik akımların temsilcileriyle başarılı işbirliği yaptığı Yunanistan Uluslararası Yumuşama ve Barış Komitesi'nin yaklaşık 30 yıllık verimli çalışmaları bunu kanıtlamaktadır.

1981'den bu yana, Yunanistan'da birleşik hareket gelişmesinin zirvesinde iken, hareketten çekilen politik güçlerin kurduğu diğer iki komite bulunmaktadır. Bunlardan biri PASOK'un belirli çevrelerine, diğeri de kendine «Eurokomünistler» diyen revizyonist gruba doğru yöneldi. Bu ayrıntıçı komiteler, özellikle kendini «bağılantısız» diye adlandıran ikincisi yığınların kafasını karıştırmak için antisovyetik tezleri kullanıyor. Yine de barış hareketinin ulusal çaptaki desteğini ve antiemperyalist niteliğini yitirmesini başaramadılar, çelişik fikirleri ile yığınları yanlarına çekemediler. Bunda, Yunanistan'daki barış savaşımının yalnızca ulusal özellikleri ve tarihsel gelenekleri değil, aynı zamanda, özü itibarıyla ilkesel konularını kararlılıkla korumakla birlikte barış güçlerinin geniş yelpazesini içeren birleşik hareketin oluşturulması demek olan komünistlerin yerinde taktiklerinin büyük payı olmuştur. Günümüzdeki kritik uluslararası koşulların istemlerine henüz tam yanıt veremeyen hareketimizde sürekli bir yükseliş sağlamak için çabalarımızı artırmalıyız . . .

Soru: YKP, A. Papandreu hükümetinin Balkanlar'ı nükleer silâhlardan arınmış bölge ilân etme girişimlerini nasıl karşılıyor?

Yanıt: Partimiz, PASOK hükümeti tarafından atılan her olumlu adımı destekliyor, onu derinleştirmek için savaşıyor. Belki acayip görülür, fakat Papandreu'nun barışsever girişimlerini çoğuhep bir onun kendi taraftarlarından daha çok savunuyoruz ve öyle düşünüyoruz ki, her olumlu öneri

yığınlarca desteklenmelidir. Aynı zamanda, YKP'nin görüşüne göre, hükümetin öne sürdüğü öneriler yarımamalak karakter taşıyor, işiyle sözü birbirini tutmuyor. Bunun için biz hükümeti eleştiriyoruz. İki yılı aşkın bir zamandır erkte olmasına karşın, ABD'nin askeri örgütlerinden başlıyarak, ABD üslerinin kaldırılması, Yunanistan'ın nükleer silâhlardan arındırılması, ülkenin NATO'dan çıkması gibi kilit sorunların çözümüne başlamamıştır.

Portekiz Komünist Partisi MK aday üyesi Domingos Lopes barış hareketi ile Nisan Devrimi'nin kazanımlarını koruma, demokratik alternatif için savaşım arasındaki sıkı bağlara değindi ve şöyle dedi: Partimiz bu iki olguyu birbirinden ayırmıyor. Sosyalist Partisi önderi M. Soares'in hükümetinin istifası yalnız Portekiz demokratlarının çıkarı için değil, aynı zamanda barışın korunması için de büyük bir katkı olacaktır. Çünkü burada Regan yönetiminin dönem suyunda giden, emperyalizmin Portekiz'deki askersel varlığını genişleten, ülkenin NATO'ya katılmasını hızlandıran güçlerin iktidardan uzaklaştırılması söz konusudur.

Çok çeşit sosyal ve ideolojik tabakalardan oluşan barış yanlıları, Portekiz Barış Komitesi ve onunla işbirliği yapan barışsever güçlerli hükümetin bu halk düşmanı politikasına karşı çıkmaktadırlar. Aynı zamanda somut amaçları olan bağımsız hareketler belirdi, «Portekiz'de nükleer silâhlara hayır» hareketi bunun bir örneğidir. Komünistler barışı korumak için sosyalistlerle, katoliklerle, protestonlarla ve partili olmayan demokratlarla birlikte savaşıyorlar. Bu koşullarda partimiz hareketin içinde eriyip gitmiyor. Kendi Marksist-Leninist görüşlerinden vaz geçmiyor (fakat bunları kimseye de dayatmıyor), savaş ve barış sorunlarını kendi anlayışına göre ele alıyor. Komünistlerin böylesi ilkesel çizgisi, çalışma tarzı, aktifliği, örgütlü birliği haklı olarak otoritesini artırıyor. Bununla birlikte PKP bugünkü barış hareketinin hızını, yığınların, desteğine dayanmasına rağmen, yetersiz buluyor. Çünkü, barış hareketi henüz daha ulusal çapta bir hareket haline gelmemiştir. Ülke topraklarında askersel eylemlerin son kez Napoleon ordusunun saldırısı sırasında olmuş olması, bu tarihsel olgu, kuşkusuz geniş halk katmanlarının bilincini etkiliyor. Fakat geri kalmamızın sübjektif nedenleri de var. İşte böyle, biz tüm parti örgütlerinin barışın savunulmasına daha büyük bir ilgi göstermelerini sağlıyoruz.

Danimarka Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi ve Sekreterliği üyesi Ib Nörlund, Danimarka barış savunucularının eylemlerini şöyle anlattı: Eski genelekleri var, ama onlar tarihte hiç bir zaman şimdiki kadar güçlü ve militan olmamışlardır. Her gerçek halk savaşımı gibi, barış hareketi de önceden hazırlanmış bir çerçeve içinde gelişemez, o gücünü çeşitli toplumsal-politik çevrelerin (bunların arasında DKP önemli rol oynamaktadır), çok yanlı girişimlerinden almaktadır. Komünistler için barış

yandaşları arasında eylem gösterirken her zaman ilkesel konumları savunmayı, ortak dava uğrunda uzlaşmaya gitmeye, ödün vermeye hazır oluşla diyalektik biçimde birleştiren bağımsız politik faktör olarak kalmak, başlıca görev olmuştur. Bu doğrultu savaş karşıtı harakette birliğe yönelik süreçlerin gelişmesine yardım etmiş, bu hareketin belirli güçlerinin komünistleri yalıtılma denemelerini etkisiz bırakmada yardımcı olmuştur.

Barışsever kamuoyunun çıkarları tüm Danimarka'nın politik havasını etkiledi. Bir zamanlar NATO'nun «ikili kararını» destekleyen şimdi ise bu kararın gerçekleştirilmesine karşı çıkan Sosyal-Demokrat Partisi'nin «roketler sorununa» karşı tutumunu da etkiledi. Sosyal-Demokratların önerisiyle ve savaş karşıtı hareketin baskısıyla 1982–1984 yıllarında parlamento yumuşamanın korunması ve silâhsızlanma alanında ilerleme sağlanması yönünde bir dizi olumlu karar aldı. Bunlardan en önemlileri hükümeti NATO içinde barış, bunalım ve savaş koşullarında Danimarka'nın nükleer silâhsız ülke statüsünü savunması, Kuzey Avrupa'nın nükleer silâhlardan arındırılmış bölge haline getirilmesine yardımcı olması ve aynı zamanda «Evraketlerin yerleştirilmesi için NATO'nun ayırdığı toplam harcamalara 48 milyon kron olan Danimarka katkısının gözden geçirilmesi göreviyle yükümlüyor. Tüm bunlar barış hareketinin sağladığı önemli başarılarıdır.

Avusturya Komünist Partisi temsilcisi Bruno Furch şöyle dedi: Ülkede biz yeni barış hareketinden söz ediyoruz. O, 1978 yılında faşist Şili cuntasına verilecek olan tankların gönderilmesinin engellemesini başaran ve Zwentendorf'ta atom elektrik santralının açılışını protesto eden demokratik kamuoyunun ve çevreyi koruma güçlerinin enerjik protestolarından doğdu. Daha sonra geniş bir hareket haline geldi, sosyalistler ve komünistler, katolikler ve partisizler bunun içinde ortak bir dil buldular. Ama bu işbirliği öyle kolaycacık sağlanmadı. Örneğin, 1982 Mayıs'ındaki büyük yürüyüş öncesi «Federal daire»⁽⁶⁾ kapsamına giren gençlik birlikleri AKP temsilcilerinin mitingte konuşmalarına karşı çıktılar. Sağcı Avusturya Halk Partisi, kilisenin başındakiler ve Sosyalist Parti yönetimi savaş karşıtı hareketi ön yargılarla hareket etmekle suçlama, onu tek yönlü gösterme, yalnız ABD'nin sorumlu olduğunu değil, iki super devletin eşit sorumluluk taşıdığı tezini kabul etmeye doğru bir evrim yapmasını sağlama denemelerinde bulundular.

Ne var ki, eylem birliğine yönelim, özellikle tabandan, geliyor. (?)

(6) «Avusturya Gençliği Federal dairesi» 1953 yılında kuruldu. Devlet tarafından finanse ediliyor. Birliğin kapsamına değişik gençlik ve çocuk örgütleri giriyor, ama bu birliğin sıralarına Avusturya Komünist Gençlik Örgütü alınmıyor.

(7) Avusturya'da barış için savaşım deneyimi ve bu savaşımın somut biçimleri üzerine daha ayrıntılı bilgi için bak: «Barış ve Sosyalizm sorunları» 1984. № 8.

Barış hareketi NATO'nun roket politikasına karşı belirgin bir çizgi oluşturdu. Roketlerin yerleştirilmesinden sonra bu yılın Mart ayında Linz'de yapılan «Barış Plenumunda» kabul edilen çağrıda bu belirtiliyor. Bu belgede «Pershing-2» sözde insanlığın korunmasına yardım ettiği yolundaki sav yalanlanıyor ve Avrupa'ya füze yerleştirilmesinin durdurulması, yerleştirilmiş olan füzelerin sökülüp atılması, gerçek silâhsızlanmaya başlanması, nükleer silâhların derhal dondurulması isteniyor.

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Başkan Yardımcısı Dietmar Ahrens konuşmasında Batı Berlin Koordinasyon Komitesi'nin barış hareketiyle ilgili çalışmalarını şöyle dile getirdi: Bilindiği gibi, Batı Berlin'e roket yerleştirilmesi düşünülüyor, ama barış sorununu tartışmak gerçekten yığınsal halk hareketine dönüştü. Bu, önemli ölçüde kentimizin coğrafi bakımdan Demokratik Alman Cumhuriyeti sınırları içinde, dolayısıyla ABD'nin ilk darbe silâhlarının hedefi durumunda oluşuyla izah edilebilir. Resmi propaganda SS-20 roketlerinin sosyalist devleti yıkmak için kullanılabileceğine insanları zor inandırır. İşte bundan ötürü insanlar, tüm çelişkilere karşın, başlıca tehlikenin ABD roketlerinden geldiğini görüyorlar. Bu komitenin çalışmalarına Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, Sosyal-Demokratlar, Alternatifçiler, Liberaller, sendikalar ve çok sayıda yabancı işçi örgütleri de dahil 200'ü aşkın parti ve grupta katılmıştır. Yabancı işçi örgütlerinin katılması, Batı Berlin için çok önemlidir, çünkü 1,8 milyon kent nüfusunun 250 binini yabancı işçiler oluşturuyor. Barış savunucularının yapacakları eylemler komitenin oturumunda plânlanıyor. Zaman zaman hafta sonlarında harekette görüş birliği olmayan en yakıcı sorunlarla ilgili seminerler düzenleniyor. Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi bu tür çalışma tarzının yararlı olduğu kanısındadır. Bu, tartışmalı sorunları ortak eylem alanından çıkarıp, zaman sınırlaması koymadan görüş değiş-dokuş yapılan alana getirme olanağı veriyor. Bu tür birlik çerçevesi içinde nelerin yapılabileceğini ve nelerin yapılamıyacağını hemen görme olanağı veriyor. Bundan başka biz şu sonuca vardık ki, partnerlerimiz komünistlerin konumlarını burjuva basınındaki çarpıtılmış haberlerden değil de doğrudan bizden öğrenirlerse, bu çok daha yararlı oluyor. Böylesi yaklaşım karşılıklı güveni artırıyor, işbirliğini kolaylaştırıyor.

AKEL MK üyesi Agamemnon Stavrou Kıbrıslıların barış için savaşımının özel koşulları ve önelerinde duran görevler üzerinde durdu ve şöyle dedi: Ada'daki barış hareketinin temel, karakteristik çizgisi ülkenin bağımsızlığını ve bağlantısızlık politikasını tehdit eden emperyalizme, özellikle de İngiliz ve ABD emperyalizmine karşı kesin muhalefettir. Emperyalizmin çıkarları Kıbrıs Cumhuriyeti'ni ortadan kaldırma, Ada'mızı Doğu Akdeniz'de batmayan bir uçak gemisine dönüştürme niyetleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bu tehlike bir dizi Batı Avrupa devletine Amerikan ilk darbe roketlerinin yerleştirilmesinden sonra ve aynı zamanda ülkenin kuzeyinde

ayrıcılıkçı devlet ilân eden Kıbrıs Türk toplumu yönetiminin yasal olmayan faaliyetleri sonucunda hızla arttı. Kıbrıs'ın kuzeyinde ayrıcılıkçı devlet ilân edilmesi, bu yeni saldırı eylemi Kıbrıs'lı Rumların ve Türklerin ezici çoğunluğunun çıkarlarıyla çelişmektedir ve dünya barışı için açık bir tehlike oluşturmaktadır.

Kıbrıs'daki barışsever güçler Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler kararlarına uygun olarak, toplumlar arası görüşmelerin yeniden başlamasını ve sorunun dengeli, uzlaşmalı bir çözüm bulunmasını sağlamaya çalışan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin çabaları çerçevesinde, her iki toplumun yasal çıkarlarının korunması temelinde adil biçimde çözülmesini istiyorlar.

AKEL tek başına eylem gösterirken ve aynı zamanda Kıbrıs Barış Komitesi içinde ve öteki yığın örgütleriyle birlikte faaliyet gösterirken, barış savaşımını ulusal bağımsızlığın korunması savaşımıyla birleştiriyor. Partimiz tüm işgalci yabancı askeri birliklerin Ada'dan çekilmesini, buradaki askersel üslerin sökülüp atılmasını, Kıbrıs'ın bağımsız, bağlantısız, egemen, toprak bütünlüğü sağlanmış, federatif, silâhsızlandırılmış bir devlet olmasını istiyor.

SAVAŞIMIN ZAYIFLAMASI DEĞİL, GÜÇLENMESİ SÖZ KONUSUDUR

Federal Almanya Cumhuriyeti, Büyük Britanya ve İtalya topraklarına Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine başlanmasından sonra Batı kamuoyu ve en başta savaş karşıtı harekete katılan milyonlarca insan birçok NATO ülkesinin hükümetleri ve yığınsal iletişim araçları tarafından yürütülen bir propaganda saldırısına hedef oldu. *Birincisi*, barışseverler hareketinin görevini sözde yerine getiremediği ve yıkıcı bir yenilgiye uğradığı yolunda bir tez ısrarla yargınlıştırılıyor. *İkincisi*, hareketin, onun yandaşlarının sözde içinde bulunduğu hayal kırıklığı ve çıkmazın yola çıktığı derin bir bunalım yaşamakta olduğu kanıtlanmaya çalışılıyor. Sonuç olarak, savaş karşıtı savaşımın perspektifsiz olduğu sonucu dayatılıyor.

Yapılan tartışma sırasında şu görüş açıkça ortaya çıktı: NATO propagandası en azından istediklerini gerçekmiş gibi göstermeye çalışıyor, barışsever güçler koalisyonunun yadsınmaz kazanımlarını gözden düşürmek için her yola başvuruyor.

Batı Avrupa'daki savaş karşıtı hareketin ve onu destekleyen öteki bölgelerdeki yandaşlarının yeni Amerikan roketlerinin anakaraya yerleştirilmeye başlanmasını engelleyemediği doğrudur. Ama savaşımın başa gittiğini sanmak büyük bir hata olur. Savaş karşıtı, roket karşıtı ve nükleer silah karşıtı hareket dünya politikasına aktif katılan etkin bir uluslararası toplumsal güç olarak yer etmiştir. Savaşımın böylesine yükselmesinin en

önemli sonucu şudur ki, savaş ve barış sorunları, güvenlik ve silahsızlanma problemleri, geleneksel diplomasiinin sınırlarını aşarak, kendi yaşamını kurtarma davasını kendi eline almak gerektiğinin bilincine varan geniş halk yığınlarının dikkat merkezine geçmiştir. ⁽⁸⁾

Konuşmacıların vurguladığına göre, savaş karşıtı ve roket karşıtı protesto Federal Almanya Cumhuriyeti, Büyük Britanya, Danimarka, Hollanda, Belçika ve daha bir dizi ülkede güçlerin ayrışması ve kutuplaşmasına yolaçtı ve hükümeti, parlamento ve önde gelen partiler kendisini hesaba katmak zorunda bıraktı. Hollanda kamuoyunun yığınsal çıkışları merkez sağ Hollanda hükümetini ülkeye Amerikan roketlerini 1988 yılı başına kadar yerleştirmeme kararı almak zorunda bıraktı ve böylece Beyaz Saray ve NATO'nun saptadığı roketleri yerleştirme takvimini bozdu. Bu öldürücü silahların getirilmesine kesin bir rıza göstermeyen Belçika hükümetinin ikircimi devam ediyor. Yunanistan ve Kanada hükümetleri uluslararası durumun sağlığa kavuşturulmasına yönelik bir dizi girişimde bulundular. Halk yığınlarının etkisiyle dünyanın birçok ülkesinde belediyelerin kent ve yöreleri nükleer silahsız bölge ilan etmiş olmaları göz ardı edilebilir mi? Bu ve benzeri daha birçok örnek, hiç te barış savaşçılarının çabalarının «etkisiz olduğu» ve «sonuç vermediği» tezini doğrulayan örnekler değildir.

Tartışmaya katılanların vurgulandığına göre, «Avrupa roketleri» ve güvenlik konularında Batı Avrupa'da, erkteki muhafazakar güçlerle sosyal-demokrat muhalefet arasındaki derin politik ayrışma, savaş karşıtı hareketin perspektifi açısından büyük bir önem taşıyor. Sosyal demokrat partilerden ve onların peşinden yürüyen sendikalardan geniş katmanların roket karşıtı çıkışlara doğrudan katılmalarına barış hareketi büyük katkılarda bulundu. Konuşmacıların belirttiği gibi, bununla birlikte sosyal-demokrat liderlerin bir bölümü ABD'ye göz kırparak hareket etmeye devam ediyor, yığınların savaş karşıtı protestosunu kendi amaçları için kullanmaya, onun antiemperyalist yönünü köreltmeye çalışıyorlar.

Son yıllardaki roket karşıtı eylemlerde farklı politik ve dinsel görüşlerden halk katmanları, partiler, örgütler ve gruplar arasında en değişik yeni işbirliği biçimleri oluştu. Tartışma sırasında belirtildiği gibi, böylesi bir işbirliği deneyimi çok değerlidir ve savaşımın yeni aşamasında önemli bir rol oynayacaktır.

Emperyalist çevrelerin kimi temsilcileri bile barış hareketinin artan etkisini kabul etmek zorunda kalıyor. ABD dışişleri eski bakanı Henry Kissinger de bunlar arasında yer alıyor. H. Kissinger'in belirttiğine göre, Batı Avrupa kamuoyunun nükleer silaha dayanmayı öngören her eğilime ka-

(8) Ayrıntılı bilgi için bak: D. Ahrens. Halkların diplomasisinin gücü. «Barış ve Sosyalizm Sorunları». «Yeni Çağ» 1984, Sayı 7.

rarlılıkla karşı çıktığı koşullarda Amerikan roketlerini yerleştirmek «geçici bir başarıdan başka bir şey olmaz». (9)

NATO propagandasının, barış hareketinin «yenilgisi»ne ilişkin tezi üstüne bu kadar. Başka bir tez de, barış yanlısı yığınları sözde sarmış olan «kötü sonucun kaçınılmazlığı» ruhuna ilişkin tezdır. Bu tez de hiçbir olguyla doğrulanmamaktadır. *B. Ramelson*: «İngiltere'de ilk kanatlı roketlerin yerleştirilmesi ciddi hayal kırıklığı yaratmış olsa da, sonun geldiği endişesi, galeyana ya da hissinin hiçbir belirtisi görünmüyor.» *İb. Nörlund*: ABD roketlerinin Avrupa anakarasında belirmesi teslimiyetçi karamsarlığa değil, bunların kaldırılması ve görüşmelere yeniden başlanması isteminin yükseltilmesine yolaçtı.» *R. Mendezona*: «Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi, insanların bilincindeki barış davası için tehlike anlayışını artırdı.»

G. Kwiatowski'nin belirttiğine göre, «Euroroketler'in» yerleştirilmesine en sert tepkiyi FAC kamuoyu gösterdi. Barış yanlılarının belirli bir bölümü hayal kırıklığına uğradı, geçici bir karamsarlığa kapıldı. Ama, kısa bir ikircim döneminden sonra barış savaşımına giderek daha geniş halk grupları çekiliyor. Ve özellikle önemli bir gelişme olarak, sendikaların aktifliği artmış bulunuyor. Bütün bunlar, 600 binden fazla insanın katıldığı «Paskalya yürüyüşleri»nde kesin ifadesini buldu.

Tartışmaya katılanlar, roketlerin yerleştirilmesinden sonra barış hareketindeki başka, oldukça önemli bir gelişmeye daha işaret ettiler. 1983 Kasımı sonuna kadar roketlere karşı çıkışlar, NATO'nun «ikili kararının» gerçekleştirilmesine izin vermemek gibi tek hedefe yönelik iken, bugün durum değişiktir. Aynı FAC'nde barış yanlılarının Köln konferanslarında (Şubat ve Mayıs 1984) ortak eylemlerle ilgili geniş kapsamlı bir program konusunda görüş birliği sağlamakla kalınmamış, hareketin ana amaçları üstüne anlayış da genişletilmiştir. Harekete katılanlar Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine son verilmesini ve yerleştirilmiş olanların kaldırılmasını, bu yapıldıktan sonra da Varşova Antlaşması ülkelerinin karşı-önlemlerinin geri alınmasını, Cenevre görüşmelerinin yeniden başlatılmasını istiyorlar. Bunun yanı sıra barış yanlıları bugün hep birlikte FAC topraklarının yerleştirilmiş bulunan biyolojik, kimyasal ve nükleer silah potansiyelinden arındırılmasından, geleneksel silahların dondurulması ve azaltılmasından, Avrupa'da nükleer silahsız bölgeler oluşturulmasından vb. yana çıkıyorlar.

Kuşkusuz, tartışılmakta-olan ve henüz ortak bir görüşe varılamamış olan sorunlar da (güvenlik konusunda alternatif konseptler, tek yanlı silahsızlanma olasılığı, askersel dengenin önemi) vardır. Ama, Amerikan roket-

(9) Bak: «Time», 5 Mart 1984, s. 14.

lerinin belirmesiyle barış hareketinin yıkıcı bir darbe yiyeceği hesapları boşa çıktı. *Batı Avrupa'da «Pershing»lere ve kanatlı roketlere alışma gözlenmiyor.*

BİRLEŞİK CEPHEYİ GENİŞLETEREK

Toplantıya katılanların kanısına göre, yığınsallığına ve geniş kapsamına karşın barış hareketinin büyüme, saflarını çoğaltma ve eylemlerinin etkisini artırma olanakları tükenmemiştir. İşçi sınıfının savaş karşıtı savaşımındaki rolünü artırma sorunu tam da bu açıdan ele alındı.

NATO'nun nükleer roket planlarına karşı, barış için savaşımına yeni yeni işçi katmanları, koskoca sendika örgütleri ve fedarasyonları katılıyor. Onları buna yönelten, nükleer tehlikeyi anlamaları olduğu kadar, militarizmin emekçilerin sosyal kazanımları için bir tehdit oluşturduğunu, silahlanma yarışının da yığınsal işsizliği kamçıldığını ortaya koyan deneyleridir de. Batı Avrupa ülkelerinde, ABD ve Kanada'da yükselen bir dizi savaş karşıtı gösteri ve yürüyüşlere geniş işçi yığınları doğrudan katıldı. «Bomba değil, iş!» (Büyük Britanya), «Barış, iş ve eşitlik!» (ABD), «Roket yerine, işyeri!» (FAC) vb. belgiler büyük yaygınlık kazandı.

Açıklamalarla pratik adımlar arasındaki boşluğu giderme çabalarının gözlendiği sendikal hareketin savaş karşıtı aktifliği arttı. Örneğin, Kanada'nın önde gelen sendikal merkezi İşçi Kongresi, barış yanlıları hareketinde ilk kez önemli bir rol oynamaya başladı. FAC emekçilerinin en büyük örgütü Alman Sendikalar Birliği'nin silahsızlanma yolundan barış sağlama çağrısı olduğu kadar, roketlerin yerleştirilmesini protesto için 5 Ekim 1983'de onun girişimiyle yapılan 5 dakikalık genel iş bırakma eylemi de Batı Avrupa'da geniş yankı buldu.

Kuşkusuz ki, 80'li yılların ilk yarısı, barış hareketi ile işçi hareketinin çabaları arasında artan bir «uyum»laşmanın damgasını taşıyor. Ama komünistler, bir sıra komünist partisinin temsilcilerinin vurguladığı gibi, kendini teselli edip yan gelmek için bir neden görmüyorlar ortada. Örneğin, D. Lopes şöyle dedi: Biz işçi sınıfının görkemli potansiyelinin barış savaşımında tamamiyle harekete geçirildiği kanısında değiliz». Tartışmaya katılanların vardığı ortak görüş şu oldu: «*Barış hareketinin etkinliğini daha da artırmak, çözümleştici bir ölçüde, bu harekete örgütlü işçi hareketinin katkısını artırmaya bağlıdır.*

Tartışma sırasında belirtildiğine göre, savaş karşıtı, nükleer roket karşıtı cepheyi genişletmenin başka bir vaitkar yolu, barış güçleriyle Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarına destek ve dayanışma yanlıları arasındaki yakınlaşmadır. Bir sıra ülkede, örneğin Portekiz'de barış savaşımı geleneksel olarak, emperyalizmin, ırkçılığın, siyonizmin, ırk ayırımının ve sömürgeciliğin saldırısına uğrayanlara gösterilen böylesti destekle

bağlanıyor. Başka ülkelerde de bu karşılıklı bağıntı son zamanlarda giderek daha güçlü duyuluyor. Avusturya, İrlanda, Batı Berlin ve FAC'nde, «Üçüncü dünya»nın, halkları emperyalizmin baskısına hedef olan bölge ve devletlerin sorunlarını inceleyen değişik gruplar eylem gösteriyor. Böylesi grupların çabaları sayesinde roket karşıtı protestoya katılanlar barış ile ulusal kurtuluş davası için tehlikenin aynı yerden kaynaklandığını daha açık kavramaya başlıyor, genç devletlerin güçlüklerini ve özlemlerini, ulusal-kurtuluş hareketinin ödevlerini, yeni uluslararası ekonomik düzen isteminin özünü, birçok insani sorunun çözümünün (açlığın, sefaletin, hastalıkların, alfabesizliğin ortadan kaldırılması) dev askeri bütçelerin azaltılmasına bağlı olduğunu daha derinlemesine anlıyorlar. Gerginlik ve bölgesel çatışma ocaklarının global bir askersel çatışmanın fitili olabileceği kaygısı barışsever güçler arasında yeni yeni katmanları sarıyor.

Tartışmada söz alanların kanısına göre, barışı savunma ile antiemperyalist dayanışma hareketlerinin birbirlerini giderek daha çok tamamlamaları ve desteklemeleri için savaşım yürütmek gerekmektedir.

ÇETİN IDEOLOJİK SAVAŞIM KOŞULLARINDA

Yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesinden ve Sovyetler Birliği'nin karşı önlemler almasından sonra Batı Avrupa'da birçok ülkenin barış yanlıları koalisyonunda ideolojik-politik tartışmalar yoğunlaştı. Toplantıya katılanların görüşüne göre, bir taraftan buna NATO'nun propaganda makinasının barış hareketi üzerindeki ideolojik baskısının artması neden oldu. Öte yandan, şunu gözönünde tutmak gerekir ki, milyonlarca insanı savaş karşıtı savaşçıların saflarına getiren gerekçelerin çok farklı olması, ta baştan uluslararası durumun farklı anlaşılmasını getirmişti. Nitekim, barış ve silahsızlanmadan yana çıkanlardan birçoklarının sosyalizme hiç te sempati duymadığı ve SSCB'nin «dünyadaki gerginliklerin kaynaklarından biri» olduğu yolunda gerici propaganda organlarının dayatılan görüşlerden bile vazgeçmediği, bir sır değildir.

Hareket içinde öz bakımından sahte konseptlerin yayılmasına besin kaynağı olan tam da bu hareketin aynı türden olmayışdır. Örneğin, dünyadaki gerginlikten ve silahlanma yarışından »iki süper devletin eşit sorumluluğu«na ilişkin uğursuz teori bu konseptlerden biridir. Barış hareketinin, SSCB ile ABD'den, Varşova Antlaşması ile NATO'dan »eşit uzaklığına« ilişkin görüş, bu teorinin »mantıksal« bir devamı olarak ortaya çıkıyor. Bu konuda, barış yanlıları arasında yürütülen geniş tartışmalara birçok konuşmacı değindi. İki blok arasında askersel dengein korunması sorunu etrafında da polemik genişliyor. Barışsever güçlerin belirli bir bölümünün kanısına göre, her iki tarafın da birbirini defalarca

yokedebilecek miktarda silaha sahip olduğu koşullarda böylesi bir den-genin hiçbir anlamı yoktur.

Bu gibi iddialara nasıl ve hangi yanıt verilmeli? Değişik ölkelerde ko-münist partileri militarist, antikomünist ve antisovyet efsaneler uydurma-lara karşı savaşımda nasıl bir deneyim birikimi elde etmişlerdi? Bu sorular, canlı bir görüş değış tokuşuna yolaçtı.

G. Kwiatowski şunları belirtti: FAC komünistleri barışseverler hareketi içinde varolan «iki süper devlet» teorisine karşı kararlı bir savaşım yürü-tüyor, savaşların nedenlerini, silahlanma yarışının kaynaklarını, sosyalist devletlerin dış politik girişimlerinin anlamını sınıfsal açıdan açıklıyorlar. «Bu devletler barış hareketinin en güçlü ve en ardıcıl bağlaşığdır. Çünkü SSCB silahsızlanma, en başta nükleer silahsızlanma için, güç kul-lanımından vazgeçilmesi için, iyi komşuluk ve işbirliği için savaşıyor», diyoruz kavga arkadaşlarımıza.

Ib Nörlund ise şunları kaydetti: Savaş karşıtı harekette komünistlerin görevi, barışın gerçek düşmanlarının kim olduğunu, termonükleer teh-likenin gerçek nedenlerinin nerede olduğunu insanlara anlatmaktır. Barış koalisyonu en değışik güçleri içerdigi için, bunu yapmak kolay değildir. Çünkü, bir yandan hareketi ayrı ayrı ideolojik akımlara bölme deneme-lerini boşa çıkartmak, öte yandan ise, iki karşıt toplumsal sistemin rolünü daha kesin anlayarak hareketin politik temelini genişletmek ve güçlen-dirmek gerekiyor. Elbette, savaş karşıtı çıkışların yükselmesi yaşamsal önem taşımakta ve bu yükseliş korumak için hareket içindeki ortakları-mıza aşırı ağır istemlerle yanaşmamak gerek. Ama şu da tamamıyla açık-tır ki, «iki süper devlet» teorisi denilen sav, barış savaşçılarının kendi olanaklarından yararlanmalarını engelliyor, savaş tehlikesinin tüm ciddi-yetini anlamalarına izin vermiyor.

İspanya Komünist Partisi'nin SSCB'nin dış politikasını yığınlara nasıl anlattığı ve «eşit uzaklık» teorisi karşısında nasıl bir tutum aldığı soru-sunu yanıtlarken R. Mendezona şunları belirtti: İKP'nin kanısına göre, Reagan yönetiminin militarist, emperyalist politikası, uluslararası gergin-liğin ana kaynağı olmuştur, öyle de kalmaktadır. SSCB'nin politikası ise, emperyalizmin saldırı hevesleri karşısında başlıca engeli oluşturmaktadır. Biz, NATO ile Varşova Antlaşmasını özdeşleştirmiyor, onları oluşturan ölkelerin sosyal doğasındaki farkları görüyoruz. Bununla birlikte İKP, as-kersel blokların bizzat varoluşunun, halkların kurtuluş ve sosyal ilerleme savaşımına zarar verdiğine inanıyor.

Öteki konuşmacıların sözlerinden, bu soruna başka bir yaklaşım odaya çıktı. S. Korakas şunları belirtti: Biz Yunanistan komünistleri sahte «iki süper devlet» ve «eşit uzaklık» konseptlerinin ıyüzünü açığa vurma görevine çok büyük önem veriyor. Bu konseptlerin tatarsızlığını ve barış davası için taşındıkları tehlikeleri göstermekle biz, savaş karşıtı hareketin

gelişmesi ve güçlenmesi için temel yaratıyoruz. Emperyalizmin barışsever güçleri parçalama, onların saflarında kargaşa yaratma denemlerini boş çıkartmak için savaş karşıtı harekete katılanları doğru yönlendirmek gerekiyor. Komünistlerin çalıştığı hareket, halkın yürüttüğü ağır savaşta yalnız olmadığına, büyük bir gücün, SSCB ve tüm sosyalist topluluğun ondan yana olduğuna inanıyor. Bu, yığınları yüreklendiriyor, onlara savaşımın utkan sonucuna inanç veriyor. Bu nedenle, antisovyetizmi püskürtmek, barışseverler hareketini güçlendirmenin koşuludur. Yunanistan'da sahte objektivizm konumlarından hareket edenler, «Moskova ajanı» sayılmaktan korkuyor, «eşit uzaklığı» propaganda ediyor, kendi politikalarıyla, istesin ya da istemesinler savaş karşıtı savaşımı zayıflatıyorlar.

Birçok konuşmacı, komünistlerin, Amerikan «Euroroketleri»nin yerleştirilmesi karşısında SSCB'nin almak zorunda kaldığı karşı önlemlerin anlamını açıklama çalışmalarını aktifleştirme gereğine işaret etti. Bu önlemler şimdiye kadar ya anlaşılmıyor, ya da barış koalisyonunun belirli çevrelerinde yanlış yorumlanıyor. G. Kwiatowski bu konuda şunları kaydetti: *FAC'ndeki barış hareketinde böylesi bir anlamazlık söz konusudur, ama biz ortaklarımıza sabırla şunu anlatıyoruz: Askersel-stratejik dengeyi korumak militarist, serüvenci çevrelerde üstünlük hayali sosyalist ülkelere karşı nükleer saldırıya geçip cezadan kurtulma olasılığı hayali bile beslenmemesi için gereklidir. Şimdi en başta Amerikan roketlerinin yerleştirilmesini durdurmak ve yerleştirilmiş olanları kaldırmak önemlidir. O zaman SSCB'nin yanıt önlemleri de otomatik olarak kaldırılacaktır. Yalnız DAC ve ÇSC'e yerleştirilen roketlere karşı savaşım hiçbir yarar vermeyecektir. Çünkü Batı'daki roketler korundukça, Doğu'dakiler de kalacaktır. Bununla birlikte biz, SSCB'nin ardıcıl olarak tam silahsızlanmadan, en başta nükleer silahsızlanmadan yana çıktığını, nükleer silahı ilk kullanan olmama yükümlüğüne kesinlikle uyduğunu vurguluyoruz.*

Konuşmacıların vurguladığına göre, barışsever güçler hareketinin saflarında, Batı Avrupa'ya Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine başlandıktan sonra yaşamın öne sürdüğü yeni gereksinimleri hesaba katarak değişik eylemler gerçekleştirmek gerektiği konusunda geniş bir görüş birliği vardır.

Tartışmanın tüm içeriği, savaş karşıtı bilincin kendiliğinden gelişmesinin kendi sınırları olduğunu gösterdi. Şöyle ki, komünistlerin savaş ve barış sorunlarını sınıfsal açıdan açıklama görevi, barış savaşçılarına seferber edici net belgeler hazırlamada, harekete ise açık bir doğrultu kazanmada yardımcı olacaktır. Tartışmaya katılanların kanısına göre, bu alanda görüş değiş tokuşunun sürdürülmesi ve deneyim birikimi, komünist partilerinin savaş karşıtı hareketteki rolünün artırılmasına ve bir bütün olarak barışsever güçler cephesinin güçlenmesine ve etkinliğinin yükseltilmesine yardım edebilir.

Büyük, tükenmez bir miras

Profesör Vadim Zagladin

*SBKP Merkez Komitesi  yesi, SBKP MK Uluslararası İlişkiler Seksiyonu
Başkanı Birinci Yardımcısı*

1984 yılının Eylül ayında, dünya komünistleri Uluslararası İşçi Birliği-Birinci Enternasyonal'in 120. yılını kutluyorlar. Birinci Enternasyonal'in kuruluğu, işçi sınıfının kurtuluğu savaşımlı tarihinde birçok dönüm noktası arasında özel bir yer tutmaktadır. «Birinci Enternasyonal (1864–1872) işçilerin sermayeye karşı devrimci saldırılarını hazırlamak için onların uluslararası örgütlenmelerinin temelini oluğuurdu.»⁽¹⁾ Gerçekten de İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan, Belçikalı, Polonyalı ve İrlandalı işçilerin 28 Eylül 1864 günü Londra'da St. Martin salonunda toplanmaları, uluslararası komünist hareketin doğuşunun bir habercisiydi.

Birinci Enternasyonal varlığını sadece 8 yıl sürdürdü. Ama bu yıllar fikirler, girişimler ve eylemlerle dopdolu yıllardı. Enternasyonal'in kurucusu, esinlendiricisi ve sürekli başkanı Karl Marks ve büyük arkadaşı Frederick Engels bunu «işçi sınıfının savaşımlı için gerçek  rg t »⁽²⁾ yapmak için ellerinden geleni yaptılar.

Uluslararası İşçi Birliği'nin çok yönlü çalışmaları, tükenmeyecek bir konudur. Bugün onun tarihine ilişkin birbiri ardısıra esaslı raporların, yazı ve polemiklerin ortaya çıkması raslantısal değildir.  rg tl  işçi sınıfı hareketinin attığı ilk adımların bizim için paha biçilmez deneyimlerini yansıtan bu tarih şimdi geçmişte kalmıştır. Ama birliğin çalışmaları ve fikirlerinden hiç tartışmasız hâlâ güncel olan çok şey var. Bu en başta onun *Enternasyonal* adı ile dile getirilen görüştür.

«Birliğin büyük amaçlarından biri, değişik ülkelerin emekçilerinin kendilerini sadece kardeş ve yoldaş olarak *hissetmelerini* değil, aynı zamanda böyle *davranmalarını* da sağlamaktı.»⁽³⁾ Birinci Enternasyonal'de Marks ve Engels'in yaptığı çalışmaların en önemli sonucunun proletaryanın uluslararası kardeşliğinin ideolojik ilkelerinin ve bu ilkelerin değişik ülkelerin işçi sınıflarının günlük savaşımlarına uygulanmasının formülasyonu olduğunu söylemek bir abartma olmayacaktır. *Proleter enternasyonalizmi*, Uluslararası İşçi Birliği'nden gelecek kuşaklara kalan temel mirastır ve 20. yüzyılın sonunda biz komünistler için temel bir  g t r.

Marks, Engels ve Lenin'in işçi sınıfı hareketinin devrimci bilimini oluğu-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 38, s. 302 (Ruşca).

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 33, s. 278 (Ruşca).

⁽³⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 195.

turmalarından bu yana, bu bilime düşman kampanyalarda, sınıf karşıtlarının bunun sonuçlarını çürütme ve bunun emekçi halk üzerindeki, tüm ülkelerin halkları üzerindeki artan etkisini azaltma girişimlerinde duraklamalar ya da aralar olmamıştır, bundan sonra olacağından da kimse emin olamaz. Bilimsel komünizmin en şiddetli saldırıya uğramış ve uğramakta olan sonuçlarından biri, proleter enternasyonalizminin devrimci teori, politika ve pratiğin köşe taşlarından biri olması tezidir.

Gerçekten de bunun tersi olabilir mi? Burjuva sınıfının, kendi yaşamı için kanı emekçi halkın bölünmüşlüğünden, parçalanmışlığından, onlar arasında düşmanlığı körüklemekten, halkları ve ulusları birbirine düşürmekten alan sınıf ideologları ve politikacıları proleter enternasyonalizmini en dehşet verici bir düşman olarak görüyorlar. Bu ideologlar ve politikacılar enternasyonalizmin «yapay» ve «kötü niyetli olduğunu, işçi sınıfı hareketi içine dışarıdan, Marksistler tarafından getirildiğini «kanıtlamak» için tüm güçleriyle çaba harcıyorlar. Böylece, bundan şu sonucu çıkarıyorlar: İşçi sınıfı enternasyonalizmden ne kadar çabuk vazgeçerse kendisi için ve insanlık için o kadar iyi olacaktır.

Ancak bu sonuç, dayandırıldığı nedenle kadar yanlıştır. Proleter enternasyonalizmi herhangi bir kimsenin bir icadının ürünü değildir. Ne teorik bir fantazinin ürünü ne de subjektif politik bir isteğin ürünüdür. Proleter enternasyonalizmi işçi sınıfının, işçi sınıfı hareketinin özünü ideoloji ve politikada yansıtan nesnel bir olgudur.

Gerçekten de, *birincisi*, işçi sınıfı tarihin ilk sömürülen sınıfıdır. Büyük çaplı makina sanayii ve kapitalizmin yarattığı dünya pazarı temelinde gelişen işçi sınıfı sadece bu nedenle bile uluslararası, enternasyonal bir sınıftır. Marks işçi sınıfının «sadece dünya tarihiyle var olabileceğini»⁽⁴⁾ belirtti.

İkincisi, tüm değişik biçimleriyle emeğin sermaye tarafından sömürüsü tüm ülkelerde özünde aynıdır. Bu, her yerde burjuvazinin proletarya tarafından artı değere el koyması konusudur. Lenin, işçilerin ekonomik konumlarının «ulusal değil, enternasyonal»⁽⁵⁾ olduğuna işaret ediyor.

Üçüncüsü, proletaryanın sınıf çıkarının temelini oluşturan şey, yukanda sözü edilen nedenden dolayı, tektir ve her yerde aynıdır. Bu da kapitalist egemenliğin ortadan kaldırılmasıdır. Marks şunu belirtti: «Emeğin kurtuluşu ne yereldir ne de ulusaldır, bu, çağdaş toplumda tüm ülkeleri kapsayan toplumsal bir sorundur.»⁽⁶⁾ Engels ise şunu belirtti: «Tüm ülkelerin proleterlerinin bir ve aynı çıkarı, bir ve aynı düşmanı, bir ve aynı savaşımı vardır».⁽⁷⁾

(4) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 3, s. 35.

(5) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 49, s. 324.

(6) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 445.

(7) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 2, s. 590.

Dördüncüsü, proletaryanın kuracağı toplum da özünde her yerde özel mülkiyetin egemenliği, en başta toplumsal ve ulusal baskı olmak üzere, tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılacaktır.

Başka bir deyişle, işçi sınıfı, proletarya, gerçek anlamda kozmopolit sermaye tarafından sömürülen enternasyonal bir sınıftır. Ancak ulusal müfrezelerinin birlikte çabalarıyla bu sömürüye karşı savaşarak özgörevini yerine getirebilme yeteneğine sahiptir. 19. yüzyılın sonlarında Engels şunu yazdı: «Uluslararası proletarya ordusu biçimleniyor ve gelecek yeni yüzyıl onu utkuya ulaştıracaktır.»⁽⁸⁾ Çeyrek yüzyıldan biraz fazla bir süre sonra Lenin, emperyalizmin «uluslararası çapta birleşmiş sermaye ile uluslararası işçi sınıfı arasındaki uzlaşmaz çelişkiyi öne çıkardığını»⁽⁹⁾ belirtti.

Doğal olarak işçi sınıfının ve onun savaşımının uluslararası özelliği, işçi sınıfı hareketinin ideolojisi ve politikasında tam bir ifadesini bulmaktadır. Bu ifade *proleter enternasyonalizmi* olmuştur.

Birinci Enternasyonal'in belgelerinde ve Marks ve Engels'in Birinci Enternasyonal'in çalışmalarıyla ilgili yapıtlarında proleter enternasyonalizminin iki bileşeni açıkça görülebilir: Enternasyonalist ideoloji ve enternasyonalist politika.

Engels şunu yazdı: «Ana nokta... yurtsever şovenizmin yükselmesine hiçbir şekilde izin vermeyen, gerçek enternasyonal ruhu korumaktır.»⁽¹⁰⁾ Başka bir deyişle, proleter enternasyonalizminin *ideolojisi*, değişik ülkelerden ve uluslardan emekçilerin bölünmüşlüğüne «haklı» gösteren burjuva milliyetçi ideolojisine keskin karşıdır. Marks şunu belirtti: «*Burjuvazi kendi erkini sürdürebilmenin gerçek sırrının bu bölünme olduğunu bilmektedir.*»⁽¹¹⁾

Sonuçta, proleter enternasyonalizmi *politika* tüm ülkelerin işçi sınıfı hareketinin dayanışmasını güvence altına alan bir politika. Marks 1872 yılında şöyle diyordu: «Yurttaşlar, Enternasyonal'in temel ilkesini, dayanışma ilkesini ele alalım. Bu canlı ilkeyi tüm ülkelerin emekçi halkları arasında güçlü bir temele oturttukça kendimiz için belirlediğimiz amaca ulaşabiliriz.»⁽¹²⁾

Proleter enternasyonalizminin ideoloji ve politikasının özü bugüne dek değişmeden kalmıştır. Gerçekte bu, enternasyonalizmin temelini, onun belirleyici ilkelerini ve hareket noktalarını kapsamaktadır.

Ancak, şu açıktır ki, zaman geçtikçe enternasyonalizmin içeriği, temel

⁽⁸⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 22, s. 496.

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 25, s. 264.

⁽¹⁰⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 18, s. 500.

⁽¹¹⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 437.

⁽¹²⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 18, s. 155.

ilkeleri de gelişti ve zenginleşti. Bu süreç iki ana doğrultuda oldu. Her şeyden önce, *uluslararası işçi sınıfı hareketinin değişik kolları arasındaki ilişkiler açışından proleter enternasyonalizminin içeriği zenginleşti.*

Uluslararası Işçi Birliği kurulduğunda enternasyonalizm proletaryanın en bilinçli güçlerinin «değişik uluslardan ve ülkelerden işçilerin birbiri ile hâlâ bağı olmayan hareketlerinin ivedilikle birleştirilmesi» ⁽¹³⁾ için savaşta kararlılığını dile getiriyordu. Daha sonra yüzyılın ikinci yarısı boyunca, Marks ve Engels'in etkisi ve çoğu kez doğrudan katılımlıyla bazı ülkelerde bilimsel komünizm bayrağı altında devrimci proleter partiler doğdu. O zamandan bugüne dek, proleter enternasyonalizmi işçi sınıfının Marksist-Leninist partileri arasındaki ilişkilerin temelini oluşturmaktadır.

1917 yılında Rusya işçi sınıfı erki ele geçirdiğinde proleter enternasyonalizminin içeriğinin gelişmesinde yeni bir aşama oldu. Enternasyonalizm ruhu Sovyet devletinin izlediği politikaların içine işlemişti. O zamandan buyana, öteki ülkelerin utkan işçi sınıfı ve emekçi halkı arasındaki ilişkiler ve karşılıklı destek, proleter enternasyonalizminin eksenini, içeriğinin temel bileşenini oluşturdu.

Dünya sosyalist sisteminin kurulmasından sonra enternasyonalist politika işçi sınıfının erkte olduğu ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesinde en önemli ögelerden biri olmuştur. Hem hkmetler arasındaki karşılıklı ilişkiler alanında, hem de yönetici komünist ve işçi partileri, yığın örgütleri, iş kollektifleri arasındaki ilişkilerde dayanışma ve yoldaşca karşılıklı yardımı, tam eşitlik ve birbirinin egemenliğine saygıyı içeren bu ilişkilerin ilke ve normları sosyalist enternasyonalizm adını taşıymaktadır. Bu, Birinci Enternasyonal'in faaliyetinde simgeleşen fikirlerin daha da geliştirilmesi anlamına gelmektedir.

Hiç kuşkusuz, işçi sınıfı hareketinin sürekli büyümesi, uluslararası işçi sınıfı hareketinin değişik müfrezeleri ve onların politik öncüleri arasındaki ilişkilerin temelini oluşturan proleter enternasyonalizminin içeriğinin yenden zenginleşmesine yol açacaktır.

Proleter enternasyonalizminin içeriği *işçi sınıfının proleter olmayan bağlaşıklarıyla ilişkileri* doğrultusunda da zenginleşti. Bu ilişkiler de işçi sınıfı ve onun partilerince kararlı enternasyonalist ilkelere dayandırılmaktadır. .

Daha Birinci Enternasyonal döneminde Marks ve Engels işçi sınıfı ve proleter olmayan yığınların kurtuluş hareketleri arasındaki ilişkiler sorununu bütünsel olarak görmüşlerdi. Bu en başta işçi sınıfı hareketinin ulusal kurtuluş hareketine, kapitalizmin sömürgecilik sistemine karşı savaşanlara karşı tavrı sorunudur. Bu sorunun yanıtı Marks ve Engels için

(13) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 446.

açıklı: İşçi sınıfı tartışma götürmez bir biçimde ulusal kurtuluş için savaşıları destekleyecekti. Marks ve Engels için işçi sınıfının ulusal kurtuluş hareketiyle dayanışması enternasyonalizmin ideoloji ve politikasının ana ögesi idi.

20. yüzyılın başlarında ulusal kurtuluş hareketlerinin utanç verici sömürgecilik sistemine karşı geniş bir cephe boyunca harekete geçmeleri bu sorunun önemini artırdı. Devrimci sürecin düzeyindeki yeni gelişme ve ulusal kurtuluş için savaşanların artan rolü karşısında Lenin, proleter enternasyonalizminin içeriğini daha da zenginleştiren ünlü sloganı formüle etti: «Tüm ülkelerin işçileri ve tüm ezilen halklar, birleşin!»⁽¹⁴⁾

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ulusal kurtuluş hareketi utkan ulusal kurtuluş devrimleri düzeyine yükseldi. Başka demokratik yığın hareketleri ortaya çıktı ve bunlar arasında nükleer savaş tehlikesine karşı halkların hareketi de vardır. Değişen durumu gözönüne alan tüm dünya komünistleri, işçi sınıfının kendi bağlaşıklarına yönelik politikaya ilişkin olarak proleter enternasyonalizmi ilkesinde biraz daha derinleşmeyi yansıtan yeni bir çağrı formüle ettiler: «Sosyalist ülkelerin halkları, işçiler, kapitalist ülkelerdeki demokratik güçler, bağımsızlığına yeni kavuşmuş halklar ve ezilenler, emperyalizme karşı, barış için, ulusal kurtuluş, toplumsal ilerleme, demokrasi ve sosyalizm için ortak savaşında birleşin!»⁽¹⁵⁾

Başka bir deyişle, bugün işçi sınıfı enternasyonalizminin içeriği, bir yandan sosyalist ülkeler halkları ve sosyalist olmayan dünyanın işçi sınıfı da dahil, işçi sınıfı hareketinin kendi müfrezeleri arasında dayanışmayı, öte yandan da uluslararası işçi sınıfı hareketi ile emperyalizme karşı tüm savaşanların dayanışmasını kapsamaktadır.

Çok sayıda ve değişik kurtuluş ve demokratik hareketlerin ortaya çıkmasıyla ve yeni yeni sosyal grupların ve katmanların antiemperyalist ve savaş karşıtı savaşıma katılmalarıyla zaman zaman proleter enternasyonalizminin miadını doldurduğu, gereksiz olduğu yolunda görüşler işitiliyor. Kimileri de bu koşullarda emperyalizme karşı barış için savaşanları da içerecek yeni bir enternasyonalizme gereksinim olduğunu söylüyor.

Kuşkusuz, bugün gerçekten de hangi sınıftan olursa olsun, politik ve öteki görüşlerine bakmaksızın, emperyalizme karşı tüm savaşanlar arasındaki dayanışma ve ilişkiyi güçlendirmek gereklidir. Komünistler böylesi bir dayanışmanın gerekliliğini sürekli olarak belirtiyorlar.

Ancak bu, hiç bir biçimde yeni koşullar altında proletarya enternasyonalizminin önemini, varoluş nedenini yitirdiği anlamına gelmez.

⁽¹⁴⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 42, s. 71.

⁽¹⁵⁾ Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısı, Moskova, 1969. Prag, 1969, s. 43.

Öte yandan, antiemperyalist, savaş karşıtı savaşıma tüm katılanlar arasında dayanışmanın öneminin çok büyük olmasına karşın, bunun içeriği sınırlıdır. Sadece bir örnek verelim. Savaşa karşı aktif bir tutum alanların çoğu, emperyalizme karşı ardıcıl olmaktan çok uzaktır ve hatta bunların çoğu maceraya eğilimi olmayan belli emperyalist çevrelerin çıkarlarını temsil etmektedir. Bunların tutumlarının çelişkili olmasında ve kimi durumlarda belirsiz olmasında şaşılacak birşey yoktur.

Antiemperyalist ve savaş karşıtı savaşım kendisi için gerekli olan kararlılık ve dinamizmi işçi sınıfının ve onun öncüsü politik örgütlerin ve sendikaların katılımından almaktadır. Özünde, işçi sınıfı hareketinin değişik müfrezelerinin biraraya gelmesi, antiemperyalist ve savaş karşıtı hareketin tüm öteki katılanları (onlar farkında olsun ya da olmasın) biraraya getiren bir temeldir. Bir başka deyişle, işçi sınıfı hareketinin dayanışması, emperyalizme ve savaşa karşı eylem yürüten tüm öteki güçlerin dayanışmasının temelidir. Bu temeli ortadan kaldırmak, hiç kuşkusuz, bu güçler arasındaki işbirliğinin etkisini, amaçlarının netliğini ve militanlıklarını zayıflatmak anlamına gelecektir.

Öte yandan, bugün proletarya enternasyonalizminin gerekliliğini reddetmek, gerçekte işçi sınıfının tarihsel rolünü küçük görmek, hatta reddetmek anlamına gelir. Gerçekten de, proleter enternasyonalizminin geleceği üzerine tartışma işçi sınıfı hareketinin bugün kendi rolüne sahip olup olmadığı, Marks, Engels ve Lenin'in işçi sınıfının tarihsel övgörevi üzerine varsayımlarının şimdi doğru olup olmadığı üzerine tartışmanın bir parçasıdır. İşte asıl bu nedenle, bilimsel komünizmin görüşlerine, proletarya hareketinin ülkelerine bağlı olanlar, proleter enternasyonalizminin tarihsel rolünü, varoluş nedenini kaybettiği yolundaki görüşleri kabul edemezler.

Enternasyonalizm ve uluslararası dayanışma bugün eskiyle kıyaslanamayacak kadar büyük bir öneme sahiptir. Bunun nedeni nedir?

Her şeyden önce şimdi insanlığın tüm toplumsal üretimin enternasyonalleşmesinde yeni bir aşamaya girdiğini vurgulamak gerekir. Bu, *birincisi*, son birkaç on yılda bilimsel-teknik devrim nedeniyle dünya ekonomisinin artan ölçüde enternasyonalleşmesinde görülmektedir. Burada söz konusu olan sosyalist ekonomik bütünleşme, değişik toplumsal sistemli ülkeler arasında ekonomik işbirliğinin artması ve dünya kapitalist ekonomisinin enternasyonalleşmesidir (bütünleşme, çokuluslu şirketler vb.).

Lenin'e göre «ekonomik yaşamda ve genel olarak politika, bilim vb. alanlarında enternasyonal birliğin yaratılması «yönündeki eğilim, işçi sınıfı hareketinin eylemlerine «proleter enternasyonalizmi ilkesinin»⁽¹⁶⁾ güçlenmesi biçiminde yansımaktadır. Şimdi dünyanın değişik bölgelerin-

⁽¹⁶⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 24, s. 124.

deki sınıf savaşımının karşılıklı etkileşmesinde belirgin bir genişleme ve bu savaşın enternasyonalleşmesi söz konusudur. Bu, değişik ülkelerde işçi sınıfının aynı konularda ve aynı zamanda eyleme geçmelerinde, işçi sınıfı hareketinin değişik müfrezelerinin uluslararası dayanışmasının artmasında da görülmektedir (çok uluslu şirketlere karşı savaşım da dahil).

İkincisi, toplumsal yaşamın enternasyonalleşmesinde yeni ve daha üst bir aşamaya varış global sorunlar denen sorunların, yani insanlığın yazgısını etkileyen, insanlığın toplumsal ilerleme yolunda yürüyebilmesi için çözmesi gereken sorunların keskinleşmesinde görülmektedir.

Bu sorunların en merkezinde duran sorun, elbette dünyayı termonükleer bir yıkımdan kurtarma sorunudur. Bu sorunun yalnızca tek bir ülkenin eylemleriyle çözülemeyeceği besbellidir. Konstantin Çernenko'nun belirttiği gibi, «bütün öteki evrensel sorunlar gibi, savaş ve barış sorunları da, kendi başına bir varlığa sahip değildir. Bu sorunlar, dünya ölçüsündeki sosyal çelişkilerden, sınıf savaşımının gelişmesinden ayrılmaz.»⁽¹⁷⁾ Başka bir deyişle, barışı koruma, savaş tehdidini uzaklaştırma gibi temel sorunun çözümü, işçi sınıfı hareketinin varolan bütün müfrezelerinin, en başta bütün komünist partilerinin canla başla karşılıklı uluslararası eylemini gerektirir.

Yeni ABD füzelerinin Avrupa'ya yerleştirilmesinin, savaş tehdidine karşı özellikle önemli bir direniş cephesi durumuna geldiğini üstüne basa basa vurgulamak isterim. Barışı savunan herkes bunu kabul ediyor. Avrupa bu savaşımın beyinciği durumundadır.

Dahası, Avrupa'da savaş tehdidine karşı savaşımın, insanlığı kurtarmak için süregelen kavganın bütün öteki cephelerinden hiçbir biçimde yalıtılmış olmadığı da apaçık ortadadır. Avrupa'daki komünist ve işçi partileri, bir yandan emperyalizme karşı dünyanın öteki bölgelerinde savaşan halklarla dayanışmayı görev sayıyorlar, bir yandan da bu halkların kendi barış savaşımalarıyla gösterdikleri dayanışmaya yüksek bir değer biçiyorlar. Latin Amerika, Asya ve Afrika'daki kardeş partiler de, kendi paylarına, savaşımalarında Avrupa halklarının artan dayanışmasına güveniyorlar. Bütün kutalardaki ülkelerde, savaş ve saldırı güçlerinin ancak antiemperyalist cephenin bütün müfrezelerinin ortak eylemleriyle gemlenebileceği konusunda gittikçe gelişen bir anlayış olduğunu söyleyebiliriz.

Enternasyonalizmin anlam ve önemi, barış dışındaki öteki sorunlarda da artıyor. Bunlar, yine aynı şekilde evrensel dediğimiz sosyal-ekonomik sorunlar, nüfusa ve çevreye ilişkin sorunlardır. Varşova Antlaşması Örgütü'nün Politik Bildirgesi'nde belirtildiği gibi, üretim güçlerinin, bilim ve

⁽¹⁷⁾ Konstantin Çernenko, Halk ve Parti Tek Bir Bütündür, Yazı ve Konuşmalarından Seçmeler, Moskova, 1984, s. 459 (Rusça).

teknolojinin şimdiki gelişme düzeyi, bu sorunların üstesinden gelmeyi olanaklı kılıyor.⁽¹⁸⁾ Burada da, işçi sınıfının, bütün ülkelerdeki işçi sınıfı hareketinin aktif ve girişimci katılımına gerek olduğu besbellidir.

Üçüncüsü, çağdaş dünyada sosyal yaşamın gitgide enternasyonalleşmesi, sosyalizme ve ulusal kurtuluş hareketine karşı çabalarını birleştirmeye yollarını arayan tekelci sermayenin politikasına da yansıyor.

Emperyalist güçler, şimdi tüm bir uluslararası bağlantılar sistemi kurmuş ve yürürlüğe koymuş bulunuyorlar. Bunlar emperyalizmin askersel blokları, özellikle kurulduğundan bu yana değişik ülkeler emperyalizminin karşı devrimci eylemlerini koordine etme aracı olarak işgören NATO blokudur. Bunlar, Avrupa'da ve dünyanın öteki bölümlerinde yine bu amaçlarla kullanılan değişik bütünleşme organlarıdır. Bunların arasına, daha önceleri yalnızca ekonomik sorunları ele almak amacıyla toplandığı söylenen, şimdi askersel ve politik konuları da ele alan ve aslında belli-başlı uluslararası sorunlarda koordinasyon amacı güden, önde gelen kapitalist ülkeler yöneticilerinin belli aralıklarla düzenledikleri konferansları da katmak gerekiyor. Burjuva partilerinin dünya ölçüsündeki kuruluşları da bunlar arasındadır.

Son birkaç yıl içindeki gelişmeler, burjuvazinin tek tek her kapitalist ülkede zayıfladıkça, uluslararası olanaklarına, uluslararası bağlarına daha çok bel bağlamaya çabaladığını açıkça gösteriyor. Hangi ülkeyi alırsanız alın: Ciddi bir devrimci değişme, hatta yalnızca derin demokratik nitelikli bir değişme durumunda, sermayenin uluslararası bağlaşıklığı hemen, hiçbir dolaylı yola başvurmada müdahale ediyor. Şili, Portekiz, Ortadoğu ve Güney Amerika örnekleri bunu gösteriyor.

Emperyalist güçlerin uluslararası bağlantılarını örgütlemeye Birleşik Amerika özellikle aktif davranıyor. Politik ve ekonomik baskılara başvurarak, bütün öteki yöntemlerin, bu arada CIA kanallarının kullanılmasına varıncaya kadar, bu yönde atılan bütün adımların gerisinde Birleşik Amerika vardır. Çok çeşitli nitelikler taşıyan emperyalistler arası çelişkilerin varlığına, bunların derinleşmesine rağmen, sosyalizme ve kurtuluş hareketlerine karşı emperyalizmin şimdiki azgın eylemlerinin birleştirilmesi çabaları, özünde yalnızca sermayenin ortak sınıf çıkarlarından değil, en başta ABD emperyalizminin dünyada üstünlük kazanma tutkusunun zorlamasıyla kendini gösteriyor.

Uluslararası işçi sınıfı hareketinin, sosyal yaşamın enternasyonalleşmesinin yeni aşamasından buna eş düşen gerekli sonuçları çıkarmak zorunda olduğu apaçık ortadadır. İşçi sınıfı hareketi, sınıf hısmının uluslararası alandaki birliğine, emperyalizmin militarist, saldırgan güçlerinin barış için tehlikeli planlarına karşı yığınları seferber edebilecek, ortak,

⁽¹⁸⁾ «Pravda», 7 Ocak 1983.

güçlü bir karşı taarruz çevresinde onları toparlayabilecek güçlü, iyi planlanmış ve uluslararası düzeyde koordine edilmiş eylemlerle karşı koymak zorundadır.

Demek ki, enternasyonalizmin, işçi sınıfının enternasyonalist dayanışmasının anlam ve önemi daha da artmıştır. Nesnel nedenlerle artmaya da devam etmektedir. Bunu bizim sınıf hasımlarımız da görüyorlar.

1970'li yılların ortalarından bu yana, emperyalist güçlerin proleter enternasyonalizmine karşı eylemlerinin özellikle canlanması hiç de raslantı değildir. «Niye tam da bu zamanda?» diye sorulabilir. Bu dönemde olayların gelişmesine bakarsak, bunun niye böyle olduğunu görmek zor olmayacaktır. 1970'li yılların başlarında halkların Vietnam ve Şili'ye destek için ayağa kalkışına tanık olundu. Proleter enternasyonalizminin doğrudan ete kemiğe bürünmüş biçimi olarak yayılıp gelişen dayanışma hareketi, emperyalist kampta karışıklığa ve alarm zillerinin çalmasına yol açtı. Emperyalistler, doğal olarak bunu, dünyanın pek çok bölgesinde kendi egemenliklerine karşı artan bir tehlike, elle tutulur bir ağırlık kazanan bellibaşlı bir güç olarak gördüler. Ve bu harekete yanıt olarak emperyalizm, proleter enternasyonalizmine karşı, onu kardeş partilerin bağımsızlığına düşman diye niteliyerek, bir kampanya başlattı.

Emperyalizmin, proleter enternasyonalizmine karşı saldırıları günümüzde de gevşemiş değildir. Bu saldırının, emperyalizmin sosyalizme, tüm kurtuluş hareketine, komünistlere karşı «haçlı seferi»nin bellibaşlı bir bileşeni olduğu bugün apaçık ortaya çıkmıştır. Bu, günümüzde antikomünizmin bellibaşlı bir bileşenidir.

Marks, Engels ve Lenin'in proleter enternasyonalizmi konusundaki öğretisinde temel önemi olan bir vargı şudur: Komünist Partisi, yani eylemleri bilimsel komünizm ilkelerine dayanan parti, enternasyonalizmin ideoloji ve politikasının en tutarlı savucusu olabilir ve olmalıdır. Parti, proleter enternasyonalizmi ilkelerini etkin olarak yaşamıya geçirilmesini sağlayan güç olabilir ve olmalıdır. Marks ve Engels, komünistlerinin rolünün en başta, «değişik ülkeler proleterlerinin ulusal savaşlarında, her çeşit milliyetten bağımsız olarak, tüm proletaryanın ortak çıkarlarını göstermek ve bunu öne çıkarmak» olduğunu yazdılar. İkincisi, «İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımının geçmek zorunda olduğu gelişmenin değişik aşamalarında, komünistler daima ve her yerde hareketin bir bütün olarak çıkarlarını temsil ederler.»⁽¹⁹⁾

Uluslararası İşçi Birliği, bu ilkeleri pratik politikaya geçirmeye başlayan tarihte ilk örnekti. Birliğin enternasyonalist eylemleri, bugüne dek komünistler için örnek olma niteliğini koruyor.

(19) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 437.

Başlangıçta, İkinci Enternasyonal partileri de aynı şekilde, Marks ve Engels'in öğretisine bağlı olduklarını ilan ettiler. Ama, hepimizin bildiği gibi, kuruluşundan hemen sonra, bu partilerin yöneticilerinden çoğunun Marksizm'den, en başta proleter enternasyonalizminden uzaklaşma eğilimi gösterdikleri ortaya çıktı. İşçi sınıfı hareketi liderlerinin dönekliliğini eleştiren Marks ve Engels, enternasyonalizmden uzaklaşan partilerin hem özerlerinden çok şey, hem de proletaryanın gerçek anlamda devrimci örgütleri sayılma hakkını yitirdiklerini açıkça belirttiler. Birinci Dünya Savaşı sırasında İkinci Enternasyonal'in çöküşü, enternasyonalizmden kaçışının, alçaltıcı başarısızlıklara yol açtığını, işçi sınıfı hareketine köklü zararlar verdiğini, sonunda halklar arasında savaşı planlayan ve bunu başlatanlarla suç ortaklığı anlamına geldiğini inandırıcı bir biçimde gösterdi.

Marksizm'i çarpıtan oportünistlere Lenin'in şiddetle çatması hiç de rasgele değildi. Lenin, işçi sınıfının devrimci partilerini sürekli olarak işçilerin uluslararası birliğine özen göstermeye,⁽²⁰⁾ yalnız kendi ülkelerinin değil, aynı zamanda bütün halkların çıkarlarını, evrensel özgürlük ve ulusların eşitliğinin çıkarlarını düşünmeye çağırırdı.⁽²¹⁾

Marks ve Engels'in görüşlerine şaşmaz biçimde bağlı olan Lenin, 1903'te kurduğu Bolşevik Partisi'ni ta baştan proleter enternasyonalizmi ideolojisi ve politik ilkelerine sarsılmaz bir bağlılığa yöneltti. 80 yıllık tarihi boyunca SBKP, bu bayrağı onurla yükseklerde taşıdı. «Biz Sovyet komünistleri, proleter enternasyonalizminin savunulmasını her Marksist-Leninistin kutsal görevi sayıyoruz.»⁽²²⁾

Geçmiş deneyim ve son yılların olayları, işçi sınıfı hareketinin, en başta onun politik, devrimci öncüsünün birlik ve işbirliği ile, barışı koruma ve pekiştirme savaşımının başarıları ve gerilemeleri arasında doğrudan bir bağ bulunduğunu hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanıtladı. Bunu hatırd tutarak, kardeş partiler uluslararası düzeyde geniş ölçüde işbirliği yapıyorlar, karşılıklı eylemlerini yetkinleştirip güçlendiriyorlar. Bununla birlikte, bana öyle geliyor ki, şimdiki durum, komünistlerin dayanışması konusunda, onlardan yeni ve daha yüksek istemlerde bulunuyor. Bu, yukarıda sözünü ettiğimiz topyekün uluslararası durumdan, komünistlerin karşı karşıya bulunduğu özgül sorunlardan doğuyor.

Kimi durumlarda belirli güçlükler yaratan bu sorunlardan biri, işçi sınıfı ve onun örgütlerinin uluslararası görevlerinin çapının büyümesiyle, onun ulusal görevlerinin çapının artması, her partinin çalışmasında belirgin bir biçimde ulusal yanların daha da ağırlık kazanmasının eşgitmesidir. Bir dizi nesnel nedenden ötürü bu böyle oluyor.

⁽²⁰⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 49, s. 324.

⁽²¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 30, s. 44-45.

⁽²²⁾ SBKP'nin 25. Kongre Belgeleri, Moskova, 1976, s. 31.

Birincisi ve en başta geleni, ulusal kurtuluş savaşının yükselmesi, her yerde doğal olarak ulusal duygularda bir yükselişe ulusal öz-bilinçte bir yükselişe yol açmakta olmasıdır. Bu savaşın ön saflarında olan komünist partileri de, politikaları ve tüm eylemlerinde bu süreci elbette yansıtmaktadırlar.

Dahası, tarihte, hep olageldiği gibi, sosyal yaşamın artan ölçüde enternasyonalleşmesine bununla koşut olarak ulusal duygular ve çıkarlarda belli bir canlanma eşlik etmektedir. Kapitalizmde bu süreçler uzlaşmaz bir biçimde, kimi milleyetlere boyun eğdirme, kimi ülkelerin ötekilerce sömürülmesi yoluyla ortaya çıktığı için bu daha da bir vurgu kazanıyor.

Başka önemli bir durum da, zaman geçtikçe, komünistlerin kendi ülkelerinde gitgide artan bir etki kazanmalarıdır. Bu, eşitsiz bir süreçtir. Bununla birlikte bu süreç hız kazanmakta ve bugün komünist partileri pek çok ülkede ulusal güç olarak tanınır duruma gelmektedir. Ve gerçekten yurtsever bir güç olarak komünistlerin kendi ülkelerindeki sorunlara, ulusal sorunlara en yakın dikkati göstermek zorunda oldukları bellidir.

Komünistlerin ele almak zorunda kaldıkları her ulusal sorunun nesnel bir niteliği olmadığını da hatırdı tutmak gerekiyor. Bu sorunların bir bölümü burjuvazinin yarattığı ve yapay olarak şişirdiği sorunlardır. Bununla birlikte, bir komünist partisi, bu sorunlar varolduğu ve halkta kaygı uyandırdığı sürece, bunları ele almaya ve çözümüne katılmaya göz kappayamaz.

Son yıllarda kardeş partiler kendi halklarının ulusal çıkarlarını savunmada, dıştan baskılara, özellikle ABD emperyalizmine karşı direnişi örgütlemeye dikkati çeker ölçüde aktif duruma gelmişlerdir. Komünistler savaşımalarında barışı yüksekte tutma enternasyonalist amacıyla kendi halklarının ulusal çıkarlarını savunmayı birleştiriyorlar. Bu, kardeş partilerin kendi ülkelerinde halk arasında konumlarını güçlendirmelerine, tutarlı bir demokratik platformda sözkonusu ülkedeki bütün demokratik güçleri birleştirme sürecinin kolaylaşmasına yardımcı olmaktadır.

Komünistlerin ulusal görevlerinin çapının büyümesinin onların enternasyonalist görevlerinin öneminde belirli bir azalma anlamına gelip gelmediği bazen soruluyor. Dünya sosyalizmiyle, genel olarak kurtuluş hareketiyle aktif dayanışma, öteki politik güçlerle bağlarında partinin konumunun zayıflamasına yol açmayacak mıdır?

Elbette sınıf düşmanı, komünist partisinin kendi ülkesindeki konumunu zayıflatma amacıyla, komünistler arasında, uluslararası işbirliğine, özellikle onların sosyalist ülkelerdeki kardeş partilerle işbirliğine hep atıfta bulunageldi ve bulunagelecek. Bununla birlikte, uzun erimde, yaşamın kendisi hep şunu gösteregelmiştir: Açıkça ve ustaca geniş uluslararası bağları sürdüren, tutarlı bir antiemperyalist, devrimci dayanışma doğ-

rultusu izleyen partiler, kendi ülkelerinde kendi konumlarını zayıflatmıyor, tam tersine bu konumları, öteki politik güçlerle diyaloglarını daha da güçlendiriyor.

Aslında, bu gayet doğal da. Pratiğin kanıtladığı çok iyi bilinen bir gerçek şu: Eğer şu ya da bu partinin ulusal konumları onun uluslararası görevlerini başarıyla yerine getirmesinin doğal ve kilit önkoşulu ise, partinin uluslararası alanda aktif enternasyonalist tutumu da, onun kendi ülkesinde konumlarını güçlendirmesinin vazgeçilmez koşuludur.

Daha Birinci Enternasyonal döneminde, aslında bir anlamda bu savaşımın dış koşulları hesaba katılmadıkça devrimci savaşım yürütmenin olanaksızlığı ortaya çıkmıştı. Paris Komünü'nün başına gelenler bunu açıkça gösterdi. Barış ve sosyalizm için savaşımın gerçekten dünya çapında bir nitelik kazandığı günümüzde, her partinin kendi ulusal toprağında çalışmasının başarısı için enternasyonalist dayanışma özellikle önemlidir. Elbette bir parti başkalarıyla dayanışma sorununda kendisi tutarlı ve ilkeli olduğu ölçüde, başkalarının dayanışmasına güvenebilir. Marks, Engels ve Lenin'in sürekli vurgulayageldiği bu olmuştur.

Enternasyonalist dayanışma ilkelerinin komünistlerce pratik uygulanmasıyla bağlantılı olarak zaman zaman şöyle bir soru da soruluyor: Komünistlerin içinde çalıştıkları koşulların artan ölçüde çeşitliliği, dünya ölçüsünde partilerin karşılıklı eylemini engelleyici bir durum yaratabilir mi?

Gerçekten, devrimci savaşımın koşulları artan ölçüde bir çeşitlilik gösteriyor. Bu, gözönüne alınmalıdır. Strateji ve taktiklerde belirli kalıplardan sakınma konusunda Lenin'in öğüdü, özellikle günümüzde büyük bir önem taşıyor. Her parti, yaşam ve faaliyetinin içinde bulunduğu koşulları dikkatle hesaba katarak, kendi politik doğrultusunu bağımsız olarak çizer. Ama koşullarının çeşitliliği, bundan böyle komünist partilerinin eylemlerinin uluslararası eşgüdümüne, enternasyonalizmin pekiştirilmesine herhangi bir gerek ya da pratik olanaklar bulunmadığı anlamına gelmez.

Bu bağlamda, Lenin'in tam da yerinde olan şu sözlerini hatırlayalım: «...Yerel koşullarda her zaman çeşitlilik olacaktır; bir bölgedeki işçi sınıfının koşullarında, başka bir bölgeyle kıyaslanırsa, hep farklar olacaktır; ve son olarak, aktif yerel işçiler arasında görüşler açısından hep belirli bir yan olacaktır; tam da bu çeşitlilik, hareketin canlılığının, onun sağlıklı büyümesinin kanıtıdır... Bölünmüşlük ve örgütsel zayıflık, bu çeşitliliğin zorunlu sonucu değildir. Sürekliliğin sağlanması ve hareketin birliği, hiçbir biçimde çeşitliliği dışlamaz, tersine bunun için çok daha geniş bir arena ve daha serbest bir eylem alanı yaratır.»⁽²³⁾

⁽²³⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 4, s. 323–324.

Komünistlerin günümüzde karşı karşıya bulunduğu bellibaşlı bir sorun, demek ki, partilerinin çalışmasında ulusal ile enternasyonalî birleştirmek-tir. Bu, eski bir sorun gibi görünüyor. Ama her aşamada yeni bir anlam ve önem kazanıyor. Bugün bu anlam ve önem geçmişte olduğundan çok daha ivedi ve yakıcıdır.

Geçerken, «birleştirme» sözünün anlamını açmak gerekiyor. Sanırım, bu, her partinin çalışmasında enternasyonal ve ulusalın *organik olarak birleşmesi* şeklinde anlaşılmalıdır. Gerçekten, *enternasyonal, uluslarüstü* bir şey demek değildir. Ulusal gelişmenin belirgin yanlarını dikkatle he-saba katmayı öngörür.

Öte yandan, son çözümlemede, enternasyonal alanın önde geldiğini unutmamak gerekiyor. Marks ve Engels'in belirttiği gibi, proletaryanın sınıf savaşımı «biçim olarak» ulusal, öz olarak ise enternasyonaldir. Ana, belirleyici olan etmen de budur. Her partinin enternasyonal ve ulusal görevi, içiçe geçmiştir.

Ulusal ve enternasyonalin başlı başına organik geçişimi dünyadaki olayların gerçek gidişi temelinde ortaya çıkan nesnel bir sorundur. Bu-nunla birlikte, bu sorunu, parti, onun yönetimi, yani öznel etmen yanıtlamalıdır. Burada da, komünistlerin muazzam, gerçekten tarihsel bir sorumluluğu vardır.

☆

Uluslararası İşçi Birliği'ni açış konuşmasında Marks şöyle diyordu: «Geçmiş deneyim, değişik ülkeler emekçileri arasında varolması ve on-ları kurtuluşları için savaşımalarında birbirlerine sağlam destek vermeye teşvik etmesi gereken kardeşçe birliği gözardı etmenin, onların birbirin-den kopuk çabalarının genel yenilgisiyle cezalandırıldığını gösterdi.»⁽²⁴⁾ Günümüzün deneyimi, bu sonucu daha da açık ve zorunlu biçimde doğ-ruluyor. Bu deneyim, eğer komünistler uluslararası bir nicelik, birleşik enternasyonal bir güç olarak hareket etmeyi sürdürürlerse, uluslararası düzeyde ve kendi ülkelerinde günümüzde sınıf savaşımındaki görevlerini başarıyla yerine getirebileceklerini gösteriyor.

İlk olarak Marks ve Engels'in işleyip geliştirdiği proleter enternasyo-nalizmi ilkeleri, bütün insanlığın tarihsel ilerleme davasına güvenilir bir biçimde hizmet ediyor. Dünya komünistlerinin bu ilkelere bağlılığı, bütün halklara, bütün insanlığa çok şeyler verdi. Dünya olaylarında Marksist-Leninist partilerin enternasyonalist çizgisi, dünya devrimci sürecinin iler-

⁽²⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 10–11.

lemesini sağlamada, barış için halkların savaşının başarılarda can-alıcı bir öneme sahip oldu.

Lenin, «önümüze koyduğumuz büyük amacı başarmak, bütün gerçek devrimcilerin sağlam ve içten birliğini korumak için» ⁽²⁵⁾ bütün gücümüzü ve coşkumuzu kullanmanın zorunlu olduğunu söyledi. Bugün bu yüce amaç, her zamankinden daha büyük bir anlam ve öneme sahiptir. Bugün, bu amacı gerçekleştirmek için bütün güç ve coşkuyu kullanmak gerçekten zorunludur.

(²⁵) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 54, s. 322.

Antifaşist savaşım ve Şili katolikleri

Orlanda Millas

*Şili Komünist Partisi MK Politik Komisyonu
ve Sekreterlik üyesi*

Papa 2. Jean Paul antifaşist bir tutum alan Şili başkenti başpiskoposu Kardinal Raul Silva Henriquez'i görevinden aldı ve yerine geleneksel ya da daha doğrusu tutucu ekolün temsilcisi Monsenyör Juan Francisco Fresno'yu atadı. Bununla birlikte, işçi sınıfının oturduğu bölgelerde görev yapan katolik papazlar yine de, vahşi işkenceler uygulanarak yoğunlaştırılan faşist baskılar karşısında polisin saldırılarıyla hırpalanan yığınları desteklemeyi sürdürüyorlar. İnananların oluşturduğu cemaatlerin gerici diktatörlüğe karşı olan tüm güçlerle sıkı birlik içindeki barış savaşımını durmuyor. Ve ne de ilerici piskoposların düşünceleri değişiyor. Her ne kadar yeni Santiago başpiskoposu Pinochet'e daha saygılı ise ve onunla muhalefetin bir kısmı arasında kurulmuş olan diyalogu destekliyorsa da, tiranlık polisinin temel eğilimlerini eleştirmeyi sürdüren kimi kilise çevrelerinin eylemlerini desteklemesi gerektiğini açık görüyor.

Gerek Şili ve öteki Latin Amerika ülkeleri katoliklerinin, gerekse ruhban takımının alt kademelerinin geniş bir kesiminin düşüncelerinde meydana gelen değişikliğin geçtiğimiz birkaç on yılda onları kilisenin gericilik ve emperyalizmle kurduğu bağlaşıklığa karşı çıkarttığı açıktır. Her ne kadar bu süreç henüz tamamlanmadıysa da son derece önemlidir ve belirli ölçülerde geri çevrilemez duruma gelmiştir.

POLITIKAMIZ

Benim sözünü ettiğim sadece ülkelemde değil, aynı zamanda bölgede ve hatta dünya ölçeğinde sınıf savaşımının gelişmesiyle bağlı olan az ya da çok evrensel bir fenomendir. ⁽¹⁾ Çağımızın büyük olayları her ne kadar dinsel dünya görüşünü ayrı bir yola sürüklemişse de, bu görüş adı geçen olaylardan etkilenmekten kendini kurtaramamıştır. Söz konusu olaylar utkan sosyalist devrimler, sömürge imparatorluklarının çöküşü, İkinci

⁽¹⁾ Bu fenomenler Şili ve diğer bazı Latin Amerika ülkeleri için özel bir önem kazanıyor. Bu fenomenler tek yönlü bir şekilde sadece başka bölgelerle kıyaslanarak değerlendirilemez. Çünkü farklı ülkelerde ayırt edici koşullar vardır. Ve bizzat kilisenin içinde farklı, kimi zaman birbirini dışlayan eğilim ve akımlar arasında had durumda rekabetler bulunuyor. (Not Red.)

Dünya Savaşı'nda Alman faşizminin bozguna uğratılması, kapitalizmin genel bunalımı Sovyetler Birliği'nde ve daha bir dizi ülkede gelişmiş sosyalizm kuruculuğunda elde edilen başarılar, emperyalizme karşı halk yığınlarının direnişi ve insanlığı nükleer bir felaketten kurtarmak ve barışı korumak için dünya çapında güçlerin seferber olmasıdır. Ne ideolojik fenomenlerin görece özerkliği ne de egemen sınıfların güçlü etkisi inananların işçi sınıfının gün be gün daha başarılı bir şekilde oynadığı gözle görülür tarihsel rolü görmelerini engelleyemedi.

Bu fenomenlerle ilgili olarak yaptığı ayrıntılı irdelemelere dayanarak davranan Şili Komünist Partisi, eski burjuva ve küçük burjuva politikacılarının ve anarşistlerin ruhban takımına yönelttiği saldırıları açığa vuran ilk ulusal örgüt oldu. Ülkenin ulusal çaptaki en etkili iki gücü yani katolikler ve komünistler arasındaki birleşik eylem ve karşılıklı anlayış bağrağı bundan elli yılı aşkın bir süre önce yükseltilmişti.

Şili kilise hiyerarşisi ile gericiği birbirine bağlayan geleneksel bağlar yüzyıllar boyunca oluşup pekişti. Ama her zaman da bu gidişe karşı çıkan rahipler oldu. Keşiş Kamillo Henriquez bunlardan biridir. (2)

Daha sonra ise, bu tür durumlar bir istisna omaktan çıktı. Ve sayıları sürekli arttı. Komünist Partisi işçi sınıfını ve halk hareketlerini esinlendiren ülkelerin bazıları katolik yığınları ve papzların bir kesimi için anlaşılır ve benimsenir bir şey durumuna getirmeye özen gösterdi. Bu ülkeler arasında insan onurunu savunmak, baskıya karşı koymak, emekçilerin sınıf dayanışması, halkın birliği, demokrasi savaşımının toplumsal ilerleme savaşımıyla birleştirilmesi, toplumu yeniden biçimlendirme çabaları, barışı koruma ve faşizmi mahkum etme yer alıyordu.

Engels yaptığı bir incelemede Hristiyanlığın başlangıç dönemlerini ve dinsel ideolojilerin en büyük antifeodal hareketler de içinde, çeşitli devrimci süreçlerde oynadığı rolü inceledi. Bugün, güçlü toplumsal patlamaların milyonlarca inananı özellikle etkilemesine şaşmamalıyız. Bu, kabul edilmesi gereken yeni bir durum yaratmıştır. Şili Komünist Partisi, bunun kendi görevinin getirdiği bir şey olduğunu anlıyor. Bizim için, inananlar, ne oldukları bir tek defa açıklanıp hiç değişmeyen soyut şeyler değildir. Biz, dinsel duyguların toplumun bir ürünü olduğu kanısındayız. (3) Bilimsel materyalist dünya görüşüne bağlı kalan Şili'li komünistler Lenin'in gösterdiği yolu izliyorlar: «Eğer proletarya kapitalizmin karanlık güçlerine karşı kendi verdiği savaşımıyla aydınlanamıyorsa, ne kadar çok sayıda olursa olsun hiç bir bildiri ve ne kadar bol olursa olsun hiçbir örgüt onu aydınlatamaz. Bizim için ezilen sınıfın yeryüzünde bir cennet yaratmak

(2) Camillo Henriquez (1769–1825) Şili'li tanınmış politikacı ve İspanya krallığına karşı bağımsızlık savaşçısı, Şili'nin ilk anayasasını kaleme alanlardan biri olmuştur. (Not Red.)

(3) Karl Marks ve Friedrich Engels, Yapıtlar, c. 3, s. 3 (Rusça).

için bu gerçekten devrimci savaşımının birliği, proletaryanın gökyüzündeki bir cennet konusundaki görüş birliğinden çok daha önemlidir.»⁽⁴⁾

Şili'li komünistler, Katolikler konusunda, işçi sınıfı sıralarında inananlarla, ateistlerin (tanrıtanımazların) ve Şili halkının demokrasi ve devrim savaşımının birliğini amaçlayan bir diyalog ve birleşik eylem politikası güdüyor.

BAZI DENEYİMLERİMİZ

Kilisenin inananlarla işbirliğine geçişinin bir sonucu olarak, 2. Vatikan Konseyi (1962–1965) kıtamızda yaygın yankı buldu. Bu geçiş, Papa 23. Jean tarafından ekonomik, sosyal, kültürel, politik bir düzen çabaları olarak nitelendirildi.⁽⁵⁾ Bunun yansımaları 1968'de Kolombiya'nın Medellin kentinde toplanan 2. Latin Amerika Piskoposluk Konseyi Konferansı kararlarında görüldü. Bu kararlarda şöyle deniyordu: «Eğer bir hristiyan adalete varmak için, barış olması gerektiğine inanıyorsa, bu aynı zamanda onun adaletin barışın vazgeçilmez koşulu olduğuna da inanması demektir. Kuşkusuz o, Latin Amerika'nın pek çok yerinde adaletsizliğin egemen olduğunu görmektedir. Bu durum, kurumlaşmış şiddet olarak adlandırılabilir, çünkü varolan yapılar temel insan haklarını çiğnemektedir. Bu da bu yapıların evrensel, yürekli, ivedi ve derinlemesine bir biçimde yenilenmesini getirmektedir.»

Meksiko'da 1979'da yapılan bundan sonraki Latin Amerika Piskoposluk Konseyi kıtamızın büyük bir kısmında gericiliğin saldırıya geçtiği bir sırada yapıldı. Ama, durumun değişmiş olmasına karşın, 2. Jean Paul bile Medellin'de kabul edilen temel kararların yeniden gözden geçirilmesini dayatmayı başaramadı.

Bu bağlamda Nikaragua'daki Sandinist Devrim'in de çok sayıda katolığın ve Miguel d'Escoto ve Ernesto Cardenal gibi tanınmış din adamlarının doğrudan katılımıyla gerçekleştirildiğini vurgulamak gerekir. Çok sayıda Latin Amerika ülkesinde çağın zaman kilise güç durumlarında demokratik konumlara geçmekte ve inananların çoğunluğu için inançları toplumsal ilerleme için savaşımında bir engel değil, bir itici güç olmaktadır. Şili deneyimi de bunu bir kere daha doğruluyor.

Şili Komünist Partisi kuruluşundan beri işçi sınıfının politik çıkarlarını dile getiren, bu sınıfın en etkili örgütü oldu. Komünist fikirler, Marksist-Leninist dünya görüşü ve tarihsel materyalizm halkta derin izler bıraktı. Luiz Emillo Recabarren, Elias Lafertte, Pablo Neruda ve Şili Komünist Partisi'nin daha çok sayıda öncü kişileri, ulusun önde gelen kişileridirler.

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 12, s. 146 (Rusça).

(5) Pacem in Terris, Paris, 1963, s. 203.

Bu nedenle Katoliklerle Marksist-Leninistlerin diyalogu ve birleşik eylemleri şekilde uzlaşma değil, ortak çaba ve arzularını bir araya getirmenin bir biçimidir.

Emperyalizmin yaydığı «komünizm tehlikesi» masalı inananların kendilerinin kendi kafalarında vardıkları sonuçlara ters düşmektedir. Inananlar her gün işyerinde, eğitim kurumlarında ve yerleşme birimlerinde komünistlerle temas halindedirler. Inananlar komünistlerin sendikalarda, mahalle derneklerinde, belediye meclislerinde, üniversitelerde ve parlamentoda nasıl çalıştıklarını gördüler. Ve daha da önemlisi komünistlerin ülke yönetimine nasıl örnek olacak bir şekilde katıldığını da gördüler. Faşist yönetimin uyguladığı despotik yönetimler ile komünist bakanların da içinde yer aldığı Salvador Allende hükümetiyle Katolik kilise arasında varolan karşılıklı saygı arasında derin bir çelişki vardır.

Biz birleşik eylemleri şu ya bu işkolunda ya da toplulukta varolan komünist hücreler aracılığıyla hızlandırıyoruz. Nerede olursa olsun bu hücrelerin amacı, halkı bir araya getirmek, nüfusun çeşitli katmanlarını savasım için birleştirmek ve seferber etmektir. Bu gözönünde tutularak çok çeşitli yerleşim birimlerinde politik, sosyal, kültürel ve dinsel örgütlerle görüş alışverişleri olmaktadır. Bu yoldan dinsel dairelerle ve değişik Katolik kurumlarla, özellikle de yerel topluluklar düzeyinde ve başka inançlardan kişilerle kuruluyor.

Bu diyaloglar sırasında partimiz gerek bizim bilimsel dünya görüşümüzün gerekse dinsel inançların, tarikatların ve ideolojilerin hiçbir şekilde kişisel değil, toplumsal fenomenler olduğunu açıklıkla ortaya koyuyor. Biz devlet söz konusu olduğu ölçüde, dinin her bir yutttaşın kendi özel sorunu olması gerektiğine inanıyoruz ve tam bir vicdan özgürlüğü ve aynı inancın çevresinde birleşmiş kişiler tarafından kurulmuş tamamen bağımsız kuruluşlar olarak kiliselerin hakları konusunda güvence veriyoruz.

ÇELİŞKİLİ BİR SÜREC

Birinci Vatikan Konseyi'nden, yani 1860'lardan beri etkili dinsel çevreler «aggiornamento» konusunda vaiz veriyorlar. Aggiornamento Vatikan'ın, çağımızdaki toplumsal değişiklikler karşısında Katolik kilisesinin zamana ayak uydurma çabalarına verdiği isimdir. Ama o zamanlar pis-koposlar bu eğilimi dile getirirken görüşlerini açıkça açıklamaktan çekiniyorlardı. Paris Komünü'nden 20 yıl sonra emperyalizmin ortaya çıkmasından sonra, Papa 13. Leo kilisenin temelde kapitalizm yanlısı, çekingin reformist, «sosyal doktrin»inin hazırlanmasına ön ayak oldu.

Katolik kilisesinin inanan yığınların düşünmelerindeki değişikliklere

ayak uydurması yavaş giden ve karmaşık bir süreçtir. Kilisenin içindeki değişiklikler bile sürekli olarak gerici çevrelerden gelen güçlükler ve şiddetli direnişlerle karşı karşıya gelmektedir. Bu ayak uydurma süreci gelişmesi sırasında bazen geleceğini tehlikeye sokan geri çekilmeleri de içeriyor. Kilise sürekli ve çelişkili baskılar altında kalıyor. Bu baskılar bir yandan toplumsal tabandan, yani işçiler, köylüler, ev kadınları ve özellikle orta katmanlar ve ayık hafalu aydınlardan öte yandan da Katolik hiyerarşinin bütün düzeyleri üzerinde hatırı sayılır bir etkisi olan gericilik ve emperyalizmden geliyor. Kilisenin homojen olduğunu sananların yanlışlıkları açıktır. Homojenliği sağlama konusunda seçkin ruhban zümreleri, kutsal ve tanrısal amaçlara dayanarak çabalar gösterebilirler de, bu homojenliği sağlamak olanaksızdır. Inananlar arasında her zaman «kurtlar ve kuzular» şeklinde bir ayırım vardır.

Katolikliğin gerici kanadı kendi konumlarına sıkı sıkıya bağlıdır. Bu kanadın bir kısmı hiyerarşiye başkaldıranın sınırına kadar gelen eylemlere girmektedir. Örneğin gözü kara yobazların bir ajanı olan Fransız piskoposu Leferbe Pinochet'in izniyle Şili'yle ziyaret yaptı. Yobazlar dua dilinin ⁽⁶⁾ modernleştirilmesini dehşetle karşıladılar. Bazı dua ve ayinlerde Latincenin yerine başka dil kullanılmasına ateş püskürdüler, 1570'lerin Missale Romanum'una geri dönülmesini istediler. Ama bu, ne olguların ağırlık noktasını oluşturuyor, ne de ana konudur. Yukarda sözü geçen kanadın Şili'deki ana çıkarları yüzyıllık bir Katolik örgütü olan «Opus Dei» adlı bir tür mafya tarafından dile getirilmektedir. Bu örgüt Vatikanca hoşgörüyle karşılanıyor, Pinochet'in güvenini kazanmış durumdadır ve onu destekliyor, böylece bu örgüt kilisede kilit noktaları ele geçirdi ve varolan yönetime paralel olarak pratikte dinsel bir otorite işlevi görüyor. Üstelik en antidemokratik Katoliklere ait «Fiducia» derneği de üste düzeyde takımlar oluşturuyor. Bu dernek ilerici rahipler üzerinde dehşet estiriyor ve Şili'deki gestapo tipi gizli polisle işbirliği yapıyor, kilisenin dayanışma hizmetleri için kullanılan evlere, dükkanlara saldırılar düzenliyor.

Amerikan emperyalizmi Katolik kilisesi içersinde yığınsal yıkıcılıkları yönetiyor, gerici akımları canlandırıyor ve bu kilisenin içine kendi adamlarını sızdırıyor. Ünlü 1969 Rockefeller raporunda Latin Amerika kilisesinin Rockefeller'in görüşünce, ilerici konumlara çekilmiş olduğu vurgulanıyor. Aynı yıl Rand Cooperation «Latin Amerika'daki kurumsal gelişme: Katolik Kilisesindeki Değişiklik» başlığı altında ABD dışişleri bakanlığı için bir inceleme hazırladı. O zamandan beri de dışişleri bakanlığı, Pentagon ve özellikle CIA, Katolik Kilisesi'ne daha büyük bir dikkatle eğildiler.

Reagan bu konuda daha da ileri gitti. Reagan yönetiminin Latin Ame-

(6) Dinsel törenlerin, o disel bölgedeki inananların dilinde, buradaki durumda İspanyolca yapılması. (Not Red.)

rika'daki politikasının ana ilkelerini dile getiren Santa Fe belgesinde (7) tinsel cemaat içine «Hristiyandan ziyade komünist» fikirler sokulmuş olmakla suçlanıyor. (8) 1981 Nisanında CIA Din ve Demokrasiyi İnceleme İnstitüsü'nü (IRD) kurdu. Milyonlarca dolarlık bütçesi olan bu yeni örgüt Şili'deki «Fiducia» ve El Salvador'daki «Orden» gibi sağ güçlerin çeşitli ülkelerdeki ilerici ruhbanlara karşı saldırılarını koordine ve finanse ediyor.

OLUMLU DEĞİŞİKLİKLER

Öteki Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi Şili Katolik Kilisesinde de bundan yaklaşık 20 yıl önce gürültüler koptu. Kilise, tanrıbilimin dünyevileştirilmesinin (9) ve küçük burjuva derimciliğinin bir yansıması olan, Katolik Üniversitesinde reform yapmayı amaçlayan genç hareket ve gizlenmez duruma gelen ayrımlar ve halkın kiliseye gitme isteksizliği tarafından sarsıldı.

Bu koşullarda çok sayıda rahip Avrupa'daki «ruhban emekçiler»in yaşama biçimini benimseyerek dinsel görevlerini üretimde çalışmayla bir araya getirdiler ve davranışlarıyla işçi sınıfıyla dayanışma içinde olduklarını göstermeye uğraştılar. Şili'de bir «halk kilisesi»nden ve «asi kilise»den söz edilmeye başlandı. Ruhbanlar ve çok sayıda görece örgütlü katolik geniş toplumsal hareketlere aktif bir şekilde katılmaya başladı. Hepsinden de önemlisi arsalarla el koyup buralarda evsiz aileler için mahalle kurma hareketlerine katılmaya başladılar.

Bununla birlikte bunların kilise tarafından antikomünist önyargılarla yetiştirilmiş bir katman olduğu unutulmamalıdır. İlyce çıkmaza giren eski gerici anlayışlar bu sefer gelişigüzel bir şekilde aşırı sol hristiyan devrimciliği biçimlerine büründüler. Bu akımın ayırtedici özelliklerinden birisi, özellikle 1960–1970 yılları arasında olayları hızlandırmak, yığınların öncü rolünü tartışmak ve kendine maletmek oldu. Bu onun doğuştan gelme çocukluk hastalığı idi. Bu akım dönüşümler ve devrim süreçlerine katılma konusunda ciddi bir niyet göstermedi. Bu, temel olarak çağdaş Fransız filozofları Louis Althusser ve Regis Debray'in geliştirdikleri şemalara dayanarak, Marksizm-Leninizm'in bazı konumları hakkında yüzeysel bilgiler edinen bir grup genç hristiyan politikacı ve aydının boy gösterdiği dönemdi. Bunlar anarşistlerin terminolojisini kullanarak ve anti-sovyet belgiler öne sürerek komünistlerin «sol»unda bir konum almağa çalıştılar.

(7) Rodney Arismendi, «Yine tümel düşüncesizlik üstüne», Yeni Çağ, № 7, 1981.

(8) «Estudios, № 78, 1981, s. 30.

(9) Dünyevileştirme, okul eğitimi gibi bazı faaliyet alanlarının kilisenin yetkisinden çıkartılıp dünyevi otoritelerin görevi durumuna getirilmesi anlamına gelmektedir. (Not Red.)

Şili Komünist Partisi bunu olağanüstü önemde bir olay olarak kabul etti ve devrimci proletarya ile devrimci hüçük burjuvası arasında bağışhalı anlaşma, işbirliği ve ortak eylem bayrağını yükseltti. ⁽¹⁰⁾

O zamandan bu yana fazla zaman geçmedi. Ama bu yıllar olaylar bakımından çok yüklü yıllar oldu. Emperyalizmin artırdığı psikolojik saldırılar Sovyetler Birliği'nin saygınlığının hızla yükselmesini durdurmayı beceremedi. Küba Devrimi, Latin Amerika halklarını derin bir biçimde etkiliyor. Sosyalist Küba'nın başarıları bütün Latin Amerika'yı olduğu gibi Şili halkını da sevindiriyor. Bu başarılar, Latin Amerika halklarının daha çok şeyi anlamasını sağlıyor. Küba örneği her yerde devrimcilerin önünü açıyor ve onlara daha etkin bir biçimde düşünmesini ve davranmasını öğretiyor. Artık Nikaragua da bizim için başka bir meşale oluyor.

Şili halkının trajedisinden acı dersler çıkarttık. Özellikle halk Komünist Partisi'nin en güç yıllarda bile kendisiyle sıkı sıkıya bağlı kalmasına, kendisine direnme cesareti vermesine, dayanışma göstermesine, rejime karşı örgütlenip, birleşip eyleme geçmesine büyük değer biçti.

Dünkü genç aşırı sol hristiyan politikacılarından bazıları, bugün burjuva reformist ve hatta sağ konumdadırlar. Bununla beraber onlardan pek çoğu komünistler ve sosyalistlerle birlikte demokratik halk hareketine katılıyor ve bu harekete hatırı sayılır bir katkıda bulunuyorlar. Bu konudaki en anlamlı gelişme, komünistlerle ilerici katolikler arasındaki güven, dostluk ve dayanışmanın tam da emekçilerin ortasında, yığınsal savaşımında, tiranlıkla çatışmalarda kurulmuş olmasıdır.

«KURTULUŞ TANRIBILIMI» VE KİLİSE HİYERARŞİSİNİN KONUMU

Katolik kilisesinden söz ettiğimiz zaman, söz konusu olanın sadece din ve onun halk üstündeki etkisi değil, aynı zamanda kendi çıkarları, kendi özel yapısı ve devlet yönetimi ile özel bağları olan bir hiyerarşiden söz ettiğimizi akıldan çıkarmamalıyız.

Şili'de bu hiyerarşinin uzun bir geçmişi olan gelenekçi konumları kiliseyi çıkmaza sürükledi. Kilise içindeki çeşitli akımları birbiriyle uzlaştırmak gittikçe daha güçleşti. 1920'lerde başpiskopos Cirescente Errazuris'in devlet ve kilisenin birbirinden ayrılmasını önerip bir barışma sağlama girişimi de bu durumu değiştirmede. Bir uçta aşırı gerici piskoposlar ve inananlar, karşı uçta ise çok sayıda din adamından olumlu yanıt alan, sosyalist harekete yaklaşmış ileri hristiyanlar toplanmıştı. Halk Birliği hükümeti günlerinde ortaya çıkan güçlükler Kardinal Raul Silva Henríquer'in büyük hünerliliği ve anlayışı ve başkan Allende hükümetiyle yapıcı

⁽¹⁰⁾ *Luis Corvalan*, «Latin Amerika'daki antiemperyalist güçlerin bağlaşıklığı», *Yeni Çağ*, No 7, 1967.

işbirliği sayesinde geniş bir etki alanına dönüştü. Daha sonra da söz konusu başpiskopos faşistlerin işledikleri cinayetleri açıklayarak kurbanların yanında yer aldı ve onları savundu. Hiyerarşi kendisini sosyalizmden yana onları hristiyanlardan ayırdı ve onları dışladı. Ama buna rağmen büyük bir yığın oluşturan sıradan inananların ve halka en sıkı bağları olan ruhbanların duygularını gözönüne almak zorunda kaldı. Bu da kilise birlik izlenimlerinin korunmasına yardımcı oldu.

Gelişmeler sağcı unsurların üstünü toz bürümüş postuların ve cadı kazanı kaynatmanın kiliseyi böldüğünü, kemikleşmiş davaların yenileşme akımlarına yol açtığını gösterdi. Şimdi inanılan ülkelerin, yani insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesinin, toplumsal adaletin sağlanmasının, toplumun demokratlaştırılmasının, ırkçılığın soyunun kurutulmasının, nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılmasının, yığınsal yoksulluğun kökünün kazınmasının, emperyalist saldırıya son verilmesinin, sömürgeciliğin ve yenisömürgeciliğin ortadan kaldırılmasının gerekliliğine inananlar arasında ortan bir sosyal-politik bilinç geliyor. Normal koşullarda bu arzuların önü lanetlemekle kesilemez. Hele hele devrimci bir ayaklanmanın işaretleri belirdiğinde hiç kesilemez.

Şili Komünist Partisi kiliseyle karşılıklı anlayış ve bu temel üzerinde kilise yöneticileriyle ilişkiler istiyor. Şili Komünist Partisi Şili halkının dîrimsel çıkarlarını korumak, diyalogu sürdürmek ve insan haklarını korumak için bir diyalog sürdürmek ve ortak eylemler düzenlemek istiyor. Bu, ancak kilise de iyi niyet gösterirse gerçekleşebilir.

Toplumdaki savaşımın tanrıbilimi akımlarına yansıdığını da gözden kaçırmamak gerekir. Şili'de yüzyılımızın bir hristiyan hümanisti olan Jacques Maritain'in görüşleri Şili'de geniş yankı bulmuştur. Maritain'in görüşlerine göre bir Hristiyan yeryüzünde bir Hristiyan olarak değil, Hristiyanca davranmalı, kendi başına bela getirip getirmemek kendi elinde olmalıdır. ⁽¹¹⁾

Fransız tanrıbilimcisi Teilhart de Chardin (1881–1955)'in de büyük etkisi oldu. Bilimin başarıları ve insanoğlunun evrimi ile ilgili olarak yaptığı incelemeler sonucunda bir Hristiyan için en yüce yükümlülüğün ve payenin işçinin emeği, bilim adamının araştırması, sanatçının yapıtı ve devrimcinin savaşımı olduğu sonucuna vardı.

Son zamanlarda Kilise çağdaşımız Peder Alberto Hurtado'yu da aziz katına yükseltti. Onun ilk Şili'li aziz olduğunu söyledi. Hurtado sadece bir filozof değil (yaygın bir şekilde okunan 5 kitap yazmıştır) aynı za-

(11) Jacques Maritain. Humanisme Intégral Paris, 1908, s. 314. (Maritain özellikle, kilisenin dogmalarına körükörüne bağlı olan inananlara karşı idi.)

manda bir eylem adamıdır. Bu kitaplardan birisi olan «*Sosyal Hümanizm*»de Peder Hurtado bir zamanlar Katolik çevrelerinde tartişılmış olan bir soruna, insanın kelimenin dinsel anlamında kurtulması mı yoksa toplumun sosyal yapısının değişmesi mi gerektiği sorununa yanıt verdi. Yanıtı diyalektik,  esurca, ileri ve o zamanlar için yeniydi: «Halka ve kendi inançlarına güvenen birisi için hem insanları hem de yapıları derinlemesine dönüşüme uğratmak zorunludur.»

Günümüzde Latin Amerika'da bu fikirlerden esinlenen, «kurtuluş tanrıbilimi» adıyla anılan dalbudak salmış bir akım vardır. Bu akım Hristiyan ontoloji açısından toplumsal ve ulusal kurtuluş için savaşımı savunmaktadır. Bu akım çok geniş bir heterojen görüşler yelpazesini kapsıyor. Bu akımın özü kilisenin «yoksul» diye adlandırdığı kişilere karşı daha büyük yükümlülükler altına girmesinin zorunlu olmasıdır. Bu akımın  yeleri piskoposların Medellin'de onaylamış oldukları belgeleri işleyip geliştirdiler ve bu da bu akımın övülecek başlıca yanını oluşturmaktadır. «Kurtuluş tanrıbilimi», başka tarihsel koşullarda egemen olan tiksin  «savaş tanrıbilimi»ne, «messianizm tanrıbilimi»ne, toplumla kilise arasında ayırım gözetmeyen ve bütün dünyayı konularda Kiliseye öncelikle gelir ve en yüksek otoriteyi sağlayan bir zamanların pek tanınmış Hristiyan doktrinine karşı çıkar. Kişicilik ya da Hristiyan hümanizmi ve daha geniş boyutlarda alındığında «kurtuluş tanrıbilimi» politika, kültür ve bilimin din ve kilise karşısında özerkliğini kabul etti, uygarca anlayışlılık ülkülerini destekledi, toplum yaşamının çeşitli alanlarında Katolik olmayanlarla işbirliğini onayladı.

«Kurtuluş tanrıbilimi»nin bazı bileşenleri daha da ileri giderek onu açıkça kapitalizme karşı savaşımın bir biçimi durumuna getirdiler, işçi sınıfının ekonomik ve politik istemlerini, dolayısıyla sosyalizm için yapıları Hristiyanca cisimleştirdiler. Tanrıbilimciler bu teoriyi farklı biçimlerde yorumluyorlar. Bazıları bunun sadece aşk ve ruhların korunmasıyla ilgili ve Marksizm  ncesi tipte yeni bir ütopik sosyalizm olduğunu söylediler. Başkaları ise, kendi kavramlarını komünistlerin görüşleriyle karıştırmaksızın, toplumun irdelenmesinde Marksist metodolojinin bazı yanlarını kullanıyorlar. 1977 Ekiminde yapılan Vatikan Sinod'unda Ho ři Minh kenti başpiskoposu Kilise nasıl bir zamanlar Incil'in mesajına felsefi bir ifade vermek için Aristoteles'in öğretisini kullandıysa, şimdi de Incil'in ve katolikliğin mesajını vermek için Marksizm'i kullanması gerektiğini söyledi. Bazılarıysa Hristiyan felsefesini günümüze kadar getirmek-tense, Marksizm'i bir tür revize etmeye giriştiler, bilimsel komünizmin toplumsal savaşımda şiddetin oynadığı rol de içinde olmak üzere pek çok postulasını reddettiler. Partimiz bu girişimleri bazı hristiyan çevrelerinin, katoliklerin kurtuluş savaşımına katılmalarını başka bir politik ve ideolojik alternatifte yönlendirme girişimi olarak görüyor. Biz, bu eğilimin olgunlaşp diyalog ve işbirliğinin yeni biçimlerine, birleşik eylemlere evrim-

leßeceğine inanıyoruz. Bu konuya bilimsel bir şekilde yaklaşan Şili'li komünistler bunu birliği ve çok çeşitliliği içinde nesnel bakımdan gerçekçi ve inananlar için de gerçekçi olarak görüyorlar.

Bununla birlikte «kurtuluş tanrıbilimi»ne karşı güçlü bir muhalefet var. Puebla Konferansı 2. Vatikan Konseyi'nin dünyasal kurumların özerkliği konusundaki tezlerini reddetti ve Marksizm'e ilkel savlarla saldırdı.

Ayrıca geleneksel «ebedi felsefe»ye⁽¹²⁾ geri dönüş ve sendikal birliğin yıkılıp» sınıf işbirliği»nin çıkarına çalışan paralel Katolik sendikalar kurulması doğrultusundaki gerici istemler türünden eğilimler de var. Burada Lopes Trujillo'nun⁽¹³⁾ derinlemesine soyutlamaların içine dalan «modernleşme tanrıbilimi»ni ve milliyetçilikten esinlenen «populist» ekolü sayabiliriz. Ayrıca kilisenin bütünsel bir kurum olarak korunmasını, ve tek tek emekçilerin dertlerine verilen desteğin kilisenin hayır işlerine aktarılmasını isteyenler de var. Bu, kuşkusuz karmaşık bir süreçtir. Ve komünistler bu süreci olanaklı her açıdan incelemektedirler.

ANTİFAŞİST SAVAŞIM

Kanımızca Pinochet'in faşist tiranlığına karşı ardı arkası kesilmeyen direniş Şili katolik kilisesinin de tarihinde bir iz bırakacaktır.

Başlangıçta bazı katolik politikacılar, özellikle Hristiyan Demokrat Parti faşist darbeyi desteklediler ve böylece pratikte başkan Salvador Allende'nin öldürülmesini ve faşizmin Şili halkına karşı savaş ve kan banyosu ilan etmesini hoşgörülle karşıladılar. Biz bunları Hristiyanları eleştirmek için, hele rejime karşı tavırlarını yeniden değerlendirmeye başladıkları ve diktatörlüğe son verip demokratik bir sistem kurma savaşımına aktif bir şekilde katıldıkları bir sırada eleştirmek için hatırlatmıyoruz. Söz konusu olan şudur: 1973'ün o kritik, sıkışık aylarında⁽¹⁴⁾ kendimizi içinde bulduğumuz durum, Kardinal Raul Silva Henriquez'in daha darbeyi izleyen ilk günlerden itibaren gösterdiği kararlı antifaşist eylemlerine büyük değer biçmemizi gerektiriyor.

13 Eylül 1973 günü, herşeyin çöktüğü izlenimi uyandırdığı bir sırada (oligarşi ve emperyalizm ülke çapında vahşi bir terör hükümdarlığı başlatarak intikam alıyorlardı) Şili Piskoposluk Daimi Komitesi herkesçe bilinen bir açıklamada bulundu. Açıklamada «caddelerimizde, mahallelerimizde, fabrikalarımızda kan akmasından» duyulan üzüntü ve kaygı dile getiriliyor ve «savaşımında şehit düşenlerin, öncelikle de 11 Eylül gününe kadar

⁽¹²⁾ Thomas Aquinas'ın felsefesi. (Not Red.)

⁽¹³⁾ Lopes Trujillo Kolombiya'lı piskopos ve Latin Amerika Piskoposluk Konseyi genel sekreteri. (Not Red.)

⁽¹⁴⁾ Şili'de faşist darbe 11 Eylül 1973 günü yapıldı. (Not Red.)

cumhurbaşkanı olan kişinin anısına saygı gösterilmesi» çağrısında bulunuluyordu. ⁽¹⁵⁾ 14 Eylül günü Ulusal Yardım Komitesi kuruldu. 16 Eylül'de yabancı gazeteciler önünde düzenlediği bir basın toplantısında kardinal darbeden sonra ülkeyi saran kin dalgasına şiddetle karşı çıktı ve bunun «Şili ruhunu öldürebileceğini» söyledi. Katolik Kilisesinin diğer akımların temsilcileriyle temas kurmak için attığı adımlar kısa zamanda, 6 Ekimde sonuç verdi. Bunun sonucunda bir Barış Komitesi kuruldu. Dayanışma sağlanması için cesurca ve çok yararlı çalışmalara yol açtı. 1975 Kasımında tiranlığın baskıları sonucunda bu komitenin varlığı son buldu. Onun soylu görevlerini Santiago Başpiskoposluğu Dayanışma Vikaryası üstlendi.

Faşizmin kilisede terör estirmesiyle olaylar yeni bir aşamaya yükseldi. Faşizm her adımını güçlü bir yıldırma kampanyasıyla birlikte attı. Buna karşın hiçbir şey kilisenin tavrını değiştirmeyi beceremedi. Kuşkusuz kilisede de başpiskopos Emilio Tagle tipinde kişiler, tek tek dinsel bölge rahipleri, silahlı kuvvetlerdeki rahipler ve «Opus Dei»nin ve «Fiducia»nın biçimsiz bir şekilde davranan adamları vardır. Ama böyleleri hiçbir şekilde Kardinal Raul Silva Henriquez'in takındığı tavrın yüceliğine gölge düşüremiyorlar ve Kardinal tartışma götürmez bir şekilde piskoposların çoğuna, rahiplerin ezici çoğunluğuna ve çok büyük sayıda inanana örnek oluyor. Kendini kilise çalışmalarıyla sınırlandırma çabalarına boyun eğmediği için Kardinal özel bir saygıyı hak ediyor. Tam tersine Kardinal Şili'de olanların özüne derinlemesine indi ve faşist ekonomik modeli açığa vurdu. Onun önderliğinde kırsal alan, işçi, kampus ve benzeri dayanışma Vikaryaları bütün ihtiyacı olanlara yardım elini uzattılar. Kardinal halkın birlik ve dayanışmasından yana çaba gösterdi. Halkın kendi örgütlerini birlik sendikalarını ve diğer derneklerini yeniden kurma çabalarına destek oldu. O, kurtuluşun ancak halkın kendi elleriyle sağlanabileceğine inanıyordu.

Bugün faşizm artık desteğine güvenilebileceği büyük partiler kuracak durumda olmaktan uzaktır. Bu yeni durumun çok sayıdaki nedenlerinden birisi de Katolik kilisesinin rejimin manevralarını kolaylaştırmaması ve antifaşistlerle birleşmesidir.

Luis Corvalan 1976'da Tresalamos toplama kampındayken Şili Katolik kilisesinin antifaşist konumu konusunu ele alan bir yazı yazdı. Corvalan bu yazının gizlice parti yönetimine yollanmasını sağladı ve yazı yayımlandığında geniş yankılar uyandırdı. Yazıda şöyle deniyordu: «Bu koşullarda ve bütün farklılıkları bir kenara bırakarak aralıksız faşist uygulamalara uğratılan ve sürekli olarak gericilerin düşmanca kampanyalarına hedef olan Kiliseyle dayanışmamızı yeniden dile getiririz. Aynı zamanda diktatörlüğü yıkmak ve yeni bir demokrasi, vicdan özgürlüğü de

(15) Bak: Partido Comusta de Chile. Boletín del Exterior, 1981, Nº 47, s.18.

içinde insan haklarının yeniden sağlanacağı yenilenmiş bir demokrasi kurmak amacıyla bütün antifaşist güçlerin birliği için savaşımı yükseltmedeki kararlılığımızı da bir kere daha dile getiririz».⁽¹⁶⁾

YÜCE BARIŞ DAVASI

İnsan faaliyetinin bir alanı vardır ki, özel bir önceliğe sahiptir ve bütün insanlığın gidişi buna bağlıdır. Bu, barış savaşımıdır. Biz barış savaşımını katoliklerin ve komünistlerin Şili halkının en çeşitli katmanlarıyla gittikçe genişleyen ve derinleşen işbirliğinin temeli olarak görüyoruz. Öteki Latin Amerika ülkelerinin çoğunluğunda da benzer bir durum vardır.

Allende hükümeti öncelikle Latin Amerika cumhuriyetleri arasında, özellikle de Şili'yle ortak sınırları olan Arjantin, Bolivya ve Peru'yla açık yürekli dostluk ilişkileri kurmak için hiç durmaksızın çalıştı. Bu, hükümette yer alan Sosyalist, Komünist, Birleşik Halkın Eylemi Hareketi, Sol Hristiyan Hareket ve Bağımsız Halk Eylemi partilerinin politikasıydı. Devlet başkanı olarak Salvador Allende uzun zamandır süren sınır anlaşmazlıklarına kalıcı bir çözüm getirmeyi kendisine hedef edindi. Bu dostluk politikası emperyalizmin pek iyi bilinen kışkırtma, çelişki ve anlaşmazlıkları körükleme ve hatta Latin Amerika devletlerinin sınırlarında savaşlar provoke etme politikasının tam tersidir. Tam bir faşist olarak davranan Pinochet, Şili'nin komşu devletlerle olan ihtilaflarını keskinleştirdi, Arjantin, Bolivya ve Peru'yla barışı tehlikeye soktu. Arjantin ve Bolivya'daki kardeş halkları ezen askersel diktatörlükler de aynı doğrultuda davrandılar. Şovenizme karşı çıkmakta inisiyatif ele almak ve ülkelerimiz arasında barış için savaşıma katkıda bulunmak Şili, Arjantin, Bolivya ve Peru'daki Katolik kilisesinin her zaman öğünecekleri bir şeydir.

Günümüzde insanlık ABD askersel sanayi kompleksinin, öncelikle de Reagan yönetiminin zincirden boşanmış bir silahlanma yarışını saldırgan amaçlarla tırmandırmasına tanık oluyor. ABD'nin Orta Amerika ve Karayipler bölgesindeki saldırı planları onun yeryüzünün bütün bölgelerinde yürüttüğü barbarca ve kana bulanmış politikasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu politika nükleer bir savaş tehlikesini gün be gün artırarak gezegenimizde yaşamı bütünüyle tehlikeye sokuyor. Bu durumda biz barışı savunmak için yapılan kararlı eylemlere belirleyici bir önem veriyor ve barışın savunulmasını milyonlarca katoliğin ve komünistin, tüm Şili halkının en yüce duygularına yanıt veren dava olarak görüyoruz.

⁽¹⁶⁾ L. Corvalan. La Iglesia Catolica y las Persecuciones Fascistas. — Partido Comunista de Chile. Boletín del Exterior, 1977, № 22, s. 34.

Sovyet toplumunun sınanmış öncüsü

KONSTANTİN ÇERNENKO, «HALK VE PARTİ TEK BİR BÜTÜNDÜR.»

*Yazı ve konuşmalarından seçmeler.
Moskova, Politizdat, 1984, 496 sayfa (Rusça).*

SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Konstantin Çernenko'nun yeni kitabı, 1976 ile 1984 tarihleri arasında yapılan konuşma ve yayınlanan yazılarından seçmeleri içeriyor. Bu tarihler arasındaki dönem, 25. ve 26. Kongre kararlarının yerine getirilmesi doğrultusunda, partimizin güçlü ideolojik ve teorik çalışmasının, politik eğitimin sürdürüldüğü ve örgütsel ve ekonomik alanlarda çabaların artırıldığı bir dönemdi.

Kitap, Sovyet halkının öncüsü olarak SBKP'nin rolü, yığınlar arasındaki ideolojik ve politik çalışmada komünistlerin görevleri, Leninist tipte parti çalışması, gelişmiş sosyalizmin yetkinleştirilmesi, SSCB halklarının kardeşçe dostluğu, proleter enternasyonalizmi ve kalıcı bir barış için nükleer savaş önleme savaşımı gibi temel önemdeki çok geniş sorunları kapsıyor. Bu sorunların her biri, Lenin'in partisi ve Sovyetler Birliği'nin birikmiş zengin deneyimlerinin süzgecinden geçirilerek ele alınmıştır.

Okuyucu partinin bugünkü stratejisi, parti örgütlerindeki yaşam ve Sovyet komünistlerinin etkin çalışmalarının canlı bir açıklaması ile karşı karşıya geliyor. Karmaşık teorik sorunlar, sosyalist toplumun artan gereksinimleri, ekonomisi, bilimi, teknolojisi, kültürü ve sosyal ve etnik ilişkileri ile sıkı bir bağ içinde tartışılıyor.

SBKP'nin yaratıcı çalışma stili, hata ve eksiklere eleştirel yaklaşımı mükemmel ve kapsamlı bir şekilde sorunları yakalaması, yeni ve ilerici olanı tanımaya ve desteklemeye hazır olması da kitabın bir diğer özelliği olarak göze çarpıyor. Yazar karmaşık sorunları ele almaktan kaçınmıyor, tersine onları derinlemesine irdeliyor, onları her yönü ile geliştiriyor, ve en önemlisi hem parti örgütlerinin günlük çalışması ve hem de SBKP'nin uzun erimli politikası için pratik sonuçlar çıkarıyor.

Lenin'in teorik, ideolojik ve örgütsel mirasını geliştiren ve onu yeni koşullara uygulayan partinin çok yönlü çalışmaları kitabın temel konusunu oluşturuyor. Ekim Devrimi'nin önderi şöyle diyordu. «Bizim bütün kazanımlarımız dünyanın en mükemmel gücüne-işçilere ve köylülere-dayandığımızı gösteriyor.»⁽¹⁾ SBKP, toplumu yönetirken; onun tüm çalış-

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 33, s. 117.

malarına yön verirken ve politik sisteminin belkimiğini oluştururken, yalnızca halkı göz önüne alır ve ona hizmet eder. Kitabın yazarı şöyle diyor: «Toplumumuzun birlik ve beraberliğinin güçlenmesi nesnel bir süreçtir, ama kendiliğinden gelişen bir süreç değildir. Bu süreç, Komünist Partisinin baştan aşağı tüm toplum yapısı içinde çok yönlü ve amaca yönelik eylemleriyle gerçekleşir.» (s. 180)

Parti, ideolojik çalışmanın temel amacını, her Sovyet yurttaşının komünizm kuruluculuğuna aktif ve bilinçli katılan bir kişi yapmada, onun bilgisini, inancını ve pratik eylemini tek bir bütünde birleştirmede görüyor. Birçok açıdan bu zor bir görevdir. Burada bir kez ortaya çıkmış ve hep geçerli olacak çözümler yoktur ve olamazda. Burada durağan kampanyalar ve arada sırada çözülme gayretleri hiç bir sonuç doğurmayacaktır. Yazar da, sistematik ve devamlılık gösteren bir çalışmaya yönelmek gerektiğini vurguluyor.

Teori ve pratiğin amaç ve eylemin birliğini bütünleştiren parti politikası yığınların birliğini sağlamada en önemli araçtır. Lenin «Biz halkın ne istediğini doğru olarak ifade ettiğimiz zaman, yalnız o zaman, yöneticilik görevimizi yapabiliriz» diyordu. Ve şöyle devam ediyordu: «Bunu yapmadığımız sürece ne Komünist Partisi proletaryaya öncülük edebilecek, ne proletarya yığınlarına öncülük edebilecektir ve tüm makine çökecektir.» (2)

Parti büyük önderin bu buyruğunu politikasının köşetaşı yapısı ve bu politika da gerçekten halkçı bir politikadır. Kitap, işte bu nedenle, bu politikanın yığınların desteğini kazandığını ve onların tüm çabalarını ortak komünizm davasında bütünleştirdiğini, onları bu davaya yönetebildiğini vurguluyor. (s. 182)

Konstantin Çernenko'nun SBKP Programının yeni şeklinin hazırlığı ile ilgili SBKP MK komisyonunda yaptığı konuşmanın tüm parti için, onun teorik ve politik çalışması için, onun yapıcı ve eğitimsel çabaları için büyük önemi vardır. Ben bu komisyonun bir üyesi olarak, 26. Kongre'nin yönergeleri doğrultusunda yapılan hazırlıklar konusunda çok iyi bilgi sahibi oldum. SBKP MK Genel Sekreteri büyük bir saygıyla partili yoldaşlarının kolektif çabalarına özen göstermiş, sunulan belgeleri dikkate almış, ve aynı zamanda, ölçülü ve gerçekçi bir şekilde sağlanmış olan gelişmeye değer biçmek, partinin amaçları olmuş olan sosyal görünümleri açık net bir şekilde belirginleştirmek için genel olarak teorik ve politik niteliklerin ana hatlarının altını çizmiştir.

«Sorunun temeli» diyor Konstantin Çernenko» şu anda içinde yaşadığımız toplumun sosyal-ekonomik olgunluk derecesini saptayabilmektir. Parti son yıllardaki belgelerinde, tarih açısından uzuca bir dönemin

(2) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 112.

başlangıcında, yani gelişmiş sosyalizm aşamasında olduğumuz gibi çok önemli bir sonuç kabul etti. Bu, partinin ve Sovyet halkının şimdiki ve uzun erimli görevlerinin özünü belirleyen bir olgudur. Bugünkü koşullarda programımız, yetkinleşen gelişmiş sosyalizme uygun bir program olmalıdır. Ve biz de bu yetkinleşen gelişmiş sosyalizm yolundan komünizme doğru ilerliyoruz. Yığınların bilincini geliştirme çalışması da içinde olmak üzere, bizim tüm parti çalışmamızın yönü bu olmalıdır.» (s. 455)

Daha başka önemli noktalar da vardır. Program, temelsiz vaadlerden, çabuk ve kolay başarılar vaadeden tahminlerden kaçınmalıdır. Temel olan şey küçük şeyler arasında kaybolmamalıdır. Dikkatler, niceliğe değil, dinamik gelişen toplumumuzun en önemli nitel özelliklerine çevrilmelidir. Ayrıca, SBKP Programının yeni redaksiyonu açık, net ve olabildiğince kısa olmalıdır. Her komünist ve her Sovyet yurttaşı programı kolaylıkla anlayabilmesi, anlamını kavrayabilmeli ve onu yaşamının ideolojik pusulası yapılabilmelidir.

Halkın refahının sürekli iyileştirilmesi Leninci partimizin yine değişmez amacı olarak kalıyor. Bu nedenden dolayı da halkın maddi ve tinsel gereksinimlerini tümüyle karşılamak, devletimizin gücünü daha da artırmak için ekonominin daha verimli şekilde geliştirilmesi, en önemli sorun olarak önümüzde durmaktadır. SBKP Programı her iki devrimi, bilimsel-teknik devrim ile sosyal devrimi birleştirme fikrini de tam anlamıyla yansıtmaktadır.

Programın ana konusu, kuşkusuz, ülke-içi gelişmelerle ilgili olacaktır. Bunları ele alma yöntemi de son tahlilde, dış politikada, barış savaşımında, kapitalizmle yarışmada nasıl başarılı olacağımızı belirliyor. Kuşkusuz Program, SBKP'nin gözönünde bulundurması gereken dış koşulları da içerecektir. Parti, sosyalist toplumun birliğinin güçlendirilmesi, sosyalizmin konumlarının daha da sağlamlaştırılması için çalışmaya devam edecektir. Programda aynı zamanda şu da belirtilecektir: «Sosyalist topluluğun diğer Marksist-Leninist partileri gibi SBKP de kendini uluslararası komünist hareketinin ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir. Her kardeş parti gibi biz de, uluslararası komünist hareketinin içinde aktif bir rol oynamak ve onun daha da gelişmesi ve başarı kazanması için elimizden gelen her şeyi yapmak istiyoruz.» (s. 460)

Yeni Program barış için her özveriye göstereceğimizi, bu yolda her çabayı harcayacağımızı, sosyalist toplumun diğer kardeş partileri ile birlikte nükleer bir felaketi önlemek için mümkün olan her şeyi yapacağımızı açık olarak vurgulayacaktır.

Programın yeni şeklinin taslağı SBKP'nin 27. Kongresinin hazırlık çalışmalarının da organik bir unsuru oluyor. Fakat şimdi bile Konstantin

Çernenko'nun ele aldığı bazı noktalar partimizin kolektif teorik düşüncesi üzerinde, politik kararlar üzerinde çok büyük etki yapmaktadır.

Kitap, SBKP'nin ve Sovyet hükümetinin dünyamızın bugünkü başlıca uluslararası sorunları karşısındaki tutumunu da kısa bir şekilde vermektedir. Yazar dünyadaki durumun ne yazık ki iyileşmediğine, tehlikeli olmaya devam ettiğine dikkati çekiyor. Bunun nedeni de ABD yönetiminin hâlâ silahlı güçle dayanmaya ağırlık vermeyi sürdürmesi, askeri üstünlük sağlamaya çalışması ve diğer ülkelere kendi istediklerini zorla kabul ettirmeye çalışmasıdır.

İnsanların gelecekle ilgili kuşkularını yok etmek için herşeyden önce bütün ülkelerin, özellikle nükleer silaha sahip ülkelerin savaşa karşı, barışı güçlendirici bir politikaya yönelmeleri zorunludur. Birincisi ve en önemlisi tüm çabalar silahlanma yarışını durdurmaya ve geriletmeye yönelmelidir. Kitap, görüşmelerin yararlılığı üzerine genel konuşmaların yerine, şimdi artık, silahlanmanın sınırlandırılması ve azaltılması, güven sağlanması ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği yolunda varolan ciddi engellerin kaldırılması için çaba harcanmasının zamanının geldiğini vurguluyor.

Yazar, nükleer silaha sahip ülkelerin nükleer silahı ilk olarak kullanmama yükümlülüğünü kabul etmelerinin ve nükleer silah depolarını hem nitel, hem de nicel olarak dondurmalarının dünyadaki sorunların iyileşmesinde bir dönemeç oluşturacağına işaret ediyor. Bu ise, karmaşık konularla değil, politik kararlar gerçekleşecek bir şeydir.

Son zamanlarda dünya kamuoyu ABD yönetiminin silahlanmayı uzaya da yaygınlaştırma ve bir «yıldızlar savaşı» hazırlıklarına başlamasıyla yakından ilgilenmeye başladı. Kitap yayınlandıktan sonra ABD bilim adamlarının çağırısına yanıt verirken şöyle diyordu Konstantin Çernenko: «Sovyetler Birliği uzayın silahlandırılması da içinde her türlü silahlanma yarışına kesinlikle karşıdır. Ama aynı zamanda şurası da açıktır ki, Sovyetler Birliği uzaydan gelecek herhangi bir tehlikeyle yüzyüze geldiği zaman, kendi güvenliğini etkin bir şekilde sağlayabilmek için bazı adımları atmak zorunda kalacaktır. Askeri üstünlük elde etme yolunun, uzayın silahlandırılmasından geçeceği hayal ediliyor. Ama bu tür hesaplardan vazgeçilmezse, bu çok tehlikeli sonuçlar doğuracaktır.»⁽³⁾ İnsanlığın barış içindeki geleceği, büyük ölçüde uzayın barışçı amaçlarla mı, yoksa yığınsal kırım araçları depolanarak askeri amaçlarla mı kullanılacağına bağlıdır. Sovyetler Birliği silahlanmanın uzaya yaygınlaştırılması gibi uğursuz planların gerçekleştirilmesinin önüne geçmek için elinden gelen herşeyi yapmaya hazırdır. Uzayın silahlanmasına engel olmayı amaçlayan bir politika bütün ülkeler için bağlayıcı bir ilke, uluslararası anlamda geçerliliği olacak bir zorunluluk olmalıdır.

(3) «Pravda», 20 Mayıs 1984.

Konstantin Çernenko'nun seçilmiş konuşma ve yazılarından oluşan kitap, SBKP'nin dinamizmini ve amaca yönelik çalışmalarını ortaya koyuyor. Günümüzün kilit sorunlarına, Leninist partimiz dış ve iç politikasıyla ilgili sorulara açık ve net yanıtlar vermesiyle bu kitap, komünistlerin ideolojik deneyimlerini zenginleştiriyor ve onları dünya ölçüsünde barışın ve sosyalizmin utkusu yolunda yeni yeni çabalar için seferber ediyor.

Lev Tolkunov
SBKP Merkez Komitesi üyesi,
Tarih Bilimleri Doktoru

Bildiri

Yurttaşlar,

Günlerden beri, Türkiye, Irak ve İran Kürdistanı'nda Türk Silahlı Kuvvetleri, tam bir kırm eylemi yürütüyor. Yasal basın, bu konuda yalnızca sıkıyönetimin emrettiği biçimde haber vermekte ve halkımızı aldatmaktadır.

Gerçek durum şudur:

Eruh, Şırnak ve çevresinde, bundan on gün önceki olayları bahane eden cunta, tüm sınır illerinde ve aynı zamanda sınırlarımızın kilometrelerce dışında Irak ve İran topraklarında yeni bir askeri saldırı başlatmış bulunuyor. Bu saldırının gerçek amacı, Türkiye'yi bölgede Amerika'nın jandarması yapma planını uygulamaya koymaktır. Geçen yıldan beri bu kirli iş, Kürt halkına karşı kanlı bir kırm uygulayarak prova ediliyor.

Herşeyden önce, TKP, yoksul, çileli, ezilen ve yok edilmek, tarihten silinmek istenen Kürt halkının kesin olarak yanında olduğunu açıkça ilan etmektedir. Generaller, ellerini Kürt halkının üzerinden çekmelidirler. Bölgede faşist milliyetçi ve teokratik Türk, Arap ve İran rejimlerinin kanlı çemberine düşürülen Kürt ulusuyla dayanışma şimdi, demokratlığın, barıştan yana olmanın ölçütü haline gelmiştir. Kendi kaderini özgürce belirleme hakkını ileri sürmekten başka hiçbir şey istemeyen kahraman Kürt halkının savaşını, provokasyonların yarattığı sis perdesi nedeniyle göremeyen, o nedenle Türk ulusu için utanç verici şovenist kampanyaya seyirci kalanlar, bize göre, Türkiye'nin karşı karşıya olduğu tehlikeleri hâlâ anlayamamaktadırlar.

Şu anda, bölgedeki askeri hareket, doğrudan doğruya Genel Kurmay Başkanı, yüksek komutanlar ve İçişleri Bakanı tarafından yönetilmektedir. Bölgeye günlerden beri aralıksız yeni askeri birlikler sevkedilmekte, harekatta ağır silahlar, savaş helikopterleri kullanılmaktadır. Oysa, Başbakan Özal, basına verdiği 22 Ağustos günlü demecinde, Güneydoğu'daki olayların, «propaganda amacı taşıyan, önemsiz olaylar» olduğunu belirtmiştir. Şu halde, son askeri hareket, çok daha başka ve «önemli» amaçlar için yapılıyor.

Şimdi durum gün gibi ortadadır:

Reagan yönetimi, Irak-Irak savaşından ve her iki tarafın Kürt ulusal hareketi ile olan çelişkilerinden yararlanarak Türkiye'yi NATO'nun Truva Atı olarak bölgeye sızdırmaya çalışmaktadır.

Türk Dışişleri Bakanının Irak-Iran savaşını sözümona yalnızca Türkiye'nin sona erdirebileceği yolundaki 22 Ağustos 1984 tarihli açıklaması da hatırlanmalıdır.

Evren'in Kürdistan seferi, Basra Körfezi serüvenine doğru atılmış tehlikeli bir adımdır.

Doğu'da silah şakırdatmanın ülkenin Batısında, Ege'deki gerginlikle dolaysız bağı vardır. Yunan hükümeti Yunanistan'a tehlikenin Sovyetler Birliği'nden ve öteki sosyalist ülkelerden gelmediğini açıkladı ve Ege'deki NATO manevralarını boykot etti. Evren-Ozal diktatörlüğü ise ulusal çıkarlarımızı emperyalizme peşkeş çekmekle kalmıyor, ABD ve NATO'nun çıkarlarını savunmanın şampiyonluğunu yapıyor.

ABD, Türk-Yunan anlaşmazlıklarından, bölgede kendi egemenliklerini pekiştirmek, özellikle Ege'yi saldırgan bir NATO gölüne çevirmek ve Kıbrıs'ı batırılmaz bir uçak gemisi yapmak için yararlanıyor.

NATO Başkomutanı Rogers Türkiye'ye hangi amaçlarla geldi ve Türkiye'den yeni ne kopardı? Şimdi bu soruyu yalnızca halkımız, ulusal, demokratik güçler değil, ABD'ye dün hayırhah bakan kimi politikacılar bile soruyor. Hükümetin, Rogers'in gelişi ve gidişi üzerine hiç bir resmi açıklama yapmaması halkımızın kaygılarını artırıyor.

Açık olan şudur: Rogers kendi adıyla anılan planı Ege'de uygulamaya çalışıyor. ABD hakimliği perdesi arkasında gizlenen bu planın amacı sosyalist ülkelere karşı bölgede silah yığınağını hızlandırmak ve ona sağlam bir kumanda mekanizması yaratmaktır. Bu çerçevede Rogers sözde, NATO kuvvetlerinden bağımsız örgütlenen Ege ordusunun savaş zamanında NATO'ya bağlanmasına çalışıyor.

ABD ülkemizin Doğusunda ve Batısında barış ve insanlık düşmanı böylesine tehlikeli savaş planları hazırlarken Sovyetler Birliği dünya barışı için üst üste yaptığı girişimlere bir yenisini ekledi. Ortadoğu'da savaşa ve gerginliğin tırmanmasına son vermek için 29 Temmuz 1984 günlü bir barış planı önerdi. Bu planı İsrail dışında hemen tüm Arap ülkeleri destekledi. Türk hükümeti ise susmayı tercih etti. Oysa açık ki, Sovyetler Birliği'nin bu etkili barış planı Arap halklarının olduğu gibi Kürt halkının ve bölgedeki tüm halkların çıkarıdır. TKP, Sovyetler Birliği'nin önerisinin halkımızın çıkarlarını doğrudan ifade ettiğini görüyor ve bu önerileri destekliyor. Tüm bu gerçekler Türkiye'ye tehlikenin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelere gelmediğinin en açık kanıtıdır.

Yurttaşlar,

Türkiye, ABD emperyalizminin dünya ölçüsündeki saldırgan planlarında çok tehlikeli bir rol almıştır. TKP, barıştan ve ulusal bağımsızlığımızdan, demokrasiden yana tüm güçlerin, halkımızın dikkatini bir kez daha şu noktalara çekmek istiyor.

Birincisi, Türkiye Pentagon'un planlarında Sovyetler Birliği'ne karşı bir sıçrama tahtası rolü oynayacaktır. Konrad Freitag adlı NATO subayının ağzından kaçırıldığı gibi nükleer savaşta Türkiye Sovyetler Birliği'ne karşı «ilk vuruş» noktası olarak gözden çıkarılmıştır. Bu amaçla topraklarımıza atom roketleri yerleştirilmesi planlanıyor, yine bu amaçla üsler genişletiliyor, yeni üsler yapılıyor. Ülkemizin silahlandırılmasına hız veriliyor.

İkincisi, ABD Türkiye'yi Ortadoğu'da İran'dan boşalan jandarmalık görevine hazırlıyor. Aynı zamanda, ABD'nin desteğiyle, Pakistan, Mısır, Suudi Arabistan gibi gerici rejimlerle Türkiye arasında askersel işbirliği anlaşmaları imzalanıyor, gerici bir blok oluşturma planlanıyor. Türkiye aynı zamanda Akdeniz'de de ABD'nin vurucu gücü yapılmak isteniyor.

Üçüncüsü, bu ikili amaç birbiriyle sıkı bağ içindedir ve özünde Reagan'ın «komünizme karşı haçlı seferi» anlayışı ile temellendirilmiştir. Pentagon'un ve ülkemizdeki ajanlarının tehlikeli planı şudur: *Sovyetler Birliği'ne karşı Türkiye'yi gelecekte saldırı için kullanabilmek için, bugünkü aşamada Türkiye'nin cephe gerisini temizlemek*... Bu plan içerde, tüm antiemperyalist, demokratik güçleri bastırmak anlamına gelmektedir. Generallerin «iç savaş» sözleri, Amerikan «ulusal güvenlik doktrini»nden alınmıştır.

Dördüncüsü, ABD Başkanı Reagan, hergün dünyanın gözleri önünde Sovyetler Birliği'ne nükleer saldırı emrini nasıl vereceğini arsızca prova eden, partisinin kongresinde, komünizmi yeryüzünden silme kararları alan bir nükleer savaş manyağıdır ve ne yazık ki, generaller ve hükümet, Türkiye'nin kaderini bu adama kayıtsız şartsız teslim etme suçu işlemişlerdir.

İşte bütün bunlar, Türkiye'nin karşı karşıya olduğu tehlikenin boyutlarını anlamak için yeterlidir. Türkiye Kürdistanı'nda olup bitenleri, cun-tayla teröristler arasındaki sıradan bir çatışma sananlar derin bir yanılgı içindedirler. Biz, «vatanın bölünmezliği» üzerine konuşanlara tüm vatanın tehlike altında olduğunu hatırlatmak istiyoruz.

Bununla birlikte, Pentagon henüz amaçlarına ulaşmış değildir. O nedenle, eğer barış yanlısı, demokratik güçler birleşir ve eyleme geçebilirlerse, önlerinde hâlâ duran fırsatları kullanabilirler. Türkiye'yi yıkımdan kurtarmak mümkündür.

– Türkiye Kürdistanı'nda ve sınır dışında süren askeri hareket derhal son bulmalıdır.

- Türkiye Kürdistanı'ndaki zorbalıklara son verilmelidir.
- Türk-Yunan anlaşmazlıkları NATO'nun dışında, iki ülke arasındaki görüşmeler yoluyla, barışçıl bir şekilde çözümlenmelidir.
- Kıbrıs sorunu, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin egemenliği, toprak bütünlüğü, bağılantısızlığı temelinde, iki toplumun çıkarları temelinde, toplumlararası görüşmeler yoluyla ve uluslararası bir konferansla çözümlenmelidir.
- Sovyetler Birliği'nin 29 Temmuz 1984 günlü barış önerileri desteklenmelidir.

TKP, aralarındaki görüş ayrılıklarına bakmaksızın, tüm sol güçlerin, tüm ulusal ve demokratik güçlerin, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve Kürt ulusunun özgürlük davası için ortak bir anlayışa varılması ve birlikte daha etkili bir savaşım için elinden gelen yapıcı katkıyı göstermeye çalışacaktır.

Her şey barış için, halklararası dostluk için!

Demokrasi, bağımsızlık, halkların özgürlüğü ve genliği için!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

24 Ağustos 1984

TKP üye ve sempatizanlarına, TKP yayınlarını izleyen işçilere, köylülere, gençlere, aydınlara kadın-erkek tüm yurttaşlara çağrı

Evren-Özal diktatörlüğü zorbalığa ve zorbalığın halktan gizlenmesine dayanıyor. Diktatörlük ülkemizde ağır bir baskı ve sansür düzeni kurmuştur. Basın bir yandan ağır baskı nedeniyle, öte yandan tekelci gerici basının gerçekleri saptırma çabaları yüzünden işlevini yerine getirememektedir. Dürüst, namuslu gazeteciler görevlerini yapamaz hale getirilmişlerdir.

Bu nedenle, diktatörlüğün demokrasiye geçiş yalanlarına paralel olarak ağırlaşan sansürü kırmak, gerçeklerin üstünün örtülmesine engel olmak, zorbalığın gözlerden gizlenmesine olanak tanımamak görevi, her zamankinden daha çok komünist basının üzerine düşüyor. Türkiye Komünist Partisi bu görevini, işçilerin, köylülerin, gençlerin, aydınlara aktif destek ve katılımıyla yerine getiriyor. Bu amaçla açtığımız, parti basınına, radyo yayınlarını mektupla haber ve yazı göndererek besleme yarışması, partimizin 64. kuruluş yıldönümü olan Eylül ayı sonunda altıncı ayını dolduruyor. Geçen aylar, partimizin yayın organlarına, «TKP'nin Sesi» Radyosuna yurttaşlarımızın gönderdiği binlerce haberle sansürün yırtılmaya başlandığını gösterdi. TKP'nin yayın organları şimdi çok daha tartışmasız bir şekilde, yalnız komünistlerin değil, bütün işçilerin, emekçilerin, Türk-Kürt tüm ezilenlerin, namuslu, yurtsever bütün yurttaşların özgürce konuştuğu bir kürsü oldu.

Türkiye Komünist Partisi, mektupla haber ve yazı gönderme yarışması ilk altı ayını doldururken, yurttaşları çabalarını iki kat artırmaya, diktatörlüğün sansürüne daha kesin darbeler indirmek için daha çok ve daha sık haber göndermeye çağırıyor.

Parti üyesi yoldaşlar ve dostlarımız, partimizin yayınlarını izleyen işçiler, köylüler, gençler, aydınlara, kadın ve erkek tüm yurttaşlara,

Partimizin yayın organları ile bağ kurun!

Daha çok mektup gönderin, daha çok haber iletin!

10 Eylül'de diktatörlüğün kara sansürüne karşı daha kesin darbeler için bugünkü düzenin içyüzünü açığa vurun! Çalışan, namuslu, yurtsever insanların istemlerini, TKP basınında, radyosunda dile getirin!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Sekreterliği*

16 Ağustos 1984

Romanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, Romanya'nın faşizm ve emperyalist baskıdan kurtuluşunun, sosyal ve ulusal devrimlerin 40. yıldönümünde kardeş Romanya Komünist Partisi'ni ve Romanya halkını kardeşlik duygularıyla içtenlikle selamlar.

Bundan 40 yıl önce Romanya komünistlerinin öncülüğünde Romanya halkının faşist Antonesco rejimine karşı silahlı ayaklanmasının utkuya ulaşmasıyla Romanya'nın demokratik ve sosyalist gelişme yolu açılmış oldu. Romanya halkı yeni bir gelecek kurmaya koyuldu. Bugün ise Romanya halkı kurtuluşunun 40. yılını yeni yeni başarılarla kutluyor. Romanya Komünist Partisi'nin 13. Kongresi'nin hazırlıkları içinde gelişmiş sosyalist toplumu kurma yolunda çaba harcıyor.

Değerli yoldaşlar,

ABD emperyalizminin ve NATO başlarının desteği ile ayakta duran faşist diktatörlük koşullarında ve derin bir gizlilik içinde savaşım veren Türkiye komünistleri bu tarihsel günde sizleri bir kez daha kutlar, Romanya Komünist Partisi'ne ve Romanya halkına yeni yeni başarılar diler.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

23 Ağustos 1984

Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Shambyn Batmunh yoldaş'a

Değerli Shambyn Batmunh yoldaş,

Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi'nin 8. Olağanüstü Plenumunda Merkez Komitesi Genel Sekreterliği'ne seçilmeniz nedeniyle, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma, Sizi candan kutlarım

Size, sağlık, esenlik ve sorumlu görevinizde başarılar dileriz

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

24 Ağustos 1984

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş Çekoslovakya halkını Slovak Ulusal Ayaklanması'nın 40. yıldönümü nedeniyle en içten duygularla selamlar, devrimci savaş selamlarını iletir.

Bundan 40 yıl önce Slovak halkı, komünistlerin öncülüğünde faşist işgalcilere ve yerli işbirlikçilerine karşı silah elde ileri atıldı. Bu tarihsel önem noktasıyla Çekoslovakya halkını özgürlüğe götüren yol açıldı. Çekoslovak ulusal demokratik devriminin başlangıcı olan Slovak ayaklanması aynı zamanda Avrupa'da faşizme karşı yığınların en büyük silahlı ayaklanmalarından biri olup Hitler faşizminin yıkılışına büyük katkıda bulundu. Anti-faşist ulusal devrimin utkuya ulaşmasıyla Çekoslovakya halkı yepyeni, özgür bir gelecek kurmaya koyuldu. Ve bugün Çekoslovakya Komünist Partisi'nin öncülüğünde barışın kalesi olan sosyalist Çekoslovakya gelişmiş sosyalist toplumun kurulması yolunda başarıyla ilerliyor. Kardeş Çekoslovakya halkının anti-faşist savaşında ve özgürlük yolundaki zengin savaşım deneyimleri ülkemiz komünistleri için örnek oluyor, esin kaynağı oluyor.

Türkiye Komünist Partisi kardeş Çekoslovakya Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Bugün, Türkiye'de faşist diktatörlük koşullarında, derin bir gizlilik içinde savaşım yürüten Türkiye komünistleri bu tarihsel günde bir kez daha sizlere en içten selamlarını iletir, kardeş Çekoslovakya Komünist Partisi'ne, Çekoslovakya halkına yeni yeni başarılar diler.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

29 Ağustos 1984

TKP YAYINLARI

1. «ATILIM»
2. «YOL VE AMAÇ»
3. «YENİ ÇAĞ»
4. TKP 5. KONGRE BELGELERİ
 - TKP 5. KONGRESİ'NE SUNULAN MK ÇALIŞMA RAPORU
 - TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ PROGRAMI
 - MUSTAFA SUPHİ 100. YIL TEZLERİ
5. TKP MERKEZ KOMİTESİ 1. PLENUM RAPORU
6. V. İ. LENİN (BİYOGRAFİSİ)
7. V. İ. LENİN – «İKİ TAKTİK»
8. L. İ. BREJNEV – «SBKP MK'NİN 26. KONGREYE SUNDUĞU ÇALIŞMA RAPORU VE İÇ VE DIŞ POLİTİKA ALANLARINDA PARTİNİN ÖNÜNDE DURAN GÖREVLER»
9. L. İ. BREJNEV – «ANILAR»
10. GEORGI DIMITROF 100 YAŞINDA
11. ERİCH HONECKER – «YAŞAMIMDAN»
12. S. ÜSTÜNGEL – «SAVAŞ YOLU»
13. S. ÜSTÜNGEL – «GÜNEŞLİ DÜNYA»
14. TERÖRİZMİN ARDINDA KİM VAR
15. KARL MARKS VE GÜNÜMÜZ (ULUSLARARASI KONFERANS, BERLİN 1983)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
Viehofen Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.
Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13
Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg
Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel
Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel
collectiv-Buchhandlung
Köthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz
Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.
collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettergasse 19

8000 München 40
Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.
Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15-16

8500 Nürnberg 1

Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg

Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken

Collectiv-Buchhandlung
lenchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart

Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1

Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55–57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANİMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebenhavn
Danimarka

ISViÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
İsviçre

ISVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
İsveç

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- *Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?*
- *Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?*
- *Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?*
- *Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?*
- *Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?*
- *Başka önerileriniz var mı?*

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Československo

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi 40 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.